

Solucion ta cuminsa cu #Accion!

ACCION **21**
PARTIJ
PROGRAMMA
2021 - 2025

★ ACCION21.COM ★

INHOUD

HOOGTEPUNTEN ECONOMIE EN FINANCIËN	5 - 24
FISCALE HERVORMING	7
VERSTERKING ECONOMIE	15
BESTUURLIJKE VERNIEUWING	25 - 33
EEN DEMOCRATISCH BESTEL TOEREIKEND VOOR DE 21'STE EEUW	26
EEN DUURZAAM, TRANSPARENT EN BETROUWBAAR OVERHEID	30
EEN GEMODERNISEERD, EFFICIËNT EN TRANSPARENT OVERHEIDSAPPARAAT	33
SOCIALE ZAKEN EN ARBEIDSPLAN	34 - 46
NATIONALE SOCIALE ACTIEPLAN	34
AANPASSING LIM (ONTKOPPELING 'MINISTERIE VAN JEUGDZAKEN' VAN HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID)	37
UITBREIDING EN VERSTERKING SOCIAAL ZORGSTRUCTUUR	39
BIJZONDERE RECHTEN	43
ACTIEPLAN ARBEID	44
INTRODUCTIE - ONDERWIJS	47 - 54
DE LEERLING	48
ZORGSTRUCTUUR	50
DE LERAREN	51
MINISTERIE VAN ONDERWIJS	52
INCLUSIVITEITSPROJECTEN	54
CULTUUR EN SPORT	55 - 66
CULTUUR	56
SPORT	62
MILIEU, DUURZAME ONTWIKKELING EN HET WELZIJN VAN DIEREN	67 - 76
BETERE BESCHERMING VAN ONS MILIEU, FLORA EN FAUNA	69

EEN VERANTWOORD AFVALBELEID	70
VERMINDERING GEBRUIK FOSSIEL ENERGIE (DUURZAME ENERGIE EN VERBETERING VAN HET VERVOER)	71
DUURZAAM (ECONOMISCHE) ONTWIKKELING	73
WELZIJN VAN DIEREN	75
VOLKSGEZONDHEID	77 - 84
INFRASTRUCTUUR EN TRANSPORT	85 - 89
INFRAPLAN 21	86
OPENBAAR VERVOER	88

INLEIDING

Voor wat betreft economie en financiën, is het voornemen om fiscale hervorming door te voeren die leiden tot de verhoging van de overheidsinkomsten zonder dat dit ten koste gaat van additionele belasting voor de burger en het bedrijfsleven. Bovendien zal deze fiscale hervorming, de concurrentiepositie van Aruba in de regio sterk verbeteren voor wat betreft de aantrek van investeerders. De fiscale hervorming betekent immers dat Aruba over één van de meest aantrekkelijke belastingstelsels in onze regio en het Koninkrijk komt te beschikken. De verwachting is dat de hervorming voor een positieve geldstroom voor de overheid zal zorgen hetgeen inhoudt een stijging van de overheidsinkomsten.

De Fiscale hervorming gecombineerd met de inkrimping van het ambtenarenapparaat zullen leiden tot een begrotingsoverschot dat voor een gedeelte bestemd is voor onderwijs, gezondheidszorg en het sociale crisis beleid en voor het andere gedeelte voor

aflossing van onze nationale schuld. De werkelijkheid is dat we onze schuld/ PIB moeten verminderen tot onder de 100%, als we ons bestaan als autonoom land in stand willen houden.

HOOGTEPUNTEN ECONOMIE EN FINANCIËN

- ✦ De afschaffing van de BBO / BAZV / BAVP (algemene omzetbelasting 6%), alle invoerrechten (gemiddeld 12%), toerismeheffing, autoverhuurbelasting, kansspelbelasting en deviezenprovisie.
- ✦ De introductie van een BTW met de volgende tarieven:
 - Standaard tarief 12,5%
 - Verlaagd tarief 0%
 - Hoog tarief 25% (van toepassing op producten waarvoor thans invoerrechten hoger dan 25% gelden, bijvoorbeeld auto's).
- ✦ Verlaging van de winstbelasting naar 15%¹.
- ✦ Verlaging inkomstenbelasting naar 25%² op alle inkomens hoger dan Afl. 25.000.
- ✦ Aruba zal overgaan op een territoriaal belastingstelsel - zoals het stelsel in Singapore - waarbij alle op Aruba geboekte winst belastbaar is en waardoor de belastinginkomsten toenemen.
- ✦ Het vergemakkelijken van internationale handel en het verminderen van uitgaven door het gebruik van vreemde valuta's.
- ✦ Hervorming van de Centrale Bank Aruba (CBA) op zodanige wijze dat deze een constructieve, stimulerende rol in onze economie gaat spelen en op een meer efficiënte wijze te werk gaat. Ook dient een maximale zittingsperiode van 12 jaar te worden geïntroduceerd voor de top-leidinggevenden en bestuursleden van de CBA.
- ✦ De nationale schuld verlagen door een intensievere, hechter samenwerking met Nederland.
- ✦ De toegang tot financiële systemen voor iedereen een recht maken.
- ✦ De introductie van Arbeidsflexibilisering.
- ✦ Het moderniseren / actualiseren van de LMA³.
- ✦ Het verlenen van werkvergunningen aan vreemdelingen geschiedt indien geen lokalen voor betreffende functie beschikbaar zijn.
- ✦ Het legaliseren van personen zonder geldig verblijfstitel die voldoen aan de formele vereisten hiertoe.
- ✦ Het inventariseren van asielzoekers en erkennen dat Aruba al overbevolkt is en ons infrastructuur al onder druk staat.

1 Een toeslag van 5% zal worden toegepast op de winstbelasting zolang de schuld / PIB van Aruba meer dan 100% is of voor de periode van maximaal tien jaar

2 Een toeslag van 5% zal worden toegepast op de inkomstenbelasting zolang di schuld / PIB van Aruba meer dan 100% is voor de periode van maximaal tien jaar

3 Landsverordening materieel ambtenarenrecht

- ✦ Het elimineren van bureaucratie.
- ✦ Het centraliseren en vereenvoudigen van de commerciële processen.
- ✦ Verhogen van de productiviteit van de openbare sector verhogen en zorgdragen dat alle verzoeken binnen de daarvoor gesteld wettelijk termijn worden afgehandeld.
- ✦ De oprichting van de 'Aruba Small Business Association' die op komt voor de belangen van het klein- en middelbedrijf.
- ✦ Het leggen van de nadruk op kwaliteit in plaats van kwantiteit voor wat betreft toerisme.
- ✦ Het verbeteren van Aruba als toeristisch product gericht op het bieden van een meer authentieke belevenis/ervaring.
- ✦ Het investeren in onze artiesten/kunstenaars.
- ✦ Het op de lange termijn terugbrengen van het totaal aantal (hotel)kamer(s).
- ✦ Het uitbreiden Parke Nacional Aruba meer mi bieden om ons natuur beter te kunnen beschermen.
- ✦ Het herleven van de binnenstad van Oranjestad en San Nicolas.
- ✦ San Nicolas weer tot het commercieel en cultureel centrum van ons land verheffen.
- ✦ De totstandbrenging van een San Nicolas Ports Authority (havenbedrijf) en stimulering van een multifunctioneel gebruik van de bestaande haven(faciliteiten).
- ✦ Het inventariseren van de mate van vervuiling op het terrein van de raffinaderij en een aanvang maken in het hergebruik ervan.
- ✦ Het verontreinigen van het raffinaderijterrein en de ontwikkeling van het San Nicolas Business District.
- ✦ De invoering van een 'fiber optic broadband network'.
- ✦ Het legaliseren van cannabis voor zowel medicinale als recreatieve doeleinden.
- ✦ Het investeren in onze 'Cunuceronan'.
- ✦ Het tot stand brengen van een strategisch voedingsproductie niveau, tussen en ten behoeve van de ABC eilanden.
- ✦ De introductie van een startup visum voor het Koninkrijk.
- ✦ De introductie van één persoonlijke digitale identificatiecode ten behoeve van diverse (overheids)diensten.
- ✦ Een gratis basis internet pakket voor elk huishouden.

FISCALE HERVORMING

BELASTING

De fiscale hervorming die in dit gedeelte wordt behandeld vloeit voort uit het Landspakket in het bijzonder onderdeel C: Belastingen. Met andere woorden: het inmiddels getekende Landspakket verbindt ons de fiscale hervorming door te voeren. In dit kader dient Aruba zich proactief op te stellen om te verzekeren dat de hervorming een herleving van onze economie betekent hetgeen leidt tot en een verhoging van de belastinginkomsten.

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog is het Nederlandse economische model en bijbehorende belastingstelsel, in exacte vorm, op Aruba ingevoerd. In tegenstelling tot Nederland (en andere West-Europese landen) is Aruba geen geïndustrialiseerd land waardoor het Europese/Nederlandse economisch model en bijbehorende belastingstelsel niet geschikt is noch voor Aruba noch de regio. Het is belangrijk na te gaan welke doelen Nederland en Aruba hebben gesteld en waarom.

Kortom: het belastingstelsel dient robuuster te zijn met een bredere belastingbasis.

VAT / BTW

Hoe en waarom?

De modernisering van ons belastingstelsel wat inhoudt het robuuster maken hiervan en dit te voorzien van een bredere, ruimere grondslag betekent de invoering van VAT/BTW. De COVID-19 pandemie heeft de kwetsbaarheid van ons huidige stelsel aan het licht gebracht. De winst van ondernemers is drastisch afgenomen en in vele gevallen zelfs volledig verdwenen. Een

stelsel gebaseerd op indirecte belastingen is robuuster omdat het grootste gedeelte van de belastinginkomsten gegenereerd wordt door economische activiteiten zoals consumptie welke minder kwetsbaar is voor drastische omgevingsveranderingen in vergelijking tot bijvoorbeeld winsten van bedrijven.

De invoering van indirecte belasting komt ook het tweede doel na, te weten het breder, ruimer maken van de belastingbasis. Ons huidige belastingstelsel bevat namelijk enkele mazen die het bijvoorbeeld mogelijk maakt, een gedeelte van het op Aruba gemaakte winst rechtmatig naar een rekening in het buitenland (offshore) over te maken.

Ter verduidelijking het volgende geval. Een lokaal bedrijf is een dochteronderneming van een buitenlands moederbedrijf. Volgens ons huidige belastingstelsel mag het moederbedrijf bepaalde kosten aan het dochterbedrijf in rekening brengen zoals bijvoorbeeld het leasen/huren van apparatuur en bepaalde directie-/bestuurskosten. Op deze manier wordt een gedeelte van de winst gemaakt op Aruba naar het buitenland gesluisd om de eerder genoemde kosten aan het moederbedrijf te betalen. Deze constructie komt met name voor wanneer het moederbedrijf in een land gevestigd is waar de Vennootschapsbelasting lager is dan op Aruba. Er is dus een duidelijk drijfveer om de belasting op Aruba te verlagen.

Wat is de oplossing?

De oplossing is de overgang naar een stelsel van indirecte belastingen. Vermeldenswaardig is dat het merendeel van onze buurlanden hun belastingstelsel al hebben gemoderniseerd en overgegaan zijn op een BTW/VAT (Value Added Tax).

Waar is di concept ontstaan?

De afschaffing van invoerrechten tussen de EU-lidstaten bracht met zich mee dat de regeringen van de individuele lidstaten, een alternatieve bron van inkomsten moesten uitvinden om hetgeen ze via invoerrechten ontvingen, te vervangen. In tegenstelling tot een simpele omzetbelasting zoals BBO, is een VAT/BTW optimaler omdat het wordt berekend over een keten van aangiftes hetgeen de controle van belastingaangiftes vergemakkelijkt. Ook is het efficiënter want de heffing per ondernemer in de keten, is gebaseerd op uitsluitend het bedrag waarmee de prijs is verhoogd. Dit is in tegenstelling tot omzetbelasting die bij elke schakel/ondernemer in de keten herhaaldelijk over het gehele bedrag wordt geheven.

Wat zijn de uitdagingen om een VAT/BTW te introduceren?

De introductie van een indirecte belastingen MOETEN samengaan met de opheffing van alle andere belastingsoorten en invoerrechten, om de verhoging van de kosten van levensonderhoud te voorkomen.

In het Landspakket wordt bij punt C.1 onder andere vermeld 'verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland.'

Hierbij wordt echter niet vermeld welke

belastingen zullen worden vervangen met de BTW. Op dit moment hebben we BBO, BAZV en BAVP, gezamenlijk bekend als algemene omzetbelasting en gezamenlijk een percentage bedraagt van 6%. Het afschaffen van BBO/BAZV/BAVP ten behoeve van een BTW van 12.5%, betreft een procentuele stijging, wat in wezen een additionele financiële maatregel (medida) is, hetgeen Accion21 verwerpt. Wij benadrukken dat noch het volk noch het bedrijfsleven meer 'medidas' kunnen verdragen en dat bezuinigingen in de publieke sector dienen te worden doorgevoerd.

AHATA⁴ /ATIA⁵ hebben voorgesteld om een BTW van 10% in te voeren met gelijktijdige afschaffing van de BBO, BAZV/BAVP, Toerismeheffing, Milieuheffing (bijzondere belasting verblijf), autoverhuurbelasting, kansspelenbelasting, invoerrechten en deviezenprovisie. Kleine bedrijven met een jaarlijks omzet van onder de Afl. 84.000,00 hoeven geen BTW te betalen, hun bijdrage komt immers door middel van hun uitgaven.

Ons voorstel is om hetgeen dat al in het landspakket is besloten te combineren met het voorstel van AHATA/ATIA rekening houdende met de aanbevelingen van het IMF waaronder de dispensatie voor kleine bedrijven met een jaarlijkse omzet van onder de Afl. 70.000. AHATA/ATIA stelt de invoering van een enkel VAT-tarief voor. Als we echter willen voorkomen dat het invoeren hiervan een extra financiële maatregel (medida) wordt, moet het samen gaan met de afschaffing van alle invoerrechten. Het gemiddelde percentage voor invoerrechten op Aruba is 12%. De afschaffing van deze invoerrechten gecombineerd met de afschaffing van BBO/BAZV/BAVP (samen 6%) ten gunste van een BTW van 12.5% betekent een vermindering

4 Aruba Hotel and Tourism Association

5 Aruba Trade & Industry Association

	VAT/GST	Corporate Tax (highest rate)	Income Tax (highest rate)	Capital Gains Tax	Dividends Tax	Estate/Inheritance, Gift, Wealth Tax	Tax-to-GDP1
Anguilla (UK)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	46.70%
Antigua and Barbuda	Standard-15% Reduced-0% Hotel Accom.-12.5%	25%	25%	0%	0%	0%	19.60%
Aruba (Neth.)	6%	25%	52%	0% / 25% relating to substantial interest	0% / 5% / 10%	2% - 24%	25.20%
Bahamas, The	12%-Standard 0%-Reduced	0%	0%	0%	0%	0%	17.60%
Barbados	17,5%	25%	28,5%	0%	15%	0%	29.40%
Belize	12,5%	25%	25%	0%	15%	0%	29.90%
British Virgin Islands (UK)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	38.90%
Caribbean Netherlands (BES)	8%-Bonaire 7%-Saba and St. Eustatius	0%	35.40%	0%	15%	0%	
Cayman Islands (UK)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	38,9%
Curaçao (Neth.)	6%-Standard 0%, 7% and 9% rates applicable	22%	46,5%	0%	0%	Up to 25%	16,6% (2012 est.)
Dominica	15% Reduced-0%, 15%	25%	35%	0%	Included in taxable income	0%	40,1%
Dominican Republic	18%	27%	25%	25% - 27%	10%	3%-inheritance / 27%-gift	12,7%
Grenada	15% 10%-hotel and dive 0%-reduced	28%	30%	0%	0%	0%	25,8%
Guyana	14%	45%	40%	20%	15%	0%	28%
Haiti	10%	30%	30%	15%	15%	Unknown	18,2%
Jamaica	16,5%	25%	30%	0%	15%	1,5% estate / 7,5% gift	27,7%
Puerto Rico (USA)	10,5%	37,5%	33%	15% / 25% non- residents	15%	18% - 50%	8,9%
St. Kitts and Nevis	17% 10%-tourism	33%	0%	0%	4% / 10% non- residents	0%	31,8%
St. Lucia	12,5% 10%-accommodation 0%-reduced	30%	30%	0%	0%	0%	23,6%
St. Vincent and the Grenadines	16% 10%-accommodation 0%-reduced	30%	32,5%	0%	0%	Unknown	28,7%
Suriname	10%-goods 8%-services 25%-luxury goods 0%-exempt	36%	38%	36%	25%	Unknown	16,4%
Trinidad and Tobago	12,5% 0%-reduced	30%	25%	0% - 30%	0% residents / 5% - 10% nonresidents	0%	23%
Turks and Caicos (UK)	11%	0%	8%	0%	0%	0%	24,2%

in de prijzen voor de consument en de handel. Aangezien onze hervorming, de verwijdering van invoerrechten inhoudt, dient meer dan één BTW-tarief geïntroduceerd te worden.

In ons voorstel worden onderstaande zaken vrijgesteld van BTW:

- Het verhuren of verkopen van eigendom (inclusief het overdragen van aandelen waarvan één bedrijf de eigenaar is) die ouder is dan twee jaar, aan een Arubaan⁶;
- Onderwijs;
- Medische diensten;
- Sport evenementen;
- Financiële diensten en assurantie;
- Kinderopvang;
- Persoonlijke zorg en thuiszorg;
- Duurzaam energie en aanverwante producten;
- Fondsenwerving.

Accion21 wenst een standaard 12.5% BTW tarief in te voeren. Ten aanzien van eerder vermelde lijst van de zaken die van de verplichting tot betaling van BTW worden ontheven, geldt dus een 0% BTW tarief. Een derde en tevens hoogste BTW tarief van 25% zal worden toegepast op bijvoorbeeld auto's en voor producten waarop heden invoerrechten hoger dan 25% worden geheven.

Vermeldenswaardig hierbij is dat in ons voorstel, toeristen bij vertrek uit Aruba, de mogelijkheid krijgen om de betaalde BTW, terug te vorderen zoals dit al in andere landen geschiedt. Dit zal van Aruba een ware 'freeport' (belastingvrij) maken. Dit is met name voordelig voor de klein-/detailhandelaars.

⁶ Arubaan wordt gedefinieerd als iemand geboren op Aruba, een ouder heeft die geboren is op Aruba, die 2 of meer grootouders heeft die geboren zijn op Aruba of een persoon die meer dan 12 jaar achtereenvolgend op Aruba woont.

Kortom, ons voorstel behelst de introductie van een BTW met de volgende tarieven:

- Verlaagd tarief 0%
- Standaard tarief 12,5%
- Hoog tarief 25%.

BTW VERLEGGINGSREGELING

Om te waarborgen dat de verandering in het belastingstelsel eerlijk verloopt moet er een verlegging van heffing worden geïmplementeerd voor diensten geleverd door buitenlandse bedrijven. De inhuur van diensten vanuit het buitenland (accounting, juridisch advies, organisatorisch advies e.d.) is goedkoper omdat over deze diensten geen BTW wordt geheven in tegenstelling tot de lokale inhuur hiervan. Het behoeft geen betoog dat dit een situatie van oneerlijke concurrentie creëert die niet kan worden geoorloofd. . Daarom is ons voorstel dat in de gevallen waarbij bedrijven buitenlandse diensten inhuren, een zogenaamde verleggingsheffing dienen te betalen, gelijk aan 12.5%.

VENNOOTSCHAPSBELASTING / WINSTBELASTING

Om aantrekkelijk te blijven voor buitenlandse investeerders en ter stimulering van de lokale economie, dienen de belastingen voor zowel ondernemers als individuen te worden verlaagd. Accion21 stelt voor het standard tarief op de winst van bedrijven (winstbelasting) te verminderen tot 15%, wat ons één van de meest aantrekkelijke landen voor investeerders in onze regio maakt. Ter voering van een verantwoordelijk financieel beleid geldt hierbij dat zolang de Arubaanse schuld/PIB hoger dan 100% bedraagt, een belasting

van 5% wordt geheven voor een periode van maximaal 10 jaar. De afname van de bedrijfswinst - hetgeen een afname in belastinginkomsten betekent - zal worden gecompenseerd met de afschaffing van alle aftrekposten.

INKOMSTENBELASTING

Voorgesteld wordt de standaard inkomstenbelasting te verminderen tot 25% en dit te doen gelden op alle inkomens hoger dan Afl. 25.000. Iedereen die per jaar minder dan Afl. 25.000 verdient, worden ontheven van de verplichting deze belasting te betalen. Hierbij geldt dezelfde voorwaarde als die bij winstbelasting namelijk dat zolang de Arubaanse schuld/PIB hoger dan 100% bedraagt, een belasting van 5% wordt geheven voor een periode van maximaal 10 jaar. De afname van de inkomens - hetgeen een afname in belastinginkomsten betekent - zal worden gecompenseerd met de afschaffing van alle aftrekposten.

TERRITORIALE BELASTING

Op dit moment bezit Aruba het belastingstelsel met één van de hoogste tarieven ter wereld. Het stelsel dat als zeer progressief kan worden gekarakteriseerd, kent echter geen eerlijke verdeling van de inkomens. Toerisme vertegenwoordigt het grootste gedeelte van onze economie en juist op een groot gedeelte van de winst dat in de toeristische sector wordt gemaakt, wordt geen belasting geheven. De overgang op een systeem van indirecte belasting, kan dit probleem gedeeltelijk oplossen.

Zowel Singapore als Hong Kong hanteren een territoriaal gebaseerd belasting. Dit betekent dat zij belasting heffen op alle winsten die op hun grondgebied worden

gemaakt, ongeacht dat de betrokken bedrijven en/of personen niet op hun grondgebied gevestigd zijn. Anguilla is een eiland in het Caribisch gebied - dus vergelijkbaar met Aruba - dat het meeste geld genereert via haar belastingstelsel; dat gebaseerd is op indirecte belastingen. Anguilla heeft recentelijk een wet doorgevoerd welke de heffing van territoriale belasting formaliseert.

De overgang naar indirecte belastingen - territoriale belasting inbegrepen - zal leiden tot meer belastinginkomsten. Deze verandering betekent niet alleen een eerlijkere verdeling van inkomen maar voldoet ook aan een doelstelling van het Landspakket namelijk, verbreding van de belastingbasis. De Belastingdienst zou het lokaal gegenereerd inkomen beter kunnen controleren, in plaats van een nieuw stelsel te implementeren (Worldwide income taxation). Bovendien wensen wij de Belastingdienst de bevoegdheid te geven om alle legale instanties te kunnen auditen, inclusief stichtingen.

Onze fiscale hervorming is in lijn met de eerste maatregel vermeld bij onderdeel C.1 van het Landspakket voor wat betreft de verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW. De introductie van open data, arbeidsflexibilisering en het moderniseren van onze LMA komen tegemoet aan de tweede en derde maatregel vermeld bij onderdeel C.1 die respectievelijk luiden:

- maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden;
- beperken bestuurlijke inmenging discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten: de tax holiday)

Voor wat betreft de maatregel vermeld bij onderdeel C.4 van het Landspakket die luidt: op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden, is ons plan de voortzetting van de digitalisering van de Belastingdienst zodat er een einde komt in de vertraging van betalingen. Er dient een reële inventarisatie te worden verricht omtrent het aantal mensen dat daadwerkelijk belasting verschuldigd is en hoeveel mensen via het geautomatiseerd systeem foutieve afschrijvingen ontvangen. De Belastingdienst zal beter uitgerust moeten worden om dynamischer te kunnen werken. De introductie van BTW vergt een wendbaarder systeem zodat bedrijven hun BTW-restitutie binnen 30 dagen ontvangen.

De maatregel vermeld bij onderdeel C.5 luidt: 'Er wordt een belastingregeling voor Nederland en Aruba / Curaçao / Sint Maarten overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen van mogelijke winstverschuivingen.' Met het omzetten van het huidige stelsel naar Territoriale belasting voldoet Aruba aan deze maatregel.

ONZE NATIONALE VALUTA?

De valuta heeft drie functies:

- Middel van uitwisseling
- éénheid van waarde
- spaargarantie

De maatregel ten aanzien van onze valuta is opgenomen in onderdeel D.3 van het Landspakket en luidt: 'Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar

de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij.' Dezerzijds onderzoek heeft uitgewezen dat de kosten verbonden aan onze muntéénheid tussen de Afl. 60 miljoen en Afl. 80 miljoen per jaar bedraagt en dit bedrag is alleen voor deviezenprovisie.

Deze kosten zijn niet te verantwoorden als we zoveel problemen hebben op sociaal gebied dat zelfs gesproken wordt van een sociale crisis, er een nijpend tekort aan schoolmateriaal bestaat in het onderwijs en de tekortkomingen in ons zorgsysteem.

De grootste bezorgdheid voor wat betreft de opheffing van de eigen valuta door overgang op de dollar is: inflatie. De inflatie dat Bonaire heeft gekend bij de overgang van de Antilliaanse gulden op de dollar en de inflatie die in Nederland is opgetreden bij overgang van de Nederlandse gulden naar de Euro, dient vermeden te worden. Om inflatie op Aruba te vermijden, dient de overgang van de Arubaanse gulden naar de dollar zorgvuldig te geschieden. Zo dient een inventarisatie van alle prijzen in de handel in Arubaanse guldens plaats te vinden zodat een controle kan worden uitgevoerd op de omzetting van die prijzen in dollars. Bij grote prijsverschillen - die leiden tot inflatie - dienen er hoge boetes te worden gegeven (Afl. 50.000).

Accion²¹ wenst niet alleen de dollar in te voeren maar gelooft in een meer globaal financieel systeem zoals op de Kanaaleilanden. Hoewel de verwachting is dat in plaats van de gulden, hetzij de dollar hetzij de Euro zal worden gebruikt, willen wij ons financieel systeem openen voor meerdere valuta's; Britse pond, Japanse yen etc. Hiermee wordt de mogelijkheid aan de burger geboden om te sparen in de valuta naar zijn keuze. De hantering van verschillende valuta's maakt het drijven van handel met het buitenland,

makkelijker en goedkoper. Dit biedt tevens de gelegenheid om een 'mini-capital market' te ontwikkelen.

CENTRALE BANK ARUBA

In het Landspakket wordt bij onderdeel D.1 vermeld dat een integrale doorlichting van de financiële sector wordt uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. In dit kader wenst Accion21 een gewijzigde rol van de Centrale Bank Aruba (CBA) zien in onze economie. Natuurlijk vinden wij dat de CBA diens onafhankelijkheid dient te behouden maar er dient een doorlichting van de regels en de bedrijfsvoering te geschieden om na te gaan welke zaken kunnen worden gewijzigd zodat een (snelle) economische groei niet meer door de CBA wordt belemmerd. Naar onze mening heeft De CBA te veel academici en juristen in dienst en te weinig bankiers/ondernemers met kennis van zaken om een stimulerende bijdrage te bieden aan onze economie. Bovendien wordt voorgesteld om een maximumtermijn van 12 jaar in te voeren voor directeuren en bestuursleden van de CBA.

In het kader van onderdeel C.3 en onder D.2 die respectievelijk vermelden dat de Compliance programma's worden voortgezet/opgesteld en dat er een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten wordt uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij, wordt geconstateerd dat het 'Compliance Systeem' van Aruba, de zwaarste/meest stringente is in het Caribisch gebied en als disfunctioneel kan worden gekarakteriseerd. Bijvoorbeeld: voor een simpele, routinematige transactie (zoals het kopen van een huis) moet men aan 'compliance' voldoen (nakomen van bepaalde richtlijnen) met de makelaar,

advocaat, notaris en bank. Dit betekent dat vier keer dezelfde 'compliance' moet worden gedaan bij vier verschillende instanties en hierna moet de CBA het nog verwerken. Dit leidt tot onnodige verspilling van middelen, tijd en energie.

Het is van belang om te bestuderen welke richtlijnen van de OECD en CFATF de overige (ei)landen in het Caribisch gebied volgen en deze te vergelijken met onze situatie. Communicatie met vertegenwoordigers van enkele andere Caribische (ei)landen heeft namelijk uitgewezen dat zij aan mindere compliance richtlijnen zijn verbonden vergeleken met Aruba. De invoering een 'één loketfunctie' hierbij is zeer gewenst. Technologie kan de rechtstreekse 'compliance' met de betrokken personen/instanties faciliteren zodat dezelfde handeling niet vier keer dient te worden herhaald. Er dient ook een regel te worden ingevoerd dat bepaald dat de geldigheid van een 'compliance' maximaal 3 jaar bedraagt.

NATIONALE SCHULD

De grootste financiële uitdaging voor ons land is de nationale schuld. Volgens de CBA is de werkelijke BNP⁷ gedaald tot 26,4 % in 2020. Dat betekent dat onze nationale schuld exclusief financiële verplichtingen tussen de 5,5 en 6 miljard zal liggen aan het eind van 2021, hetgeen een schuld/BNP-verhouding van hoger dan 136% inhoudt. Als we de financiële schulden van de PPP projecten, hoger geworden door onze 'credit downgrade', erbij tellen zal onze schuld tussen de 6,5 en 7 miljard bedragen aan het einde van 2021.

Ons schuldniveau betekent dat mogelijk er twee decennia van bezuinigingen tegemoet zien waarbij er minder geld zal zijn voor de sociale crisis,

7 Bruto Nationaal Product

het onderwijs en de gezondheidszorg. Op zijn minst willen wij onze schuld herfinancieren via Nederland met een lagere rente. Tevens wensen we een intensievere samenwerking met Nederland voor bepaalde portefeuilles zoals onderwijs en justitie, voor de duur van het Landspakket. Er moet worden onderzocht welke diensten het best direct onder Nederlandse toezicht en leiding kunnen vallen en welke (financiële) voordelen dit op zou leveren.

DEPOSITO GARANTIE (DGS)

In onderdeel D.4 van het Landspakket wordt de introductie van een Deposito Garantie Stelsel (DGS) voorgeschreven, waarmee wij het over het algemeen eens zijn. Waar we ons wel bezorgd over maken is hoe dit in elkaar kan worden gezet, nu onze financiële diensten zich in een precaire situatie bevinden. We willen er ook op wijzen dat als de CBA haar werk doet, de invoering van de DGS niet nodig zal zijn en dat het simpelweg een extra kost voor de consument voor financiële diensten betreft.

TOEGANG TOT HET FINANCIËLE STELSEL

Een dynamischer financieel stelsel is essentieel voor onze economische ontwikkeling. Op dit moment heeft niet iedereen (makkelijk) toegang hiertoe. Het proces om een nieuwe bankrekening te openen duurt veel te lang. Naar voorbeeld van de Europese richtlijnen (2014/92/EU) willen wij dat iedereen die legaal Aruba verblijft of die hier eigendom of een zaak heeft, toegang te geven tot een bankrekening om betalingen te kunnen verrichten. In de vergunning die aan

banken wordt verleend dient te worden opgenomen dat zij verplicht zijn om iedere persoon een basisbankrekening aan te bieden.

Bovendien wenst Accion21 dat het openen van een bankrekening sneller verloopt. In dit kader wordt voorgesteld de mogelijkheid aan een persoon te bieden, direct op dezelfde dag van aanvraag, een voorwaardelijke bankrekening te openen. Het voorwaardelijk karakter van deze rekening ligt aan het feit dat de betreffende bank een screening naar de (financiële) omstandigheden van de aanvrager dient te verrichten voordat een definitieve rekening kan worden toegekend. Wel is Accion21 van mening dat de screeningstijd maximaal 30 dagen mag duren. Op dit moment zijn er te veel mensen en instanties die van ons financiële stelsel worden uitgesloten en daardoor in de informele sector belanden. Uiteindelijk is dat een grote risico niet alleen voor ons financieel stelsel maar het bemoeilijkt ook de controle door de Belastingdienst. Het is onmogelijk om de informele sector te beperken als ze geen toegang kunnen krijgen tot ons financieel stelsel.

VERSTERKING ECONOMIE

ECONOMISCHE HERVORMING

Onderdeel E van het Landspakket is toegespitst op economische hervormingen. De tweedelige hoofddoelstellingen luiden:

- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
- het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

In de eerste instantie kunnen deze twee doelstellingen tegenstrijdig klinken maar een goed sociaal zekerheidssysteem heeft een stabiliserend/regulerend functie/werking in een economie.

ARBEIDSFLEXIBILISERING

Arbeidsflexibilisering is het eerste dat moet worden toegepast om onze economie dynamischer te maken. In onderdeel E.1 van het Landspakket wordt vermeld dat een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving dient te worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Deze analyse omvat:

- arbeidstijdverkorting;
- deeltijdwerken;
- contracten voor bepaalde tijd;
- versoepelen ontslagrecht;
- wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten;

- illegale tewerkstelling en
- bestrijding van de jeugdwerkloosheid

Arbeidsflexibilisering is het eerste dat moet worden toegepast om onze economie dynamischer te maken. In onderdeel E.1 van het Landspakket wordt vermeld dat een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving dient te worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Deze analyse omvat:

Arbeidsflexibilisering is belangrijk om de werknemer meer macht te geven in de arbeid gerelateerde zaken waarmee hij/zij in aanraking komt. Door flexibilisering kan een werknemer zich op grond van noodzaak en beschikbaarheid op de arbeidsmarkt begeven. Voor moeders biedt flexibilisering de mogelijkheid om in deeltijd te werken. In Spanje is men bezig met een pilot van een 4-daagse werkweek. In sommige landen is de 40-urige werkweek al verlaagd naar een 36-urige werkweek. Beide ideeën dienen als middel om de aanstaande inkrimping van personeel in de publieke sector te verzachten.

Wij geloven in het talent en de werkethiek van de Arubaanse werknemer. Niemand hoeft zich zorgen te maken over het versoepelen van de ontslagregels. Productiviteit van de werknemer is waar onze economie op is gebaseerd en is de kracht van ons concurrentievermogen als Land. De relatie tussen de werkgever en werknemer is één die gebaseerd is op wederzijdse behoefte. Als een bepaalde

werkgever-werknemer relatie niet goed functioneert betekent dit dat er een betere baan ergens anders is voor de betrokken werknemer en een betere werknemer voor de betrokken werkgever. Het versoepelen van dit proces zodat daarmee een optimale werkgever-werknemer relatie wordt bereikt, is niet alleen goed voor de economie maar ook voor de betrokkenen.

INDIENSTNEMING BUITENLANDSE ARBEIDERS

Een maatregel vermeld bij onderdeel E.1 van het Landspakket luidt: 'het wegnemen van belemmeringen voor het aannemen van buitenlandse arbeidskrachten.' Het is heel belangrijk om onze arbeidsmarkt voor de lokale arbeidskrachten te beschermen maar wanneer geen lokale kracht beschikbaar is dan dient het proces voor het verkrijgen van een werkvergunning voor een buitenlandse kracht, effectiever en efficiënter te geschieden.

De vergunningverlening moet aansluiten op de situatie op de arbeidsmarkt. Momenteel dat er sprake is van een situatie waarin meer dan 13.000 Arubanen geen baan hebben en meer dan 24,000 families voedselhulp krijgen, is er geen plaats om buitenlanders aan te nemen voor banen die Arubanen ook kunnen vervullen.

Aruba is voorlopig niet klaar voor een vrije beweging van werknemers, noch binnen het Koninkrijk noch de EU. De verschillen in het kennis- en productiviteitsniveau betekent dat eerst geïnvesteerd dient te worden in de verhoging/ontwikkeling van de kennis en vaardigheden van de lokale bevolking.

PERSONEN ZONDER GELDIG VERBLIJFSTITEL

De maatregelen vermeld bij onderdeel E.2 en E.3. zijn gericht op illegaal arbeid en het tegengaan hiervan. Illegaal arbeid een is een groot probleem op Aruba. De personen die zich hieraan schuldig maken zijn veelal onze burens en hun kinderen. De kinderen groeien hier op en vormen op den duur een integraal deel van onze samenleving. Op dit moment zijn er veel illegale arbeiders werkzaam die helemaal niets bijdragen aan onze Schatkist omdat ze in de informele economie bewegen. Illegaal arbeid vormt een gevaar voor de Arubaanse arbeider omdat de onkosten om een illegale arbeider in dienst nemen veel lager zijn. Om illegaal arbeid te bestrijden moeten we de bestaande wetten intensiever en frequenter handhaven. Daarbij behoort ook het beboeten van de werkgevers die betrappt worden op het hebben van illegale arbeiders in dienst. Accion21 stelt een boete voor van minstens Afl. 50.000.

ASIELZOEKERS / VLUCHTELINGEN

De economische situatie van Venezuela is zodanig verslechterd dat er een humanitaire crisissituatie heerst. De gastvrij ingestelde Arubaan staat altijd klaar om zijn medemens te helpen. Accion21 gelooft in het helpen van de mens in nood zonder dat dit een probleem wordt voor onze bevolking. Geschat wordt dat ongeveer 17.000 Venezolaanse asielzoekers op Aruba verblijven. Het probleem is dat we niet alle asielzoekers in kaart hebben omdat er geen centraal registratiesysteem van hen bestaat. Dit maakt het tevens onmogelijk om financiële

steun aan te vragen bij de UNHCR⁸ of andere internationale organisaties gericht op vluchtelingen(zorg). Aruba is gebonden aan het Verdrag van Gibraltar welke de lidstaten verplicht asielzoekers/vluchtelingen op te nemen. Het probleem is dat niet genoeg (personele) middelen beschikbaar zijn om de duizenden asielaanvragen te behandelen. Bovendien kan Aruba dit aantal vluchtelingen infrastructureel niet aan.

Het is dus van belang een volledige inventarisatie te verrichten van alle asielzoekers/vluchtelingen. Vervolgens dient nagegaan te worden over welke kennis en vaardigheden zij beschikken. Degenen die over de kennis en vaardigheden beschikken die niet (veel) op Aruba aanwezig zijn, kunnen in de maatschappij worden opgenomen. De anderen dienen buiten Aruba te worden hergealloceerd. Hiertoe dienen overeenkomsten met andere landen gesloten te worden. In eerste instantie zijn dat de buurlanden/landen in de regio zoals Colombia, Costa Rica, Panama, Suriname, Brazilië, Argentinië en in tweede instantie de iets verder gelegen landen zoals Canada, de VS, de EU-landen.

We zijn ons ervan bewust dat we een kleinschalig eiland zijn die overbevolkt is. Hierdoor hebben we te kampen met een enorme druk op onze infrastructuur en milieu. De internationale gemeenschap moet begrip tonen dat ons limiet om meer mensen in onze maatschappij op te nemen, is bereikt.

SOCIALE ZEKERHEID

De maatregel vermeld bij onderdeel E.4 van het Landspakket luidt: 'Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid

een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet.'

Ons uitgangspunt is dat we niemand in de steek c.q. aan zijn/haar lot (over)laten. Iedereen zal op de één of ander manier geholpen worden om in zijn/haar primaire behoeften te kunnen voorzien. Als Liberale Progressieve Partij geloven wij in het bijstaan van iedereen met de nodige hulpmiddelen om zich te ontwikkelen en het beste leven voor zichzelf te realiseren. Wij geloven echter niet dat het de rol is van de overheid om deze hulpmiddelen te creëren op basis van nieuwe maatregelen (medidas), wat ons volk en ons economie niet kunnen dragen. Op de lange termijn wenst Accion21 wel het systeem van een universeel basisinkomen, te introduceren.

Wij zijn ons ervan bewust dat tegen het jaar 2030, kunstmatige intelligentie, de menselijke intelligentie zal inhalen. En deze ontwikkeling in samenhang met de steeds verdergaande automatisering betekent dat rond het jaar 2050, de helft van de huidige banen niet meer zal bestaan. Voornoemde ontwikkeling is dusdanig dat naar verwachting aan het einde van deze eeuw, het gegeven dat een persoon een baan moet hebben om te leven en voor zijn/haar familie te zorgen, niet meer zal bestaan. Het is dus zaak om de basis te leggen ter voorbereiding op deze ontwikkelingen. Zoals eerder vermeld is het doel van Accion21 om op de lange termijn, het universeel basisinkomen te introduceren om het basisbestaan van elke Arubaanse inwoner in het jaar 2050 te garanderen.

8 United Nations High Commissioner for Refugees

SOCIALE HERVORMING

Ons fiscale hervormingsplan zal leiden tot de sanering van de openbare financiën en de creatie van dynamischer economische activiteiten, welke de basis leggen voor de versterking van onze economie. Naar voorbeeld van Singapore wensen wij de procedures om een zaak te openen te vergemakkelijken en meer ondersteuning te bieden aan de ondernemers.

In dit kader wordt gedacht aan het 'één-loketconcept' waar een ondernemer op één plek de volgende zaken kan regelen. Volledigheidshalve wordt tevens vermeld bij welke instantie een ondernemer zich heden voor het betreffende geval dient te wenden.

- Een zaak registreren (Kamer van Koophandel en Nijverheid).
- Intellectueel eigendom (copyright, patent, trademark etc.) aangelegenheden (Bureau Intellectueel eigendom).
- Het registreren en ontvangen van een persoonsnummer (Ontvanger der Belasting).
- Informatie over alle vergunningen of licenties die nodig zijn om een zaak te kunnen openen en het aanvragen hiervan (Directie Economische Zaken, Handel en Industrie).
- Informatie over alle vergunningen met betrekking tot milieu(voorschriften) en het aanvragen hiervan (Directie Natuur en Milieu);
- Informatie over alle vergunningen met betrekking tot commerciële bouw en het aanvragen hiervan (Dienst Openbare Werken);
- Informatie over werk- en verblijfsvergunning en het aanvragen

hiervan (Departamento di Labor, Departamento Progreso Laboral, Departamento di Integracion, Maneho y Admision di Stranhero).

- Contact leggen met de financiële sector (banken, assurantiekantoren).
- Contact leggen met handelsverenigingen en vakbonden bijvoorbeeld AHATA, ATIA, Comerciante Uni.
- Contact leggen met de gemeenschap door gebruikmaking van buurtcentra.

We willen de barrières die onze economische vooruitgang belemmeren, elimineren. Eén van die belemmeringen die geëlimineerd dient te worden is de bureaucratie (redtape). Bij de verwijdering van de barrières dient er altijd rekening te worden gehouden met de maatschappij, het milieu en duurzaamheid.

PRODUCTIVITEIT VAN DE PUBLIEKE SECTOR

Het is niet genoeg om alleen de economische activiteiten te centraliseren en standaardiseren. De productiviteit van de publieke sector dient ook een minimumniveau te garanderen.

Door middel van het digitaliseren, trainen en moderniseren van de werkprocessen, wensen wij te bereiken dat alle vergunningen binnen 30 dagen worden afgehandeld met een verlenging van twee maal 30 dagen. Indien een aanvraag echter niet binnen 90 dagen is afgehandeld, wordt het geacht toegekend te zijn en dient de vergunning te worden verleend.

ARUBA SMALL BUSINESS ASSOCIATION

We willen een vereniging introduceren overeenkomstig de Small Business Association in de Verenigde Staten: het Aruba Small Business Association. Het doel hiervan is ondernemers ondersteunen hun droom om een eigen zaak te beginnen, werkelijkheid te maken. De stichting Deze vereniging biedt hulp bij het maken van een business plan, feasibility studies, financiering en andere verwante zaken.

TOERISME

Klantenervaring is onze nieuwe merk

Gezien het feit dat toerisme de belangrijkste bron van inkomsten is, is het van essentieel belang dat Aruba zich als een favoriete bestemming blijft onderscheiden in het Caribisch gebied. Hier onder zien we de verschillende doelen hiertoe:

- het bieden van een authentiek product wat Aruba onderscheidt van andere bestemmingen;
- het conserveren en verbeteren van de kwaliteit van ons product;
- het beschermen van onze natuur, de reden dat onze toeristen Aruba bezoeken.

HET 'BE LOCAL'-CONCEPT

Om een authentiek product aan te kunnen bieden is het belangrijk om niet alleen de toerist te introduceren aan onze gemeenschap, maar ook aan onze kunst, ons cultuur en onze identiteit. We willen graag een platform ontwikkelen om de toeristen de kans te geven iets terug te geven aan de gemeenschap of mee te

doen met typische lokale activiteiten op het eiland. Als onderdeel van de marketing van Aruba kan dit van tevoren aanbevolen worden en zal er meer tijd zijn om de ervaring te verrijken. Voorbeelden hoe wij de gemeenschap en de toeristen samen kunnen brengen zijn:

Kookles van lokale recepten, geleid door ATA of andere instanties die bijvoorbeeld kunnen investeren in een speciale keuken waar groepen tot 10 mensen les kunnen krijgen. Dit kan ook een extra inkomen worden voor de gemeenschap en een unieke ervaring voor de toerist opleveren. Dit samenkomen geeft een persoonlijk tintje aan de toerist en vriendschappen kunnen hier worden gevormd. Communicatie langs sociale netwerken kan een brug bouwen zodat niet alleen de bezoekers terugkeren maar ook dat ze zichzelf een deel van de gemeente voelen, zelfs als ze er niet zijn.

Mensen die een sportteam coachen in hun land kunnen geïntroduceerd worden aan lokale sportclubs. Mensen die in specifieke industrieën werken kunnen worden geïntroduceerd aan lokale zakenlui en zaken. De personen die geïnteresseerd zijn met de bescherming van dieren, kunnen hier bij lokale dierenbeschermingsorganisaties/shelters terecht. De personen die geïnteresseerd zijn in landbouw kunnen vrijwilligerswerk doen met een landbouwer. Andere toeristen willen misschien iets doen voor ons eiland zoals bijvoorbeeld het schoonmaken van de stranden. De mogelijkheid om onze bezoekers aan de lokale bevolking te introduceren is er en het is een feit dat het teruggeven op een actieve manier een goed gevoel achter laat.

CULTURELE EN CREATIVE INDUSTRIËN

Behalve dat we de toerist echt betrekken in onze gemeenschap, moeten we ze meer mogelijkheden bieden om ons cultuur te ervaren. We hebben een bloeiende creatieve sector en ook zij verdienen de aandacht van de overheid, gemeenschap en toeristen. Culturele en Creatieve Industrieën zijn mogelijkheden voor onze economie en we willen dat hier meer aandacht aan wordt besteden daar het een belangrijk hulpmiddel is voor onze identiteit en ook om het toeristische product authentiek te maken.

We wensen een pilotproject te starten waarbij 40 kunstenaars subsidie van de overheid ontvangen voor de vervaardiging van een x-aantal kunststukken per jaar. Deze kunststukken worden erfgoed van Aruba en kunnen - ter exposering - worden verhuurd aan lokale bedrijven tegen een lage prijs. Hierbij dient ook gedacht worden aan de 'oranje economie' (orange economy). De oranje economie, ook bekend als de creatieve economie, is het samenbrengen van sectoren van de economie "met als hoofddoel de productie of reproductie, promotie, verspreiding en/of marketing van goederen, diensten en activiteiten met een culturele, artistieke of patrimoniale inhoud. De oranje economie heeft een positieve invloed op onze economie, maatschappij en toerisme.

KWALITEIT

Om de kwaliteit van Aruba als hoogwaardig product te conserveren en verbeteren, moeten we beginnen te denken aan de verlaging van het aantal hotel(kamer)s. Er dienen ook geen vergunningen meer te worden verleend voor all-inclusive hotels. Het moratorium op de bouw van hotels dient voor eens

en altijd, gerespecteerd te worden. Op dit moment is er goedkeuring voor de bouw van 5000-7000 extra hotelkamers waar we nog niet eens met de bouw begonnen zijn. We moeten nu beginnen met geld opzij te zetten om deze projecten te annuleren of om ze te her vestigen in San Nicolas. Alle nieuwbouw, na de St. Regis hotel, moet worden beperkt tot Boutique hotels van ongeveer 150 kamers of ze moeten worden gebouwd aan de andere kant van het eiland. We moeten de hotels die willen verbouwen, stimuleren om het aantal kamers te verminderen en om de bestaande kamers om te bouwen in suites en zodoende de kwaliteit van ons toerisme te verhogen. Hiermee moeten we dus focussen op de kwaliteit en niet de kwantiteit van de bezoekers naar ons eiland.

MILIEU

Om onze natuur te redden moeten we overwegen om de erfpachtvergunningen ten aanzien van de terreinen waar de hotels zich bevinden, niet te vernieuwen behalve als ze voldoen aan onze nieuwe visie van het focussen op kwaliteit en niet kwantiteit. In het Palm Beach gebied moeten we de moed hebben en voorbereid zijn voor een toekomst waar we over 20-30 jaar een paar van de nu bestaande hotels neerhalen en het terrein weer teruggeven aan de natuur. Het uitbreiden van het maritieme park en het een deel maken van ons Nationale Park zou de zorg voor onze natuur faciliteren. Het is een goed idee om het aantal tour operators te verminderen en op deze manier de verwoesting van de natuur tegen te houden. Op dit moment is 90% van onze natuur verdwenen.

Wij geloven in het stopzetten van de afgifte van terreinen en dat DIP samen met FCCA meer moeten concentreren op

het ontwikkelen van nieuwe woonwijken in het centrum van Oranjestad en San Nicolaas om zodoende de stedelijke centra te herrijzen. De ROPV (regelt de ruimtelijke en functionele inrichting van het land Aruba) moet worden aangepast zodat het ook meer mixed use gebouwen bevat, dit zijn gebouwen waarin de begane grond wordt gebruikt voor winkels, de eerste verdieping voor kantoren en daarboven voor woningen.

SAN NICOLAS

Accion21 heeft de 21ste eeuw uitgeroepen tot de eeuw van San Nicolas. We geloven in het terugbrengen van deze stad tot het handelscentrum van ons eiland. Al hoewel we ontwikkeling willen zien, willen we het op een manier doen dat tegemoetkomt aan de wensen, gebruiken en normen van de lokalen in plaats van een speeltuin voor toeristen. Onze infrastructuur en ontwikkeling moet een afspiegeling zijn van onze identiteit als land en zo dient San Nicolas ontwikkeld te worden.

San Nicolas heeft een diep zee haven en veel terrein aan de zee waar vroeger onze raffinaderij was. Hoewel we het bestaande bedrijf alle ruimte en ondersteuning geven met het heropenen van de raffinaderij, geloven wij dat het waarschijnlijk een politiek spel is en dat dit niet gaat gebeuren. Ook geloven wij niet dat het enig voordeel heeft voor Aruba aangezien er een overcapaciteit bestaat in de wereld voor wat betreft olie en er minder wordt geproduceerd door de introductie van duurzaam energie.

SAN NICOLAS PORT AUTHORITY

Het wordt een prioriteit voor onze partij om te inventariseren de mate van vervuiling op het terrein van de raffinaderij. Er dient

te worden nagegaan hoeveel het zou kosten om te reinigen en wat de waarde is van het oude metaal dat daar ligt. We moeten ervoor zorgen dat de bestaande gebruiksklare infrastructuur, bijvoorbeeld de fingerpier waar brandstof wordt geloosd, voldoet aan de gezondheid en veiligheidsnormen. Het hernieuwen van de infrastructuur van de haven is een project dat ondersteund wordt door de San Nicolaas Business Association.

Het San Nicolas Port Authority moet een multifunctionele ontwikkeling zijn dat niet alleen de actuele projecten behoudt maar ook plannen behelst van uitbreiding. Wij zien in de toekomst een uitbreiding van de functionaliteit van de haven ook cruiseschepen daar kunnen aanmeren zodat niet alleen brandstof kan worden gelost maar ook toeristen van boord kunnen. Deze toeristen verhogen de economische activiteiten in San Nicolas.

RAFFINADERIJ

Voor de toekomst wenst Accion21 dat het terrein van de raffinaderij wordt verontreinigd en wordt bestemd voor de ontwikkeling van een nieuw stedelijk centrum met de meest moderne infrastructuur: de 'San Nicolas Central Business District'. Als voorbeeld dient gedacht te worden aan het Amsterdamse stedelijke centrum met kanalen en gebouwen tot 8 etages hoog. De oprichting van de 'San Nicolas Central Business District' dient rekening te houden met de lokale bevolking. Van alle nieuwe woningen die bij deze verstedelijking worden gebouwd, dienen tussen de 20 en 30% bestemd te worden als sociale woningen oftewel woningen voor mensen met een laag inkomen. Als onderdeel van de ontwikkeling van deze nieuwe stad, wil Accion21 internationale universiteiten uitnodigen om zich daar

te vestigen en zodoende van San Nicolas een studentenstad te maken. Op deze manier kunnen we de studierichtingen uitbreiden op Aruba en gebruik maken van de overeenkomsten die we al hebben met universiteiten in de Verenigde Staten als in Europa. De ervaring leert tevens dat verhoging van het aantal studenten in een bepaalde stad/buurt, leidt tot een verhoging van de economische activiteiten in die stad/buurt (restaurants, cafés, kledingzaken etc.)

Essentieel voor wat betreft de nieuwe infrastructuur ten behoeve van de 'San Nicolas Central Business District' (SNCBD) is een glasvezelnetwerk (fiber optic network) gebaseerd op een 2 Gigabyte download tempo en 1 Gigabyte upload tempo, zoals 'Google fiber' aan diverse Amerikaanse steden biedt. Op grond hiervan zal San Nicolas het snelste breedbandnetwerk bezitten in de regio en Latijns-Amerika, hetgeen mogelijkheden biedt voor de diversificatie van onze economie en tevens een betrouwbaar platform is om lokale talenten in contact te laten komen met de rest van de wereld c.q. potentiële klanten. Dit netwerk maakt de deuren open voor industrieën van de toekomst met applicaties voor productie, communicatie, volksgezondheid, transport en veel meer. Enkele industrieën die Accion21 graag in San Nicolas wil zien, zijn:

- Advanced Life Sciences and Technology (geavanceerde biowetenschappen en technologie) waaronder stamcelonderzoek waarbij cellen van de menselijke huid worden gebruikt. Vermeldenswaardig is dat stamcelonderzoek al wordt gedaan in de 'Cayman islands.'
- Data processing (gegevensverwerking).

- Financiële Technologie (Fintech). De moderne technologische infrastructuur in combinatie met de fiscale hervorming maakt het zeer aantrekkelijk voor media bedrijven, 'digital nomads', ICT-bedrijven etc. zich op Aruba te vestigen en zodoende een nieuwe tak van economische diversificatie te vormen. Ook wordt overwogen om producenten van generieke geneesmiddelen naar het eiland te trekken. De productie van deze geneesmiddelen is niet arbeidsintensief maar is zeer aantrekkelijk voor de export omdat deze onder Europese normen kunnen worden gecertificeerd, leidend tot een voordelige positie op de internationale markt.

Hoe wordt het gefinancierd?

De eerste contacten zijn gelegd en initiële gesprekken gevoerd met potentiële investeerders en internationale vermogensfondsen⁹ zoals de 'wealth funds private equity groups.' Helaas wordt het Caribisch gebied weinig vertegenwoordigd in deze fondsen door gebrek aan aantrekkelijke projecten oftewel projecten op het gebied van bijvoorbeeld productie van duurzame energie. We zijn ervan overtuigd dat de uitgangspunten en de doelen van het SNCBD zeer aantrekkelijk zijn voor investeerders. Accion21 zal hard werken om de SNCBD een realiteit te maken.

CANNABIS

Accion21 is voorstander voor de legalisering van cannabis, zowel medicinaal als recreatief zolang er optimale voorwaarden en eisen worden gesteld ter bescherming van de (gezondheid van) de burger. Accion21 ziet ook de voordelen van de invoering en ontwikkeling van een cannabis industrie op het eiland.

⁹ Een vermogensfonds is een organisatie die vermogen beheert wat door en aan goede doelen besteed kan worden.

Zoals wellicht bekend heeft de staat Colorado in de VS in het jaar 2000 cannabis gelegaliseerd voor medicinaal gebruik en in het jaar 2012 voor recreatief gebruik. Onderzoek naar de effecten van deze legalisering heeft zowel positieve zaken als negatieve zaken aan het licht gebracht.

De negatieve zaken zijn:

- dat verkeersongelukken als gevolg van cannabisgebruik met 109% zijn gestegen;
- dat overmatig gebruik van cannabis heeft geleid tot de toename van depressiegevallen, schizofrenie en andere psychologische beschadiging.

De positieve zaken zijn:

- dat het op verantwoorde wijze gebruiken van cannabis een beter effect heeft op mensen die lijden aan depressie vergeleken met conventionele medicijnen die schadelijke chemische stoffen bevatten;
- afname van het aantal gevallen van zelfmoord.

Bij het legaliseren van cannabis voor recreatief gebruik, dienen de eerder genoemde negatieve effecten uit Colorado in acht genomen te worden. Accion21 wenst hetzelfde koffieshopsysteem als die in Nederland wordt gehanteerd, op Aruba toepassen. Dient op Aruba iemand minstens de 128-jarige leeftijd bezitten om een koffieshop binnen te mogen c.q. te bezoeken. Elke persoon mag maximaal drie keer per week een koffieshop bezoeken onder vertoning van een identiteitsbewijs (paspoort, cedula, rijbewijs) dat bij de ingang van de koffieshop wordt gescand. Hierdoor is een geautomatiseerd systeem geveerd waar alle koffieshops aan verbonden zijn

om de bezoekfrequentie van personen te kunnen controleren.

De legalisering van cannabis voor recreatief gebruik dient gepaard te gaan met intensieve voorlichting en educatie om jongeren bewust te maken van de risico's/gevaren van cannabisgebruik. Bovendien dient er meer geïnvesteerd te worden in verslavingszorgfaciliteiten, rehabilitatiecentra en 'halfway houses.'

CUNUCERO (ARUBAANSE AGRARIËR)

Vergunning voor het bedrijven van een koffieshop wordt uitsluitend verleend als deze gevestigd is in de binnenstad van Oranjestad of San Nicolas. Alleen cannabis dat op Aruba legaal wordt verbouwd en geproduceerd, mag in de koffieshops verkocht worden. De verbouwing en productie van cannabis zal door lokale cunuceros geschieden. Door tussenkomst van de Directie Landbouw, Veeteelt en Visserij, beter bekend als Santa Rosa, dienen de cunuceros in contact gebracht te worden met de koffieshophouders voor verkoop en levering van cannabis. Santa Rosa zal in dit kader ook richtlijnen voortbrengen ter waarborging dat geen chemische middelen aan de cannabis worden toegevoegd, welke de effecten versterkt en een slechte ervaring kan veroorzaken vergeleken met natuurlijke cannabis. Een ander voorschrift is dat een persoon in het openbaar niet meer dan 25 gram cannabis bij zich mag hebben. Bovendien wordt de doorverkoop van cannabis verboden.

Als iemand wordt betrapt op overtreding van de cannabis richtlijnen, wordt hij/zij gestraft met een toegangsverbod tot koffieshops voor de periode van twee jaar. Indien de overtreder een koffieshophouder betreft, wordt hij/zij gestraft met uitsluiting van de cannabis industrie.

SANTA ROSA

De overheid dient ervoor zorg te dragen dat de cannabishandelaren toegang hebben tot de financiële sector (banken) door tussenkomst van Santa Rosa. Doch is Santa Rosa niet toegestaan om leningen uit te vaardigen. Net zoals plaatsvindt bij de commerciële banken mag Santa Rosa wel een minimumtarief in rekening brengen. Het voornemen is om al het geld dat door cannabisverbouw, -productie en -verkoop wordt gegenereerd ten goede te laten komen van Santa Rosa voor de verdere versterking/ontwikkeling van de primaire sector.

PRIMAIRE SECTOR

De COVID-19 pandemie heeft de behoefte aan een strategisch voedingsproductie bewezen. Wij geloven in het tot stand brengen van een strategisch voedingsproductieniveau tussen en ten behoeve van de ABC eilanden. Hiertoe dient een strategisch interinsulair voedingsplan te worden ontwikkeld waarin Bonaire bijvoorbeeld zorgdraagt voor de veeteelt, Curaçao zich richt op de landbouw en Aruba op de beplanting middels het 'hydroponic' systeem (hydro-agricultuur). De respectievelijke LVV -diensten dienen samen met hun respectievelijke cunuceros tot een productieplan komen dat een minimaal voedingsniveau garandeert voor de bevolking van de ABC-eilanden. De drie eilanden kunnen bepaalde kosten onder elkaar delen bijvoorbeeld het aanstellen van een gemeenschappelijk veearts of de gezamenlijke aanschaf van vaartuigen voor transport.

Op Aruba dient een onderzoek te worden verricht naar de kwaliteit van het water in de dammen verspreid over het gehele eiland. Er dient te worden nagegaan

of het damwater voor de landbouw kan worden gebruikt. Het damwater is namelijk goedkoper (Afl. 3,50) dan het (leiding)water dat door de WEB wordt geleverd (Afl. 5,50). Er dienen ook formele regels met bijbehorende zware sancties te worden ingevoerd met betrekking tot de vervuiling van het damwater. Onder de bevolking, in het bijzonder wanneer het gaat om nieuwe bouwprojecten, dient de aanschaf van installaties voor de opvang van regenwater worden gestimuleerd. Het regenwater kan worden gebruikt voor de bomen en planten in de tuinen of kan zelfs aan cunuceros worden verkocht. De lokale productie van agrarische middelen maakt het 'farm to table'-concept mogelijk in onze restaurants.

Accion21 gelooft niet in de beperking van de import van landbouwproducten omdat dit tot prijsstijging voor de consument zal leiden. Wel dient een strategisch productieniveau te worden gewaarborgd.

INNOVATIE

Aruba zal met haar koninkrijkspartners lobbyen om startersvisa binnen het Koninkrijk te introduceren naar het model van Chili. Het doel van een startersvisum is het aantrekken van talenten en de kans op innovatie te vergroten.

Accion21 pleit ook voor de introductie van één persoonlijke digitale identificatiecode ten behoeve van diverse (overheids) diensten.

Accion21 is van mening dat elk huishouden over een gratis basis internet pakket dient te beschikken.

BESTUURLIJKE VERNIEUWING

Onze ideologie is liberaal progressief hetgeen wil zeggen dat we geloven in een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de overheid en elke burger van het land Aruba. Om deze gedeelde verantwoordelijkheid te bevorderen moet een meer transparant systeem worden geïntroduceerd. Het transparante systeem maakt mogelijk dat de burger makkelijk toegang verkrijgt tot alle informatie en zodoende meer vertrouwen krijgt in het parlement, de bestuurders en de overheid.

Een groot gedeelte van onze belangrijkste wetten en van onze Statuut zijn door de jaren heen niet geactualiseerd c.q. gemoderniseerd en zijn derhalve geen weerspiegeling van een maatschappij van de 21ste eeuw. Uit de doorlichting van de bestaande wetten is gebleken dat deze niet de nodige bescherming en ook niet de nodige kansen bieden voor de Arubaanse burger. Het met Nederland overeengekomen landspakket biedt een leidraad en geldt als grondslag om onder andere onze instituten te moderniseren en te versterken. Ook zullen uit het landspakket integrale plannen voortvloeien om structurele hervormingen door te voeren.

Onze visie omvat het tot stand brengen van een overheid die duurzaam, verantwoordelijk en betrouwbaar (integer) is en waarop elke Arubaanse burger kan rekenen. Een overheid toegespitst op gelijkheid en op een verantwoordelijk financieel beheer.

Ons accent wordt gelegd op de versterking van het overheidsapparaat en de versterking van de positie van de geïnstitutionaliseerde hoge adviesorganen/instellingen om zodoende effectiviteit en efficiëntie in het overheidshandelen te bewerkstelligen en het risico op niet-integere activiteiten te minimaliseren.

Al onze voornemens worden hiernavolgend in details uiteengezet. Uitgangspunt voor onze voornemens zijn:

- de 17 duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG) zoals vastgesteld door de Verenigde Naties;
- de principes van behoorlijk bestuur van de Europese Raad en
- het met Nederland overeengekomen landspakket, in het bijzonder sectie B die gericht is op de efficiency van de overheid.

Het onderhavig document wordt onderscheiden in drie delen, elk bevattende actiepunten om de gestelde doelen te bereiken.

- 1. Een democratisch systeem toereikend voor de 21ste eeuw.**
- 2. Een duurzaam, transparant en betrouwbaar overheid.**
- 3. Een gemoderniseerde, efficiënte en transparante overheidsapparaat.**

EEN DEMOCRATISCH BESTEL TOEREIKEND VOOR DE 21'STE EEUW

Dit deel van het document - dat uit twee gedeeltes bestaat - behandelt de modernisering, de aanpassing en de introductie van bepaalde wetten en procedures.

OVERHEID

Aanpassing van de LIM voor wat betreft de duur van instelling van ministeries

Lim staat voor Landsverordening Instelling Ministeries. Deze landsverordening bepaalt bij elke Kabinetsovergang hoe de diverse ministeries thematisch (Justitie, Onderwijs, Volksgezondheid etc.) en organisatorisch worden ingericht.

Onze partij staat achter een vastlegging van de instelling van ministeries voor een periode van 12 jaar i.p.v. om de vier jaar. Hiermee kan - ter bevordering van efficiency - beter (financieel) toezicht worden gehouden op de diverse ministeries en wordt de continuïteit van projecten en van beleid bij verschillende overheidsdiensten gewaarborgd.

Benoeming van ministers

Onze partij is van mening dat ook aan het ambt van minister, minimale vereisten dienen te worden gesteld voor wat betreft kennis, ervaring en capaciteiten. De reden hiertoe is om te vermijden dat een onbekwame persoon toch tot minister wordt benoemd. De functievereisten verbonden aan de diverse ministers dienen in de LIM te worden opgenomen. De procedure die onze partij in dit kader voorstelt is dat elke partij kandidaten die aan de functievereisten voor de diverse ministerschappen voldoen, voordraagt en de parlementsleden vervolgens besluiten

wie de meest geschikte kandidaten zijn om tot minister te worden benoemd.

Maximale duur voor zitting van ministers en parlementsleden

Aangezien Accion21 politieke vernieuwing nastreeft, wensen wij een zittingstermijn van maximaal 8 jaar in te stellen voor ministers en parlementsleden. Dit maakt de continue vernieuwing van de politiek mogelijk en blijft bestuurlijke modernisering gewaarborgd.

Inkrimping aantal ministers en introductie Staatssecretarissen

Accion21 geloof niet in een uitbreiding van het aantal ministers maar staat wel achter de introductie van het ambt van Staatssecretaris. Een Staatssecretaris neemt een gedeelte van de verantwoordelijkheden en taken van een bepaalde minister op zich waardoor het betreffende ministerie effectiever en efficiënter geleid wordt. De introductie van Staatssecretarissen legt de bovenmatige aanstelling van consultants/coördinatoren bij de diverse ministeries aan banden en leidt dus tot lagere kosten. Een ander voordeel is het feit dat in de huidige situatie, de consultants/coördinatoren geen verantwoording voor hun handelen hoeven af te leggen maar een Staatssecretaris wel. Een Staatssecretaris kan aan vergaderingen van de ministerraad participeren (doch zonder stemrecht) maar is verplicht verantwoording over zijn/haar handelen af te leggen aan het Parlement. De mogelijkheid voor de introductie van het ambt van Staatssecretaris is al in onze Statuut opgenomen. Het is dus zaak om dit ambt door middel van een landsverordening te formaliseren. Accion21 gaat uit van een topbestuur bestaande

uit maximaal 5 ministers en maximaal 4 Staatssecretarissen.

Introductie maximaal aantal medewerkers Bureaus van ministers

De ervaring leert dat bij elke Kabinetswijziging, de bureaus van de ministers overmatig worden bemand. Erger nog, in de disciplines waar de ministers via overheidsdiensten, deskundige ambtenaren tot zijn/haar beschikking heeft. Bijvoorbeeld: elk bureau stelt een medewerker PR & Voorlichting aan terwijl BUVO (Bureau Voorlichting, een overheidsdienst) ambtenaren in de functie van medewerker PR & Voorlichting in dienst heeft. Het behoeft geen betoog dat dit tot onnodige kosten leidt. Daarom heeft Accion21 als voornemen om in de LIM op te nemen dat elke Bureau van minister, niet uit meer dan 10 functionarissen mag bestaan.

Aanpassing pensioen ministers en parlementsleden

In ons huidig bestel genieten **sommige** ministers of parlementsleden meerdere pensioenen. Onze partij is van plan dit aantal terug te brengen naar één pensioen, te weten het hoogste pensioen. Het feit dat thans parlementsleden al na 12 jaar en ministers al na 5 jaar **na aftreding van hun ambt**, van hun volle pensioen kunnen genieten, vindt Accion21 niet meer van deze tijd. Ministers en parlementsleden dienen overeenkomstig de gewone burger, pensioen opbouwen en voor hen dient dezelfde pensioengerechtigde leeftijd als die voor burgers, te gelden.

PARLEMENT

Aanpassing overbruggingstoelage

Na aftreden van hun ambt, ontvangen ministers en parlementsleden over een periode van **6 maanden** een maandelijkse overbruggingstoelage. Deze toelage is bedoeld om de afgetreden ministers en parlementsleden van een inkomen te voorzien in de periode dat zij naar een andere baan zoeken. De overbruggingstoelage wordt geheel uit belastinggelden bekostigd. Accion21 is van plan om een aanpassing in de Landsverordening politieke ambtsdragers aan te brengen waarbij ministers en parlementsleden maandelijks een bedrag sparen om de toekomstige overbruggingstoelage (gedeeltelijk) te bekostigen.

Afronden verzelfstandigingsproces parlement

Terwijl in ons Statuut, het parlement het hoogste orgaan van het Land is dat de bevolking vertegenwoordigt en als voornaamste taak het controleren van het Kabinet (ministers) heeft, is het een orgaan is die voor wat betreft financiële middelen afhankelijk van datzelfde Kabinet. De begroting van het parlement ressorteert onder de minister van Algemene Zaken. Met andere woorden, het parlement die het handelen van de ministers controleert, is voor zijn financiën afhankelijk van diezelfde ministers. Accion21 wenst deze onevenredige situatie niet in stand te houden en ondersteunt de snelle afronding van het inmiddels ingesteld verzelfstandigingsproces. Een onafhankelijk parlement brengt tevens als voordeel met zich mee dat het parlement vrij is om bepaalde deskundigen zoals bijvoorbeeld wetgevingsjuristen aan te

stellen c.q. in te huren. In ieder geval, deskundigen die de parlementsleden kunnen bijstaan in de uitvoer van hun werkzaamheden.

Vermindering aantal parlementsleden en introductie onafhankelijke voorzitter

Thans bestaat het parlement uit 21 leden. Onze partij is van mening dat het parlement efficiënt met 17 leden kan functioneren zonder dat de effectiviteit wordt aangetast. Reden voor verlaging van het aantal parlementsleden is het vrijmaken van geld voor de aanstelling van professionelen ten behoeve van de parlementsleden. In Nederland bijvoorbeeld heeft elk statenlid twee professionelen in dienst om hem/haar bij te staan in zijn/haar werkzaamheden. De partij staat tevens achter de introductie van een onafhankelijk voorzitter van het parlement die overigens geen stemrecht heeft. Deze voorzitter zal voor een periode van vier jaar worden benoemd met de mogelijkheid van een eenmalige verlenging van nog eens 4 jaar.

Democratischer toekenning van restzetels

Accion21 gelooft in de versterking van ons democratisch bestel. De wijze waarop restzetels in het huidig bestel worden verdeeld, is geen weerspiegeling van de daadwerkelijke wil van het volk. Accion21 wenst artikel 92 van de Kiesverordening zodanig te wijzigen dat als regel toegevoegd wordt dat elke politieke partij in aanmerking komt voor restzetels, ongeacht of die partij nog geen zetel heeft bemachtigd. Hierna geldt de richtlijn dat de partij die de zetel het dichtst heeft bereikt, de restzetel verkrijgt.

Introductie stemrecht voor Arubanen in het buitenland

Accion21 vindt dat het aantal stemgerechtigden dient te worden uitgebreid met Arubanen die niet op Aruba woonachtig zijn. Het plan van Accion21 is om de uitbreiding van het aantal stemgerechtigden vooralsnog alleen te laten gelden voor Arubanen woonachtig in de andere landen van het Koninkrijk.

Herintroduceren stemrecht op individuele ministeriële begrotingen i.p.v. alle begrotingen tezamen

Het behoeft geen betoog dat het stemmen c.q. goedkeuring geven aan een de begrotingen van alle ministeries tezamen niet getuigt van zorgvuldigheid en ook niet van behoorlijk bestuur. Accion21 vindt dat het stemmen/ accorderen per individuele ministeriële begroting dient te geschieden. Dit maakt mogelijk dat een betere controle van de allocatie van financiële middelen plaats kan vinden. Er kunnen betere bijstellingen aan begrotingen worden voorgesteld. En tot slot kan betere controle plaatsvinden of het geld daadwerkelijk het algemeen belang dient.

Aanpassing van de wijze waarop de Jaarrekeningen worden gecontroleerd en begrotingen worden opgesteld

De wijze waarop thans Jaarrekeningen worden gecontroleerd is noch effectief noch efficiënt. Er dienen structurele richtlijnen te worden geïmplementeerd waarbij parlementsleden daadwerkelijk kunnen controleren of een bepaalde minister de financiële middelen op verantwoorde wijze heeft besteed en waarbij een parlements lid sneller een motie van wantrouwen tegen een minister kan indienen bij constatering van financieel wanbeleid.

Introductie raadplegend referendum

Als een liberaal progressieve partij pleit Accion21 voor de versterking van onze rechtsstaat waarin de participatie van de burger dient te worden geoptimaliseerd. Daarom gelooft onze partij in de introductie van een wet die mogelijk maakt dat het parlement door middel van een landsverordening een referendum kan aankondigen waarbij het volk wordt geraadpleegd over belangrijke of controversiële zaken.

Aanpassing minimale leeftijd voor passief kiesrecht

Passief kiesrecht is het recht om gekozen te worden in een bepaalde vertegenwoordigende functie. Conform de vigerende regels dient iemand minstens 21 jaar oud te zijn om als parlementslid te kunnen fungeren. Accion21 is van mening dat het minimale leeftijd om als parlementslid te kunnen worden benoemd gelijk gesteld dient te worden met de minimale leeftijd om te kunnen stemmen, namelijk 18 jaar. Iemand die de 18-jarige leeftijd heeft bereikt, heeft het recht om te stemmen en dient dus het recht te krijgen om als een volksvertegenwoordiger te kunnen optreden. Uiteindelijk zijn het toch de burgers die door middel van hun stemrecht bepalen of een 18-jarige als parlementariër wordt benoemd.

Introduceren van richtlijnen voor wat betreft de ontbinding van een Kabinet

Op het moment dat er een crisis ontstaat binnen een Kabinet kan de minister-president zijn/haar Kabinet en het parlement ontbinden zonder eerst het parlement hierover te raadplegen. Om te voorkomen dat er geen misbruik wordt gemaakt van deze bevoegdheid en om te voorkomen dat een Kabinet en parlement zonder gewichtige reden wordt

ontbonden, wenst Accion21 de richtlijn te introduceren dat een regering niet kan worden ontbonden zonder steun van 2/3 deel van het parlement.

Introductie van een tijdelijke COVID-verordening

Het is belangrijk om aan te geven dat de effecten van COVID op de Arubaanse maatschappij zich nog een lange tijd zullen manifesteren. De maatregelen die met betrekking tot COVID door het Kabinet zijn genomen, zijn zonder inspraak van het parlement geïntroduceerd. Daarom is Accion21 van mening dat allerlei dringende zaken voor wat betreft COVID niet meer zonder inspraak van het parlement kunnen worden geregeld. Accion21 is van mening dat maatregelen, met name wanneer het de beperking van de bewegingsvrijheid van burgers betreft, via een tijdelijke COVID-verordening dienen te worden geregeld waarbij het parlement de mogelijkheid tot inspraak krijgt.

Introductie van een autoriteit ter controle van het handelen op de financiële markten

Het gaat hierbij om de bescherming van de consument tegen bovenmatige rentes die door financiële instellingen worden opgelegd op persoonlijke leningen. De autoriteit dient onafhankelijk en objectief te zijn. Om dit te garanderen, zullen de leden van de autoriteit door een onafhankelijk commissie of door het Gemeenschappelijk Hof worden benoemd.

EEN DUURZAAM, TRANSPARENT EN BETROUWBAAR OVERHEID

Als politicus, instelling of organisatie heb je de plicht om integer te handelen/werken. Integriteit vergt een hoge mate van professionalisme en objectiviteit.

AANPASSING EN HERZIENING VAN BELEID EN PROCESSEN

In dit gedeelte wordt ingegaan op de acties die Accion21 nastreeft om te komen tot duurzaam, transparant en betrouwbaar beleid en processen.

Introductie van een Gedragscode voor ministers en parlementsleden

Accion21 staat achter een Gedragscode dat voor de gehele regering geldt dus ook voor ministers en parlementsleden.

Meer transparante processen bij openbare aanbestedingen

De processen met betrekking tot openbare aanbestedingen dienen te worden aangekondigd en gepubliceerd. Tevens dienen de Aanbestedingsverordening en de Comptabiliteitsverordening te worden herzien. In ieder geval dient een regel te worden opgenomen dat in het geval een project meer financiële middelen behoeft dan aangegeven in het bod, dient dit gepubliceerd te worden zodat de burger na kan gaan waarom er meer geld nodig is en hoe deze zal worden aangewend.

Versterking van het Bureau Integriteit ARuba

Het Bureau Integriteit Aruba (BIA) ressorteert momenteel onder de minister van Algemene Zaken. Dit is een tegenstrijdige situatie, immers het orgaan die diezelfde minister (en andere ministers) op integriteit dient te controleren, is voor zijn (financiële) middelen om zijn taken naar behoren uit te voeren, afhankelijk

van de minister(s). Op grond hiervan pleit Accion21 voor een onafhankelijk BIA. Accion21 is van plan een Bureau Integriteit en Continuïteit (BIC) in te stellen die onafhankelijk is waardoor controle op het integer handelen van de ministers en parlementsleden, zonder belemmeringen kan geschieden. De leden van het BIC zullen door een onafhankelijk commissie of door het Gemeenschappelijk Hof worden benoemd. Het voordeel van het BIC is dat corruptiezaken kunnen worden onderzocht zonder dat de continuïteit van de regering in het geding komt.

Herziening van de concept-verordening screening van ministers

De huidige regels ten aanzien van de screening van ministers, dienen te worden herzien zodat we ervan verzekerd zijn dat integere en bekwame personen als minister worden benoemd. Accion21 staat achter de introductie van regels die het fenomeen 'friends & familiy' tegengaat.

Wijzigingen van de wijze waarop financiering van politieke partijen geschied

Accion21 is van mening dat alle politieke partijen die genoeg handtekeningen hebben verworven om aan de verkiezingen mee te doen, een vast bedrag voor hun politieke campagne ontvangen waarbij zij wel de verantwoordelijkheid dragen om te bewijzen aan welke zaken het bedrag is besteed. Ons voorstel garandeert een gelijke en rechtvaardige campagne tussen de participerende politieke partijen.

Bestrijding corruptie in de semipublieke sector

Accion21 pleit voor de introductie van een wet om corruptie in de overheids-nv's, gesubsidieerde instellingen e.d. structureel te kunnen aanpakken.

Introductie meldlijn corruptie

Accion21 pleit voor de introductie van een zogenaamde 'Corruptie meldlijn' waar mensen anoniem corruptiegevallen/-zaken telefonisch kunnen aangeven.

Introductie klokkenluidersregeling

Er zijn veel personen die kennis hebben van niet-integere, corruptieve handelingen binnen de overheid. Het probleem is dat deze personen, deze zaken niet durven aan te geven vanwege represaillerees. Accion21 vindt het van essentieel belang dat zo spoedig mogelijk een klokkenluidersregeling wordt geïntroduceerd om de niet-integere, corruptieve handelingen aan het licht te brengen waarbij de aangever wordt beschermd (tegen represaille).

Introductie Bestuursacademie

Accion21 pleit achter de introductie van een Bestuursacademie die opleidingen en trainingen verzorgt in de kennis en vaardigheden die een persoon nodig heeft om in de publieke sector te kunnen werken. Het betreft opleidingen en trainingen die niet door de reguliere onderwijsinstellingen worden verzorgd. Met de introductie hiervan wordt het risico op de benoeming, aanstelling of bevordering van een onbekwaam persoon, geminimaliseerd.

ACTUALISERING / MODERNISERING LMA EN BRA 1986

LMA staat voor Landsverordening materieel ambtenarenrecht en betreft de wet die de rechtspositie van ambtenaren regelt. BRA1986 staat voor Bezoldigingsregeling Aruba die in 1986 bij het ontstaan van het land Aruba, is geïntroduceerd. De BRA1986 bevat het salarissstelsel geldend voor ambtenaren en de diverse benoemings- en bevorderingsvereisten.

Werving en selectie

In plaats van het naar willekeur benoemen van ambtenaren, dienen alle vacatures binnen de overheid te worden gepubliceerd zodat iedereen op de betreffende vacante functie kan solliciteren. Accion21 is tevens een voorstander van de afschaffing van het gebruik van rangen zodat functiebekleders worden benoemd op grond van de functie en niet de rang. De benoeming/aanstelling van een ambtenaar in een bepaalde functie dient te geschieden op grond van de minimale functievereisten (kennis, ervaring en capaciteiten) verbonden aan betreffende functie. In dit kader gelooft onze partij in de instelling van een onafhankelijke commissie, om de objectiviteit in de benoeming/aanstelling van ambtenaren te waarborgen.

Bevordering

Een beoordelingssysteem dient overheid breed te worden geïntroduceerd. Dit beoordelingssysteem dient prestatiemeting te bevatten. De situatie waarbij een ambtenaar wordt bevorderd zonder een goede prestatie te hebben geleverd, wordt met de invoering van het beoordelingssysteem, uit de wereld geholpen. Ook in dit kader gelooft onze partij in de instelling van een onafhankelijke commissie, om de objectiviteit in de bevordering van ambtenaren te waarborgen. In het kader

hiervan pleit Accion21 voor de introductie van een bezwaarprocedure waarbij een ambtenaar die in bezwaar wil gaan tegen een beschikking, niet direct bij het Gerecht in Eerste Aanleg dient aan te kloppen, maar eerst twee gelegenheden krijgt om zijn bezwaar aan te vechten.

Ontslag

Om te vermijden dat een ambtenaar onterecht wordt ontslagen of onterecht ontheven worden van hun functie (met name directeuren/diensthouders die bij verandering van het Kabinet) pleit onze partij voor de instelling van een onafhankelijke commissie, om de objectiviteit in het ontslag c.q. ontheffing uit een functie van ambtenaren te waarborgen.

Contractanten / Consultants

De aanstelling en toekenning van bezoldiging aan contractanten/consultants dient gereguleerd te worden. Met name worden bij de diverse Bureaus van ministers, mensen op contractbasis aangesteld en bovenmatig bezoldigd voor de verantwoordelijkheden en taken die zij hebben. Contractanten dienen naar evenredigheid van de overheidsbezoldigingen geldend voor ambtenaren, worden bezoldigd. Bovendien dienen contractanten/consultants periodiek op hun prestaties beoordeeld te worden. Indien niet naar behoren wordt gepresteerd, dient het contract te worden beëindigd.

EEN GEMODERNISEERD, EFFICIËNT EN TRANSPARANT OVERHEIDSAPPARAAT

In dit gedeelte wordt beschreven hoe een transparant en toegankelijk overheid kan worden bewerkstelligd.

Introductie Archiefverordening

Het is zaak dat eer de overheid overgaat op digitalisering van alle documenten, er een verordening wordt ingevoerd dat de bescherming van de privacy van betrokkenen regelt en tevens regelt wie verantwoordelijk en aansprakelijk is in deze.

Introductie van een verordening ter bescherming van de privacy op persoonsgegevens

Ingevolge deel 9 van het landspakket zullen alle Koninkrijkspartners samenwerken om tot een hoog niveau van bescherming van persoonsgegevens te komen. De bedoeling is dat de overeengekomen richtlijnen worden vastgelegd in een Rijkswet. De invoering van dit Rijkswet vergemakkelijkt de invoering van e-governance en creëert een solide basis om digitale diensten aan de burgers te verlenen.

Publicatie documenten en archief van ministers en parlementsleden

In Nederland wordt zorggedragen dat alle openbare documenten van de ministers en Statenleden binnen afzienbare tijd via hun website worden gepubliceerd. Accion21 wenst hetzelfde voor de Arubaanse overheid in te voeren. De publicatie van deze documenten bevordert transparantie en heeft een positief effect op het vertrouwensgevoel van de burger jegens de overheid.

Publicatie van alle documenten op de website van het parlement

Het parlement dient ervoor te zorgen dat zijn website continue wordt bijgehouden met alle documenten en beeldopnames van publieke vergaderingen. Accion21 is van mening dat ook de documenten van de diverse commissies van het parlement openbaar c.q. gepubliceerd dienen te worden. Dit alles om de transparantie en de toegankelijkheid tot informatie te bevorderen.

Publicatie van de agenda, documenten en ministerraadbesluiten op de website van de overheid

Naar aanleiding van de zogenaamde kinderopvangtoeslagaffaire, heeft de Nederlandse overheid besloten om het agenda en documenten van de ministers en alle ministerraadbesluiten openbaar te maken. Accion21 steunt dit initiatief en wenst dit ook voor de Arubaanse overheid in te voeren. Hiermee wordt transparantie bevordert en wordt het vertrouwen van de burger in de overheid verhoogd.

Tot slot zij gemeld dat de visie van Accion21 is om een meer moderne, duurzame, transparante en betrouwbare overheid tot stand te brengen. De burger moet toegang tot betrouwbare informatie krijgen om vast te kunnen stellen of de overheid daadwerkelijk werkt ten behoeve van het algemeen belang. Tevens staat bij ons partij de verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening van de overheid jegens haar burgers, hoog in het vaandel.

SOCIALE ZAKEN EN ARBEIDSPLAN

Als liberaal progressief partij geloven we dat elke burger een tweede kans verdient. Formele kaders, voorwaarden en richtlijnen dienen te worden samengesteld welke elke burger de mogelijkheid biedt om op de arbeidsmarkt te re-integreren. Accion21 gelooft in de uitrusting van elke burger met de instrumenten waarmee hij/zij het beste uit zich kan halen c.q. de beste versie van zichzelf kan bereiken.

Onderhavig document maakt deel uit van het totale partijprogramma van Accion21 en is toegespitst op Sociale Zaken en Arbeid.

Dit document wordt onderscheiden in vijf aandachtsgebieden:

- 1. Nationale Sociale Actieplan**
- 2. Aanpassing van de LIM en ontkoppeling van het 'Ministerie van Jeugdzaken' van het Ministerie van Volksgezondheid**
- 3. Uitbreiding van de sociale zorgstructuur**
- 4. Belangrijke rechten**
- 5. Actieplan Arbeid**

NATIONALE SOCIALE ACTIEPLAN

SOCIALE ZAKEN ALS EEN ZAAK VAN NATIONALE URGENTIE VERKLAREN

Met de verklaring van sociale zaken als een zaak van nationale urgentie wordt de ernst van onze sociale problemen benadrukt. De sociale sector dient in zijn geheel grondig te worden doorgelicht. De basis van deze doorlichting is een nulmeting. In dit kader dienen alle wetten gerelateerd aan sociale zaken - waarvan de meeste zeer verouderd zijn - dienen te worden geactualiseerd. Waar er regelgeving ontbreekt dient deze te worden gemaakt. Bovendien dienen de activiteiten voortvloeiend uit de sociale Crisis plan onder de loep te worden genomen om na te kunnen gaan in hoeverre doelen zijn bereikt en waar de financiële middelen aan zijn besteed.

Accion21 wenst bij de nulmeting een onderscheid te maken in de volgende doelgroepen:

- Prenataal / baby's / peuters
- Kinderen / kleuters
- Pubers / tieners
- Jong volwassenen
- Volwassenen
- Gepensioneerden
- Ouderen / bejaarden
- Personen met een beperking
- Jongeren zonder geldig verblijfstitel

De nulmeting is gericht om de daadwerkelijke sociale situatie op het eiland in kaart te brengen. Hiertoe dient

er onderzoek te worden verricht waarbij resultaten van eerdere onderzoeken in acht dienen te worden genomen. Transparantie speelt in dit geheel een rol ter ontwikkeling van onze 'Sociale Vooruitgang Index' (Social Progress Index).

Naast eerder genoemde activiteiten, die de nodige tijd in beslag zullen nemen, is het noodzakelijk direct te starten met een actieplan voor acute sociale problemen. Een systeem dat begeleiding en steun biedt aan elke burger dient tot stand te worden gebracht.

BUURTCENTRA

Gezien onze precaire financiële situatie is er geen andere optie om te gebruiken wat we al hebben. Om deze reden wordt in onze Nationale Sociale Actie Plan, bestaande buurtcentra een centrale rol toegeschreven. Aruba beschikt over negen buurtcentra gevestigd in Oranjestad, San Nicolas, Noord, Savaneta, St. Cruz, Tanki Leendert, Brasil, Dakota en Ayo.

Met de herintroductie van OSEBA kan een duurzaam fonds worden toegewezen aan elke buurtcentrum. Hierdoor kunnen de buurtcentra hetaarstecontactpunt worden van de overheid met buurtbewoners ten aanzien van diverse (sociale) diensten.

Het voornemen van Accion21 is om de buurtcentra infrastructureel uit te breiden om de buurtbewoners de gelegenheid te bieden meerdere diensten dicht bij huis te regelen en zodoende de buurt beter ten dienste te staan.

Vanuit de buurtcentra kunnen opbouwwerkers en sociale werkers hun werkzaamheden ten behoeve van de buurt uit te voeren. Zo kunnen ze helpen bij familieproblemen, bij het vinden van een baan etc. De opbouwwerkers zijn de personen die de buurt en haar sociale problemen het best kent. Zij zijn daarom de aangewezen persoon om de sociale kaart van de buurt te compileren.

De introductie van een sociaal vangnet zal ervoor zorgdragen dat niemand buiten de boot valt. Via de buurtcentra zal een Centraal Sociaal Databank worden ontwikkeld.

AANPASSING LIM (ONTKOPPELING 'MINISTERIE VAN JEUGDZAKEN' VAN HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID)

MINISTERIE VAN JEUGDZAKEN

Met de herintroductie van de portefeuille van het ministerie van Jeugdzaken wordt op overheidsniveau daadwerkelijk een stem gegeven aan de jeugd. De belangrijkste taak verbonden aan deze portefeuille is het opkomen voor de rechten van het kind zoals vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag. UNESCO is de afdeling van de VN die speciaal belast is met de bescherming van het kind en toeziet dat zijn rechten niet worden geschonden. Onderzoek dient antwoord te geven op de vraag: Op welke terreinen voortvloeiend uit het Kinderrechtenverdrag schiet Aruba tekort? Wanneer duidelijkheid hierin is verkregen dient er een plan te worden gemaakt van hoe de tekortkomingen worden weggewerkt.

Het ministerie van Jeugdzaken dient in zijn actieplan op te nemen, het gebruik van buurtcentra om de volgende activiteiten te stimuleren: sport, tekenkunst, schilderkunst, dichtkunst, muziek, zang, dans, toneel etc.

Zodoende kan via de buurtcentra de mogelijkheden van de jeugd om te participeren aan constructieve, gezonde activiteiten, worden uitgebreid. Accion21 wenst zelf dat bij elk buurtcentrum, een jeugdcentrum wordt opgericht.

Accion21 wenst dat bij elke buurtcentrum een Jeugdcommissie wordt ingesteld die als taak heeft het organiseren van sociale projecten ter 'empowering' van de jeugd. Gedacht wordt aan projecten waarbij competities worden georganiseerd tussen de jeugd van de verschillende buurtcentra op het gebied van sport, dans, dichtkunst (poëzie) e.d. Op deze wijze kan de jeugd zijn

talenten tentoonstellen en hun creativiteit verder ontwikkelen.

Het Jeugdparlement (Parlamento Hubenil) is het instrument om onze toekomstige leiders op te leiden c.q. voor te bereiden. Het stimuleren van jongeren om lid te worden van het Jeugdparlement, dient prioriteit te genieten en dient gestimuleerd te worden. Naar onzerzijds mening dient een zogenaamde Jeugdadviesorgaan te worden opgericht waarin zitting hebben leden van de verschillende sociale stichtingen/instanties belast met jongerenaangelegenheden die advies kunnen leveren op concept-wetten die direct van invloed zijn op de jeugd.

Tot slot denkt Accion21 aan een soort coördinatieorgaan die belast wordt met de (financiële) ondersteuning van diverse sociale, sportieve of schoolse verenigingen zoals Key Club, Interact Debatclub. Het uiteindelijke doel is de 'empowering' van de jeugd via naschoolse activiteiten.

Het ministerie van Jeugdzaken kost de overheid helemaal niets aangezien het geld bestemd voor jeugdzaken deel uitmaakt/opgenomen is in de begroting van de Directie Sociale Zaken. Accion21 is van mening dat voor een doelgericht en efficiënter financieel beheer voor wat betreft jeugdzaken, de financiële middelen en alle werkzaamheden hieraan verbonden, ontkoppeld dienen te worden van de Directie Sociale Zaken en neergelegd in een op te richten dienst/orgaan uitsluitend belast met jeugdaangelegenheden.

SOCIAAL WERKERS

De eerder vermelde verklaring van nationaal urgentie, betekent dat er meer sociaal werkers geworven dienen te worden. In het kader van de Nationale Sociale Actieplan kan gedacht worden aan de oproeping van werkloze of gepensioneerde sociaal werkers voor de dienst om de capaciteit te verhogen, ten behoeve van tijdswinst en het verkorten van de wachtlijst. Ook de Universiteit van Aruba kan gestimuleerd worden om opleidingen op hoger niveau te verzorgen op het gebied van sociaal werk om op de middellange termijn meer verlichting in de werkdruk te bieden. In overleg met de Directie Onderwijs kunnen de mogelijkheden voor een uitbreiding van opleidingen op sociaal gebied op alle onderwijsniveaus worden overwogen.

UITBREIDING EN VERSTERKING SOCIAAL ZORGSTRUCTUUR

INTRODUCTIE SOCDAB

SOCDAB staat voor 'Sociaal Data Base' en betreft een geautomatiseerd centraal data systeem waarin alle sociale probleemzaken worden geregistreerd en bijgehouden. Alle betrokken diensten/instanties/stichtingen op het sociale gebied dienen aan dit systeem verbonden te zijn en toegang te verkrijgen tot alle informatie om een betere dienst aan hun klanten te verlenen. Via de SOCDAB kan de samenwerking tussen alle betrokken organisaties beter worden gestroomlijnd en gestimuleerd.

Een verbinding tussen het systeem van de Directie Arbeid en Onderzoek en de SOCDAB is van belang om een ruimer beeld van bepaalde personen te krijgen voor wat betreft arbeid(on)geschiktheid. Zodoende kan er betere controle plaatsvinden en het besluit iemand door te verwijzen naar het 'sociale vangnet' beter worden verantwoord. Vermeldenswaardig is dat dit vangnet een tijdelijk karakter draagt en bedoeld is om mensen tot de arbeidsmarkt te helpen re-integreren. SOCDAB is ook een middel voor buurtcentra om de sociale kaart van hun betreffende buurt, te inventariseren en bij te houden.

BEGELEIDING EN STEUN TIENERMOEDERS

De tienermoedersproblematiek dient integraal te worden benaderd dus in samenwerking met het onderwijs en relevante stichtingen (Familia Planea). De effectiviteit en efficiency van het tienermoederhuis dienen te worden geëvalueerd. Op deze wijze kan er een beter beeld gevormd te worden van de tekortkomingen en welke middelen

ontbreken om de adequate zorg te bieden. In ieder geval dienen alle activiteiten met betrekking tot tienermoeders te worden gericht op het bieden van ondersteuning/begeleiding op zodanige wijze dat de tienermoeders hun studie kunnen combineren met hun zwangerschap en de geboorte van hun baby's.

OUDERZORG

In samenwerking met het ministerie van Volksgezondheid dient de (kwaliteit van de) ouderenzorg te worden verbeterd. Om dit te bereiken wordt op de eerste plaats voorgesteld om in de Landsverordening zorginstellingen, de ouderenzorg een aparte paragraaf toe te schrijven. Verder behoeven de volgende zaken de aandacht:

- intensiever/frequenter controle door de Inspectie Volksgezondheid op (de kwaliteit van) de bejaardentehuizen;
- betere toezicht op ouderen mishandeling en een meer gestructureerd procedure voor de aanpak en oplossing hiervan;
- uitbreiding van het aantal tehuizen vanwege vergrijzing;
- verruiming van de werktijden van het Wit Gele Kruis (langer gedurende de week en introductie weekenddiensten).

MENSEN MET EEN BEPERKING

In overleg met het ministerie belast met Infrastructuur dienen alle openbare gebouwen (zowel publiek als privaat) gereconstrueerd of gebouwd te worden met in achtname van de Arbowetten gerelateerd aan mensen met een lichamelijke beperking (met name

personen in een rolstoel). Gedacht dient te worden aan de plaatsing van blauwe parkeervakken, plaatsing van hellingen naast trappen, introductie van gehandicapten wc-ruimtes en liften in gebouwen met meer dan één etage. Deze aanpassingen zijn van urgent belang aangezien het aantal personen die afhankelijk is van een rolstoel, snel toeneemt. Ook deze groep is opgenomen in ons Arbeidsplan - welke later in onderhavig document aan bod komt - waardoor zij ook in aanmerking komen voor het sociaal vangnet.

CENTRUM VOOR VERSLAVINGSZORG

Accion21 gelooft in de participatie c.q. bijbetrekking van alle burgers in de maatschappij waaronder ook verslaafden. Hierbij gaat het om allerlei soorten verslavingen namelijk drugs, gokken, seks, eten etc. Er dient geïnvesteerd te worden in de infrastructuur van de centra voor behandeling van personen met verslavingsproblemen oftewel de centra ter rehabilitatie. Belangrijk hierbij zijn de zogenaamde 'halfway houses' om een tussenstation te bieden in de rehabilitatie van de verslaafden en hun voor te bereiden op de re-integratie in de maatschappij waaronder het vinden van een baan. In de meeste gevallen is er naast verslaving ook sprake van psychische problemen waardoor behandeling door een psycholoog of een psychiater gevergd is. Heel belangrijk is ook het bieden van nazorg om te voorkomen dat verslaafden niet terugvallen op hun destructief gedrag. Tot slot dient zorg aan onze ambulante verslaafden te worden verleend in de vorm van eten, douchen en kortstondig onderdak. De preventie voor wat betreft drugsverslaving is nog steeds voorlichting

aan zeer jonge kinderen over de risico's van drugsgebruik en de negatieve gevolgen van verslaving.

GEESTELIJKE GEZONDHEID

In samenleving met het ministerie van Volksgezondheid en de Directie Volksgezondheid dient een inventarisatie plaats te vinden van alle faciliteiten die geestelijke gezondheidszorg bieden. Gezien de toename van het aantal mensen met een mentaal probleem en het tekort aan psychiaters/psychologen dient de geestelijke gezondheidszorg, infrastructureel en personeelsdeskundig te worden uitgebreid. Via voorlichting dient het stigma dat bestaat dat een bezoek aan een psycholoog betekent dat je gek bent, te worden opgeheven.

RECLASSERING EN KORRECTIE INSTITUUT ARUBA

Accion21 is van mening dat gedetineerden tijdens hun gevangenschap allerlei mogelijkheden dienen te krijgen om zich bij te scholen om hun re-integratie in de maatschappij te vergemakkelijken en recidive te voorkomen. Het feit dat 90% van gedetineerden lijden aan een mentale ziekte, dient de geestelijke gezondheidszorg binnende KIA (Arubaanse gevangenis) te worden geïntensiveerd. Het voornemen van onze partij is het 'empoweren' van gedetineerden met de adequate middelen (scholing, training) om bij re-integratie in de maatschappij een correct leven op te kunnen bouwen.

MISHANDELING

De Directie Sociale Zaken dient op zo'n wijze te worden versterkt dat directe aandacht, hulp en ondersteuning aangeboden kunnen worden aan slachtoffers van mentaal en/of fysiek geweld. De hieraan onderliggende (justitiële) processen dienen te worden gedigitaliseerd om de mate en ernst van de mishandeling in kaart te brengen. Directe hulp dient het slachtoffer te worden geboden doch de dader dient ook (psychologische) behandeling te ondergaan om het geweldspatroon op te heffen.

SOCIALE WONINGEN

In overleg met de Fundacion Cas pa Comunidad Aruba (FCCA) dient het tekort aan sociale woningen in kaart te worden gebracht. De opheffing van dit tekort dient integraal te geschieden. Nieuwe sociale woningen dienen gebouwd te worden rekening houdende met het milieu en duurzaamheid. Bijvoorbeeld: sociale woningen met zonnepanelen. Ook dakloze mensen die in de knoek wonen dienen geholpen te worden. Zij komen in aanmerking voor het sociaal vangnet welke hun helpt bij hun re-integratie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij.

SEKSUEEL MISBRUIK

Een aanhoudend probleem dat door de jaren heen niet effectief is aangepakt is seksueel misbruik. Er dient een centraal meldpunt voor slachtoffers van seksueel misbruik, te worden geïntroduceerd. Dit meldpunt dient gevestigd te zijn in een gebouw bevattende verhoorkamers

en onderzoekkamers. Ten aanzien van de minderjarige slachtoffers dient een speciale afdeling te worden ingericht die 24 uur per dag en 7 uur per week bereikbaar is. Deze afdeling dient bemand te worden met:

- politiefunctionarissen
- psychologen
- vertrouwensartsen
- verpleegkundigen
- slachtofferhulpmedewerkers

Accion21 wenst echter dat een centrum wordt ingesteld speciaal voor minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik waar zij zich zeker, veilig en beschermd voelen om vrijelijk over het misbruik te praten. Er dient meer medisch personeel (artsen, verpleegkundigen etc.) dienen te worden opgeleid in de aanpak en omgang van deze doelgroep waaronder bijvoorbeeld de toepassing van de zogenaamde 'rape kit' om bewijslast te vergaren ter veroordeling van de dader(s). Naast de veroordeling (straffen) van de dader, dient hij tijdens zijn gevangenschap een psychologische behandeling te ondergaan om te voorkomen dat hij bij zijn vrijlating weer terugvalt op zijn normafwijkend gedrag. Accion21 wenst de eventuele introductie van het chemisch castreren te onderzoeken ten aanzien van onbehandelbare daders, om herhaling van hun seksueel misbruik te voorkomen.

De activiteiten en resultaten van het 'Justice Family Center' dienen te worden geanalyseerd om dubbelwerk of het langs-elkaar-heen-werken te vermijden. Nagegaan dient te worden of onze plannen onder het 'Justice Family Center' kunnen worden voortgezet.

VEILIGHEIDSHUIS

Veiligheidshuis betreft een samenwerkingsverband tussen de actoren op sociaal-zorggebied en actoren op veiligheidsgebied. Samen wordt er gewerkt aan de integrale aanpak van problemen met een multi sociaal karakter. Multi sociale problemen betreft personen of families met een accumulatie van sociale problemen. Bijvoorbeeld: wanneer in dezelfde familie sprake is van werkloosheid, huiselijk geweld en drugsverslaving. Het doel van het Veiligheidshuis is om te werken aan de verbetering van de veiligheid door het voorkomen van criminaliteit en overlast en ook het terugbrengen van recidive.

De actoren op het sociaal-zorggebied zijn onder andere: de Directie Sociale Zaken, Voogdijraad, Respaldo, Slachtofferhulp, Reclassering, FCCA. De actoren op veiligheidsgebied zijn onder andere: het Korps Politie Aruba, het Korrectie Instituut Aruba, Openbaar Ministerie). Accion21 ondersteunt de integraal aanpak van het Veiligheidshuis om zodoende sociale en veiligheidsproblemen effectief aan te pakken.

BIJSTAND / ONDERSTAND

Het bijstand/onderstand-beleid dient geanalyseerd te worden om na te gaan of dit rechtvaardiger en efficiënter kan worden samengesteld. Accion21 wenst de vermindering van het aantal mensen dat afhankelijk is van bijstand/onderstand, door ze op te nemen in het sociaal vangnet ter re-integratie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij.

OUDERLIJKE VERVREEMDING

Enkele wetten op het gebied van voogdij dienen inhoudelijk strenger te worden gemaakt zodat het kind in zijn/haar behoeften wordt voorzien. Het groot probleem ten aanzien van vaders die nalaten alimentatie te betalen, dient met striktere regels te worden gehandhaafd. Kinderen mogen niet meer de dupe zijn van destructieve echtscheidingen van hun ouders. De Voogdijraad dient ervoor zorg te dragen dat te allen tijde aan de belangen van het kind tegemoet wordt gekomen.

REVISIE BASISPAKKET PRIMAIRE PRODUCTEN

De Covid-pandemie heeft een verhoging van de armoede c.q. een nieuw type armoede veroorzaakt. Gezinnen waarvan één van de ouders of beide ouders hun baan zijn verloren was de orde van de dag. Mensen die hier niet aan gewend zijn, zagen zich geconfronteerd met het feit dat zij zijn aangewezen op voedselbonnen voor hun overleving. Het is belangrijk om het 'basispakket primaire producten' (Canasta Basico) te reviseren. Accion21 wenst een campagne met betrekking tot gezonde voeding te introduceren en wenst dat deze producten in het basispakket worden toegevoegd. Zodoende geeft Accion21 tevens invulling aan zijn voornemens voor de accentuering van preventieve zorg om chronische ziektes te verminderen of voorkomen.

BIJZONDERE RECHTEN

LEGALISERING HOMOHUWELIJK

Als een liberaal progressief partij staat Accion21 achter alle rechten van de mens. Elk persoon heeft het recht te leven, liefhebben en een familie te vormen met de persoon van zijn/haar keuze ongeacht de sekse. Het verbieden van homohuwelijken is discriminatoir. De LGBT+ gemeenschap dient dezelfde rechten te verkrijgen als heteroseksuele personen inclusief het recht op huwelijk. In samenwerking met het ministerie van Onderwijs en de Directie Onderwijs dient een schoolprogramma te worden samengesteld om jongeren bewust te maken van het bestaan en de rechten van LGBT+ personen. De creatie van een meer inclusieve maatschappij verrijkt onze cultuur en identiteit. Gelijkheid is vastgelegd in ons Statuut en Accion21 is van mening dat deze rechten niet alsnog via een referendum dienen te worden geformaliseerd.

INTRODUCTIE DIVERSITEITSHUIS

Accion21 gelooft in de introductie van een Diversiteitshuis ten behoeve van de LGBT+ gemeenschap. Dit huis zal dienen als een multifunctionele faciliteit:

- die een veilige omgeving biedt aan LGBT+ personen om samen te komen;
- met een overkoepelend functie namelijk het samenbrengen van verschillende organisaties gericht op mensenrechten zoals ALFA, Becoming equals, Orguyo, Igualdad etc.;
- die een veilig en beschermd opvang biedt aan LGBT+ personen die vanwege hun seksuele geaardheid uit huis zijn gezet;

- die medische zorg biedt aan LGBT+ personen (PrEP, HIV);
- die psychologische zorg verleent aan LGBT+ personen;
- die jaarlijks de Pride-activiteiten organiseert;
- die ondersteuning biedt aan familieleden van LGBT+ personen;
- die seksuele voorlichting verzorgt op scholen;
- die zich sterk maakt in de bestrijding van discriminatie van LGBT+ personen;
- die bewustzijnsprogramma's ontwikkeld voor politieagenten, docenten en andere relevante actoren met betrekking tot LGBT+ personen.

LEGALISERING ABORTUS

Als een liberaal progressief partij staat Accion21 geloven wij dat een vrouw het recht heeft zelf over haar eigen lichaam te beslissen. Het probleem is dat tegenwoordig abortussen op illegale wijze geschieden en in sommige gevallen door ondeskundigen, welke een bedreiging vormt de volksgezondheid.

We zijn ons ervan bewust dat abortus een zeer gevoelig kwestie is. Daarom wenst Accion21 dat elke vrouw die met abortus te maken krijgt, de adequate medische, psychologische en sociale ondersteuning/begeleiding ontvangt in haar beslissing om abortus te plegen.

ACTIEPLAN ARBEID

INTRODUCTIE ARBOWET

De Arbowet is het resultaat van een tripartiete sociaal dialoog en de introductie hiervan is van essentieel belang. De Arbowet verplicht werkgevers om gezonde en veilige werkomstandigheden te creëren. Ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en de beroepsziekten kunnen daarmee binnen de perken gehouden worden of zelfs voorkomen worden. De Arbowet zorgt voor een gezonde werkomgeving, een betere sfeer en minder werkdruk.

De introductie van de Arbowet zorgt er dus voor dat werknemers veilig en gezond kunnen werken. Dit leidt tot minder gevaarlijke en ongezonde werksituaties en daardoor tot minder ongevallen en gezondheidsschade. Voor de werkgever betekent dit dat hij met minder verzuim te maken krijgt en dus met minder verzuimkosten.

Een belangrijk onderdeel van deze wet is arbeidsflexibilisering. Arbeidsflexibilisering biedt de mogelijkheid tot deeltijdarbeid. Studenten kunnen door middel van deeltijdarbeid hun studie combineren met werk. Deeltijdarbeid maakt het mogelijk dat alleenstaande moeders hun werk kunnen combineren met een betere zorg voor hun kinderen. Arbeidsflexibilisering zal naar gelang de tijd, het aantal mensen dat afhankelijk is van de bijstand.

De introductie van de Arbowet zorgt er ook voor dat Aruba voldoet aan de internationale richtlijnen van de 'International Labor Organisation' (ILO). Hiermee zal de Arbowet de zeer verouderde veiligheidsverordening, vervangen. Ook dient de Arbo-inspectie ten aanzien van veiligheid te worden ontkoppeld van

de Directie Arbeid en neergelegd bij de Dienst Technische Inspectie (DTI). De keuring van de technische veiligheid van voertuigen wordt uitbesteed aan gecertificeerde private garagebedrijven. Deze garagebedrijven betalen aan de overheid een bepaald bedrag voor de certificering en de keuring van voertuigen.

Tot slot zal de introductie van de Arbowet ernaar toe leiden dat Aruba zich kan meten aan andere landen die inmiddels voldoen aan de Arborichtlijnen van de ILO. Aruba kan hierdoor in aanmerking komen voor financiële steun van de ILO voor de introductie van de wet. Naast financiële steun kan Aruba een beroep doen op ondersteuning van internationale (arbo) deskundigen.

REVISIE ARBEIDSVERORDENING

De Arbeidsverordening die in 2016 is geconcipeerd, is nog niet geformaliseerd. Het is zaak om dit vijf jaar oud concept te reviseren om te bepalen of dit concept actualisering behoeft. Accion21 wenst in dit kader twee zaken in het concept op te nemen:

1. introductie van richtlijnen gericht op minderjarigen. Aan de ene kant gaat het om richtlijnen ter bescherming van het kind op het (verplicht) verrichten van arbeid. Hierbij gaat het dus om het bestrijden van kinderarbeid conform de richtlijnen van het Kinderrechtenverdrag. Aan de andere kant gaat het juist om richtlijnen die jongeren de mogelijkheid geven om naast hun studie te kunnen werken om zo ervaring op te doen.

2. Introductie van richtlijnen gericht op personen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Ons standpunt is dat iedereen het recht heeft tot toetreding tot de arbeidsmarkt en de maatschappij. Hieronder vallen dus ook personen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Richtlijnen die de toetreding van deze doelgroep tot de arbeidsmarkt vergemakkelijken, dienen in de concept verordening te worden opgenomen.

INVENTARISATIE ARBEID

Er dient een analyse plaats te vinden naar de vraag naar arbeid en het aanbod van werk op Aruba om zodoende te kunnen bepalen op welke beroepsterreinen vacatures bestaan. Met deze informatie kunnen studenten beter worden begeleid in hun studiekeuze en toekomstige (loop) baan. Hierbij kunnen ook mensen die gestagneerd zijn in hun carrière, worden om- of bijgeschoold ter vervulling van deze vacatures. Het 'lifelong learning' idee speelt hierbij een belangrijke rol. Accion21 vindt dat in de 21e eeuw iedereen de mogelijkheid dient te krijgen om zijn/haar maximale potentie te behalen. Het sociaal vangnet zal in dit kader een faciliterende functie vervullen.

AFNAME INFORMELE ARBEIDSMARKT

De informele arbeidsmarkt dient bestreden te worden om de rechten van elke arbeider te beschermen/waarborgen. Er dient meer opleiding en training verzorgd te worden aan de lokale arbeidskrachten. Ook de procedure bij de DPL dienen te worden geevalueerd om na te gaan of

optimaal aan de arbeidsbehoeftes van de lokale arbeidskrachten tegemoet wordt gekomen. Het deskundigheidsgebrek op de arbeidsmarkt dient de lokale arbeidskrachten bijgebracht te worden door middel van omscholingen/bijbscholing.

OPNEMING VAN SVB ONDER HET MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN ARBEID

De SVb dient naar onzerzijds mening te worden ontkoppeld van het ministerie van Volksgezondheid en gebracht onder het ministerie van Sociale Zaken en Arbeid. De redenen zijn:

- Uitbetaling Cessantia door SVB

Wanneer een bedrijf failliet wordt verklaard of iemand ontslag verleent, komt deze persoon in aanmerking voor cessantia (soort oprotpremie, werkloosheidsuitkering). Meestal dient deze door een rechterlijke uitspraak te worden uitgelokt. Voorgesteld wordt om deze mensen in het sociaal vangnet te incorporeren.

- Prognosekeuring bij arbeidsongeschiktheid

De prognosekeuring bij arbeidsongeschiktheid zorgt ervoor dat van elke arbeider kan worden bepaald voor hoeveel procent betreffende arbeidskracht zijn/haar werk nog kan verrichten; of dat hij/zij helemaal iets anders dient te gaan doen. Het prognose percentage geeft dus aan of een bepaalde arbeidskracht zijn/haar functie kan behouden. Indien blijkt dat functiebehoud niet mogelijk is, wordt overgegaan op 'outplacement' en zal de SVb aangeven welke functie wel geschikt

is. De betreffende arbeidskracht wordt in dit geval opgenomen in het sociaal vangnet om te voorkomen dat hij/zij een beroep gaat doen op bijstandsuitkering. In tegenstelling tot de bijstand, heeft de arbeidskracht in het sociaal vangnet de verantwoordelijkheid om, met ondersteuning van de DPL, te werken aan zijn/haar re-integratie op de arbeidsmarkt. Gedurende de sociaal vangnet periode ontvangt de arbeidskracht 80% van het laatstgenoten salaris.

De bovengeschetste procedure is beter bekend als outplacement gecombineerd met re-integratie gefaciliteerd door het sociaal vangnet. Het doel is om verzoeken om bijstandsuitkering en de werkloosheid door middel van sociaal vangnet te verlagen. Hiermee worden ook de overheidskosten verminderd. Onze visie is dus de verbetering van sociale mobiliteit, investeren in het sociaal vangnet en instellen van een efficiënt sociaal-arbeidsstructuur die leidt tot de vermindering van de overheidskosten.

INTRODUCTIE - ONDERWIJS

De wereld is de afgelopen decennia veel veranderd. Veel landen zijn gaan brainstormen over de vraag: 'Hoe moeten we ons onderwijs zodanig veranderen met als doel dat onze leerlingen klaar zijn voor de 21ste eeuw?'.

De wereldmaatschappij is enorm getransformeerd. Banen die vandaag bestaan zullen er over 5 jaar niet meer zijn, dit komt mede door technologie. Het onderwijs moet ook meegaan met deze verandering. Het onderwijs moet zodanig gereformeerd worden dat leerlingen de juiste competenties bezitten om de maatschappij en de economie van hun land beter te kunnen gaan bedienen.

UNESCO geeft in zijn rapport Rethinking Education van 2015 aan, dat onderwijs de sleutel is voor een 'global integrated and sustainable development goals'. Om dit te kunnen bereiken is een minimale kwaliteit van onderwijs nodig zodat landen een goede basis hebben voor 'Learning throughout life in a complex and rapidly changing world'.

Dus kortom, elk land moet als doel SDG 4 hebben zodat, de kwaliteit van onderwijs zodanig beter wordt waardoor iedereen de kans krijgt (en neemt) voor een 'Long life learning'.

Accion21 deelt deze visie over onderwijs. Wij van Accion21 willen waardige wereldburgers creëren en dat willen wij bereiken door middel van het onderwijs. Burgers die mee kunnen gaan met een snelle veranderende wereld, burgers die hun kansen pakken en het beste voor zichzelf en hun land willen, kritische en assertieve burgers. Om dat te kunnen zijn moet je goed in je vel zitten, je kwaliteiten en je uitdagingen kennen. Hiervoor is een veilig schoolklimaat en het toevoegen van het vak DESARIO PROPIO aan het leerplan essentieel.

DE LEERLING

Wie is de leerling? Dat zijn kinderen en/of studenten vanaf de kleuterschool tot aan een (middelbare of hogere) beroepsopleiding en wetenschappelijke opleiding.

Accion21 wil deze kinderen en studenten verzekeren van een onderwijsontwikkeling die van hun een wereldburger maakt. Hiervoor zijn 21ste century skills nodig. Deze vaardigheden zijn niet nieuw, maar wel bruikbaar in de 21ste eeuw. Ze helpen onze leerlingen en studenten om hun weg te vinden in een complexe wereld.

- Kritisch denken
- Creatief denken
- Probleem oplossen
- Computational thinking (op een praktische en creative manier problemen oplossen met behulp van digitale instrumenten)
- Informatievaardigheden
- ICT-basisvaardigheden
- Mediawijsheid
- Communiceren
- Samenwerken
- Sociale en culturele vaardigheden (burgerschap)
- Zelfregulering

Met de juiste didactische aanpak zijn deze vaardigheden aan te leren. Om de 21st century skills bij leerlingen te ontwikkelen moet de docent ze toevoegen aan het leerplan en er voor zorgen dat er doelbewust aan gewerkt wordt.

Het leren van deze vaardigheden en houdingen vereist allereerst kennis en expertise van een vakgebied. Het is belangrijk om leerlingen bewust te maken van de manier waarop ze leren en hoe ze informatie verwerken tot kennis. Het helpt om een nieuwsgierige houding te stimuleren en in te spelen op de intrinsieke motivatie om te leren.

De ontwikkeling van 21st century skills kan bevorderd worden via levensecht en betekenisvol onderwijs. Bijvoorbeeld door vakken te integreren in brede leergebieden.

Accion21 wil de kracht aan onze leerlingen geven om succesvol te zijn in de 21ste eeuw door:

- Een nulmeting uit te voeren om te bepalen in hoeverre we de 21ste century skills aanbieden op al onze scholen.
- Normbedrag aanpassen naar wat de leerlingen echt nodig hebben. Dit doen we voor alle onderwijsniveaus.
- Updaten en ontwikkelen (waar nodig is) van ons leerplan op alle onderwijsniveaus, opdat onze leerlingen kunnen groeien en excelleren.
- Het toevoegen van dieren awareness aan het leerplan voor alle basisscholen.
- Taalbeleid invoeren door het beleid in te zetten op Nederlands en Engels.
- Ons taal Papiamento als vak te geven (gelijk aan het Fries in Friesland) vanaf de basisschool tot eindexamen MAVO, HAVO en VWO.

- **Desario Propio** als vak te introduceren of ondersteunen waar het al bestaat, op alle schoolniveaus. Desaroyo Propio is een vak die leerlingen helpt op sociaal emotioneel gebied. Het vak werkt preventief omdat leerlingen de instrumenten leren om de uitdagingen in het leven aan te kunnen.
- Schoolmateriaal, in de breedste zin van het woord, van de 21ste eeuw verzorgen voor alle scholen.
- Extra leeractiviteiten mogelijk maken voor alle scholen (basis en middelbaar). Leerlingen kunnen na schooltijd, op school blijven om vaardigheden (gericht op de 21ste century skills) te ontwikkelen en te verbeteren (zoals , sporten, debatteren, salsadansen, schilderen, computer programma's enz) volgen tot 6 uur. De extra activiteiten worden niet door de docenten verzorgd maar door stichtingen, overheidsinstanties (zoals IBISA) en overige privé bedrijven. Deze stichtingen, overheidsinstanties en privé bedrijven huren de gebouwen. Schoolgebouwen staan meestal na 1.30 (basisscholen) of 3.30 (middelbare scholen) leeg. Door de extra activiteiten mogelijk te maken worden de schoolgebouwen optimaal gebruikt.
- Het aanbieden van informatie over hoe de constitutie en het politieke systeem van Aruba werkt. Ieder burger moet over de kennis beschikken om te weten hoe ons land functioneert en geregeerd wordt. Accion21 geloofd heilig in het ondersteunen en bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van goed geïnformeerde burgers
- Betere ondersteuning bij het kiezen van profielen
- Betere ondersteuning in het proces van keuze voor een studie in het buitenland. Hierdoor zijn studenten beter voorbereid. Studenten gaan beter presteren tijdens hun studie in het buitenland.

ZORGSTRUCTUUR

Een veilig leerklimaat is van belang als je wilt leren (werken). Hiervoor zijn een aantal minimale voorwaarden nodig. Accion21 wil ervoor zorgen dat deze op de scholen aanwezig zijn door:

- Een (goed werkende) zorgstructuur op alle scholen te hebben. Door bijvoorbeeld ondersteuning bieden aan leraren in de vorm van trainingen zodat ze de juiste stappen kunnen nemen bij het signaleren en doorverwijzen van (sociaal)problematisch gedrag bij leerlingen.
- Een fulltime counselor op alle school te hebben.
- Geactualiseerde en goed werkende Pestprotocol op alle scholen.
- Een leerlingenraad en medezeggenschapsraad hebben op alle scholen. De betrokkenheid van leerlingen, personeel en ouders wordt hierdoor gestimuleerd om de kwaliteit van de school te verbeteren.
- Meer sociaal maatschappelijk werkers en remedial teachers voor alle scholen. Op dit moment bijvoorbeeld zijn voor alle SKOA (46) slechts drie sociaal maatschappelijk werkers in dienst.
- Meer psychologen voor leraren en leerlingen. De huidige situatie laat de Voor alle 1500 leraren op Aruba is één psycholoog beschikbaar.

DE LERAREN

Om de 21st century skills bij leerlingen te ontwikkelen moet de leraar ze toevoegen aan het leerplan en ervoor zorgen dat er doelbewust aan gewerkt wordt in de lessen.

Het leren van vaardigheden en houdingen vereist allereerst kennis en expertise van een vakgebied. Het is belangrijk om leerlingen bewust te maken van de manier waarop ze leren en hoe ze informatie verwerken tot kennis. Het helpt om een nieuwsgierige houding te stimuleren en in te spelen op de intrinsieke motivatie van leerlingen om te leren.

Onze leerkrachten moeten worden ondersteund en bijgeschoold om dit alles aan te kunnen. SIMAR heeft in overleg met zijn leden een paar speerpunten om dit te kunnen bereiken. Accion21 steunt de speerpunten van SIMAR en breidt ze ook uit:

- aanpassen van het taakbeleid waardoor er meer ruimte vrijkomt voor professionalisering van de leerkrachten.
- IPA een geaccrediteerde opleiding maken.
- mogelijkheid om deeltijd in Aruba te kunnen studeren (MBO, HBO en WO). Hierdoor wordt het aantrekkelijk om naast je werk (salaris is nodig om je familie en jezelf te kunnen onderhouden) te kunnen studeren en jezelf verder te ontwikkelen.
- salaris competitief maken met de regio
- docenten krijgen jaarlijks een actieve deskundigheidsbevordering door een voortgangs-, functionerings- en beoordelingscyclus (van 3 jaar) in te voeren. De deskundigheidsbevordering

wordt aan hand van de 7 competenties van de docent gedaan. Door de deskundigheidsbevordering in te voeren wordt de verduurzaming en de kwaliteit van de docenten gewaarborgd.

- zorg en ondersteuning voor docenten zoals bijvoorbeeld het introduceren van een vertrouwenspersoon voor docenten.
- Onderwijsassistenten voor alle scholen naast de technische onderwijsassistenten
- Ondersteuning voor docenten om hun kennis jaarlijks up to date te houden voor nieuwe studies voor leerlingen. Dit zorgt ervoor dat een decaan beter begeleiding en adviezen kan geven aan leerlingen over vervolgstudies.

MINISTERIE VAN ONDERWIJS ARUBA

Het Arubaans onderwijs is er voor ongeveer 22000 leerlingen die op verschillende scholen en instituten studeren. De Ministerie van Onderwijs samen met Afdeling Onderwijs (DEA), Dienst Inspectie, Bureau Leerplicht en de schoolbesturen zijn verantwoordelijk om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. De Ministerie van Onderwijs is ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van de infrastructuur, processen en systemen voor alle scholen.

AFDELING ONDERWIJS (DEA)

- de nodige wetten aanpassen en/of veranderen zodat het onderwijs zich blijvend kan ontwikkelen
- inventarisatie van de financieringsbehoeften van alle onderwijsniveaus om de huidige stand van zaken in kaart te brengen.
- een financieringsmechanisme opzetten om internationale financiering en/of subsidies te zoeken
- zorgen voor een budget voor professionalisering van docenten
- ontwikkelen van curriculum die de 21st century skills waarborgen voor alle schoolniveaus. Op dit moment hebben scholen voor speciaal onderwijs geen leerplan, dat kan niet!
- kerndoelen voor de examenvakken moderniseren en optimaliseren voor de 21ste eeuw
- zorgen voor controle (inhoudelijk) op het niveau van de schoolexamens en de centrale examens die op Aruba gemaakt worden. Dit kan door een samenwerkingsverband met CITO te beginnen.
- opstellen van een meerjarenplan voor innovatie voor alle onderwijsniveaus

DIENST INSPECTIE

Op www.ea.aw staan de kerntaken Dienst Inspectie Aruba:

- het toezien op de naleving van de wettelijke voorschriften omtrent het onderwijs;
- het rapporteren en het adviseren over de gesignaleerde ontwikkelingen naar de minister toe en andere belanghebbenden;
- het evalueren van de kwaliteit van het onderwijs;
- het stimuleren van de scholen om te werken aan de eigen kwaliteitszorg. (bron, www.ea.aw)

Door de jaren heen zijn deze kerntaken van Dienst Inspectie weinig naar behoren uitgevoerd. Een goed functionerende inspectie draagt aanzienlijk bij aan het excelleren van het onderwijsniveau van Aruba.

- nul-meting verrichten zodat alle uitdagingen duidelijk worden.
- de structuur van Dienst Inspectie te optimaliseren door een samenwerkingsverband aan te gaan met Inspectie Nederland.

BUREAU LEERPLICHT

Op Aruba hebben we de leerplichtwet. Accion21 wil deze wet aanpassen zodat de leerling het maximale uit zichzelf kunnen halen. Hiervoor is nodig dat de leerplichtwet vanaf de kleuterschool (4 jaar) tot aan de startkwalificatie loopt. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger.

Met een startkwalificatie heb je meer kans op een baan. Daarom pleiten wij van Accion21 om de leerplicht naar een kwalificatieplicht te veranderen. Zodat meer studenten/leerlingen een betere kans op de arbeidsmarkt maken waardoor ze een beter leven kunnen creëren voor zichzelf en hun familie.

Actiepunten Accion21:

- leerplicht aanpassen naar een kwalificatieplicht
- functionerende handhaving en controle op de kwalificatieplicht
- betere doorstroming en aansluiting voor alle opleidingsniveau

SCHOOLBESTUREN

- formele samenwerkingsverbanden met onderwijsinstellingen tot stand brengen
- deelname van het bedrijfsleven om financiering van het beroepsonderwijs mogelijk te maken
- instelling leiders kennis bij te brengen over begrotingsbeheer
- de begrotings behoeften koppelen aan het PEN 2030.
- voortdurende inventarisatie op deskundigheid behoeften van de het veld. Denk aan bijvoorbeeld genoeg ICT-personeel. Op dit moment wordt digitalisering van het onderwijs verwacht maar we hebben niet genoeg personeel om het naar behoren uit te voeren.
- gebruik maken van lokale instellingen en deskundigen (IPA, UA, andere)
- leraren kenbaar maken wat de mogelijkheden zijn van trekkingsrecht en scholingsbudget, transparantie.
- leiderschap moet actief deskundigheidsbevordering jaarlijks bespreken en stimuleren met leraren.

- bouw verplichte studiedagen in het jaarprogramma. Bijvoorbeeld in het MBO in NL, geeft de overheid 59 uren per jaar aan een leraar zodat die dat kan gebruiken voor deskundigheidsbevordering. Leraren zouden het gevoel moeten hebben dat zij legitiem kunnen en mogen professionaliseren en zich hierdoor niet bezwaard voelen.
- een cultuur van samenwerking bevorderen ter stimulering van kennisuitwisseling.
- faciliteren voor anders dan 'traditioneel onderwijs' aan te bieden. Denk aan projectmatig-, dalton-, montessori onderwijs enz.

INFRASTRUCTUUR, PROCESSEN EN SYSTEMEN

- de kosten voor onderhoud van faciliteiten, meubilair, inrichting en (digitale)installaties moeten worden verlegd naar het ministerie dat verantwoordelijk is voor infrastructuur.
- Decentraliseer scholen van het ministerie, zodat de schoolbesturen meer zeggenschap hebben over wat er op scholen gebeurt.
- afschaffen van politieke benoemingen.
- invoering van de norm dat bij invulling van alle open functies een transparante sollicitatieprocedure moet worden gevolgd.
- een platform creëren dat interactie en informele communicatie tussen alle belanghebbenden bij het onderwijs stimuleert. Voorbeelden van twee platforms die dit bieden zijn Erasmus+ en E-twinning. Dit kan helpen bij de uitwisseling van ideeën en best practices om samenwerking en belangenbehartiging stimuleren.
- de infrastructuur voor digitalisering in het onderwijs verbeteren.

INCLUSIVITEITSPROJECTEN

EPB Y EPI

In samenwerking met EPI en EPB willen wij van Accion21 werken aan meer betrokkenheid (inclusiviteit) van de kwaliteiten van onze studenten zodat ze ervaring kunnen opdoen. Dit willen wij bereiken mede door het ontwikkelen van projecten:

- Een gesubsidieerde via fondsen en/of private sector, kinderdagverblijf; zodat jonge ouders met een gerust hart hun opleiding kunnen volgen op de EPI wetende dat hun kinderen veilig zijn. Een extra voordeel hiervan is dat de EPI studenten van de afdeling zorg en welzijn hun stage op deze kinderdagverblijven kunnen volgen.
- Een gesubsidieerde via fondsen en of private sector, administratiekantoor; hier kunnen EPI/EPB studenten afdeling administratie van dienst kunnen bieden tegen een aantrekkelijke prijs voor de midden- en kleinbedrijven van Aruba. Middels dit project worden ook stage plekken gecreëerd voor de EPI/EPB studenten.
- Een gesubsidieerde via fondsen en of private sector, expositieruimte; hier krijgen EPI/EPB studenten van de afdeling ciencia y tecnologia de ruimte om hun projecten te exposeren. Ondernemers kunnen dit centrum bezoeken en projecten (tegen betaling) meenemen in hun eigen ontwikkelingen. Denk hier aan ontworpen houten meubels, technische ontwikkelingen enz. De studenten krijgen exposure waardoor een bedrijf hun zo makkelijker een stageplek kan aanbieden.
- Een gesubsidieerde via fondsen en of private sector, workshops zoals oa

'hoe eet je gezond'; de afdeling horeca biedt mede door hun uitgebreide keuken de mogelijkheid om workshops aan Arubanen te geven die hulp nodig hebben om een gezonde maaltijd te koken voor hun familie. Ook hier worden stageplekken voor de EPI/EPB studenten gecreëerd.

Accion21 is ervan overtuigd dat onze scholenenstudentenveeltalenten hebben. Door dit soort projecten te faciliteren, door wetten aan te passen en fondsen vrij te maken kunnen onze studenten tijdens hun studie al een waardige bijdrage leveren aan de maatschappij. Bovendien werken ze aan hun 21st century skills. Door dit soort projecten mogelijk te maken zorg je voor meer betrokkenheid zowel vanuit de scholen, studenten en bedrijven van Aruba!

VOOR ALLE SCHOLEN

Het onderwijs moet van zijn leerlingen/studenten bewuste wereldburgers maken. Een tool om wereldburgers te maken is door awareness als een agendapunt te hebben. Awareness kan je stimuleren. Daarom willen we dat scholen aandacht aan awareness gaan besteden:

- de internationale dag van de rechten van het kind (november)
- Paarse vrijdag, LGBTQ awareness (december)
- Wereldgezondheidsdag (oktober)

Dit soort programma's kosten bijna niets en hebben een hoge opbrengst wat betreft awareness. Het is een kwestie van de juiste instanties benaderen en je krijgt materiaal (digitaal) om je programma te draaien.

CULTUUR EN SPORT

Cultuur en sport zijn twee van de voornaamste instrumenten voor de ontwikkeling van de mens vanaf de kindertijd tot de ouderdom. Cultuur en Sport zijn belangrijk voor de vorming van de jeugd en leveren een grote bijdrage aan de verbetering van de levenskwaliteit van personen boven de 65-jarige leeftijd.

Cultuur en sport zijn niet op zichzelf staande sectoren. Beide lopen als een rode draad door diverse andere sectoren. Cultuur en sport oefenen directe invloed uit op onderwijs, volksgezondheid, infrastructuur en de sociaaleconomische ontwikkeling van een land. Ten gevolge hiervan dient voor wat betreft cultuur en sport, integraal (dienst overstijgend) beleid te worden ontwikkeld en toegepast. In het partijprogramma van Accion21 lopen cultuur en sport als een rode draad door alle andere thema's heen.

In di visie-, missie- en beleidsontwikkeling ten aanzien van cultuur en sport dient er rekening mee te worden gehouden dat Aruba een 'small island development state' is en de duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) in acht dienen te worden genomen.

CULTUUR

Cultuur is een zeer onderschat/ ondergewaardeerd terrein in de politiek. Eén van de redenen is dat (de waarde van) cultuur niet goed wordt begrepen, ondanks de diverse pogingen die zijn gewaagd om cultuur te definiëren, bijvoorbeeld:

‘Cultuur omvat de karakteristieken en de bijzondere kennis van een groep personen ten aanzien van taal, religie, gastronomie en de gewoontes op sociaal gebied en op het gebied van muziek en kunst.’

De definitie van UNESCO luidt:

‘Cultuur is een reeks van spirituele, materiele, intellectuele en emotionele karakteristieken van een sociaal groep die niet alleen op kunst en literatuur gebaseerd zijn maar ook op (samen)levensvormen, waarden- en normenstelsel, traditie en geloof.’

Het woord cultuur kent haar oorsprong in het Latijnse woord ‘colere’ hetgeen wordt gedefinieerd als ‘cultiveren’ en ‘neiging’, De neiging om Moeder aarde te beschermen, cultiveren en waarderen.

Cultuur brengt belangrijke sociale en economische voordelen met zich mee. Door verbeterde studieprestaties, gezondheidsniveau, tolerantie en mogelijkheden met anderen te verenigen, verbetert cultuur ons kwaliteit van het leven en het welzijn van het individu en de maatschappij.

Bovendien speelt cultuur een invloedrijke rol op ons geloof, attitude, waarden en gedrag. Cultuur is bepalend voor wat wij goed vinden (of niet), waar wij van houden

(of niet). Deze culturele invloeden, vormen en bepalen onze identiteit.

Als in het kader van duurzaamheid voornamelijk gebruik wordt gemaakt van de bronnen van ons planeet, dient cultuur een centrale rol te spelen in onze ontwikkelingsstrategie. Cultuur bepaalt immers de relatie tussen mensen in de maatschappij en de wereld die hun omringd, de natuurlijke omgeving inbegrepen. Het gedrag van de mens wordt geconditioneerd door cultuur. Bovendien leveren de sector van erfgoed en de creatieve sector een aanzienlijke bijdrage aan de doelen gesteld tijdens het Rio +20 Congres.

INTEGRAAL DUURZAAM BELEID

- Cultural Governance Code¹
- Interministerieel
- Interdepartementaal
- Multidisciplinair

Het is belangrijk om de ‘Cultural Governance Code’ toe te passen in de gesubsidieerde instellingen die zich toespitst op beleid(uitvoering) de interne controle daarop en de uiteindelijke verantwoording over het gevoerde beleid (check and balances).

Cultuur heeft raakvlakken met verschillendesectoren in Aruba hetgeen een integraal beleid vergt. Op overheidsniveau dient cultuur onderdeel te zijn van interministerieel/interdepartementaal beleid op een multidisciplinair niveau om tot een optimaal kwaliteitsniveau te geraken.

1 Cultural Governance, Kwaliteit van Bestuur en Toezicht in de Culturele Sector, Stichting Kunst en Zaken (2000)

BEHOUD VAN ONS CULTURELE EN NATUURLIJK ERFGOED

- Wetgeving
- Behoud
- Onderzoek en documentatie
- Educatie en bewustwording culturele erfgoed
- Promotie

Cultuur is het grondvest van onze maatschappij. Dit grondvest dient solide te zijn. Op Aruba ontbreekt het aan adequate wetgeving met betrekking tot ons nationaal erfgoed. Vele van de wetten zijn zeer verouderd of bestaan niet eens. Om het grondvest te versterken dienen de wetten te worden geactualiseerd en waar deze ontbreken, gemaakt. Voor wat betreft nationaal erfgoed is Aruba verbonden aan diverse Verdragen maar het ontbreekt aan formele regels om uitvoer te geven aan de daaruit voortvloeiende richtlijnen.

In het uiterste geval kan een Algemeen Cultuur Wet worden geconcipeerd waarbij alle culturele zaken en aangelegenheden bij wet worden beschermd. Colombia heeft een dergelijke wet ingevoerd waarbij cultuur wordt erkend als de wortel, de bestaansreden van Colombia als natie.

Behoud van ons culturele en natuurlijke erfgoed is van uiterst belang. Ten aanzien van cultureel erfgoed kan een onderscheid gemaakt worden in tastbaar (materieel) cultureel erfgoed en ontastbaar (immaterieel) cultureel erfgoed. Onder tastbaar cultureel erfgoed vallen het verplaatsbaar cultureel erfgoed (schilderij, manuscript, sculptuur, munt) en het onverplaatsbaar cultureel erfgoed (monument, archeologische locatie) en tevens het onderzeese erfgoed (wrakken

van schepen, ruïnes). Bij het ontastbaar cultureel erfgoed dient gedacht te worden aan de orale en bewegingstradities (zang, dans, rituelen). Ons natuurlijk erfgoed betreft de natuurlijke locaties met culturele waarde oftewel fysieke, biologische en geologische formaties (Ayo, Casi Bari, duinen).

Er dient meer onderzoek verricht te worden naar ons cultureel erfgoed en documentatie ervan vervaardigd. Alle overheidsorganisaties en NGO's die op het gebied van cultuur werkzaam zijn, dienen ondersteund en gestimuleerd te worden hun activiteiten voort te zetten. Op Aruba zijn dat onder andere de volgende organisaties: Directie Cultuur Aruba, Archeologische Museum Aruba, Nationaal Archief Aruba, Nationale Bibliotheek Aruba en de Universiteit van Aruba.

De educatie en bewustwording van onze maatschappij in de waarde en belang van ons cultureel erfgoed dient prioriteit te genieten. Dit kan door middel van zowel formeel als informeel onderwijs. Ons cultureel erfgoed dient gepromoveerd te worden om onze unieke identiteit als Arubaan te versterken.

Het cultureel erfgoed is ook gebaat bij een ontheffing van de BTW-verplichting ten aanzien van verloederde gebouwen. In Nederland wordt een gebouw als verloederd gekarakteriseerd wanneer het betreffende gebouw structurele schade heeft aan de muur, vloer, dak, plafond, kozijn, trap e.d. en geconstateerd wordt dat het gebouw niet aan structurele, regelmatige onderhoud is onderworpen waardoor de levering van water en elektriciteit niet meer mogelijk is.

PAPIAMENTO

- Centrale rol Papiamento
- "Kamer van Papiamento"

Taal is fundamenteel voor de bepaling van je culturele identiteit. Als taal verdwijnt, sterft cultuur. Taal bepaalt hoe men met anderen communiceert. Taal bouwt interpersoonlijke relaties op. Taal creëert gevoelens van saamhorigheid. Praten, lezen en schrijven zijn essentiële zaken in het dagelijks leven waarbij taal het instrument is om deze uit te drukken/bekend te maken.

Hoewel Papiamento al meer dan 300 jaar bestaat, heeft zij pas sinds 1976 een eigen orthografie, sinds het jaar 2009 haar eigen officiële woordenschat en sinds 2010 haar grammaticale gids/wijzer. Papiamento dient een centrale rol te spelen in Aruba. Zowel de Arubaanse burger als de vreemdeling dien bewust gemaakt te worden van het belang van het (correct) gebruik van Papiamento.

Talen zijn dynamisch en veranderen in de loop van de tijd. Verschillende landen hebben linguïsten die zich uitsluitend bezig houden met de veranderingen in hun taal. Om de zoveel tijd worden deze veranderingen officieel gepubliceerd en in de taal opgenomen. In Nederland is dit om de twee jaar.

De noodzaak bestaat om in Aruba een Kamer van Papiamento in te stellen dat zich richt op onderzoek naar Papiamento, opsporen van veranderingen en zorgdragen dat de veranderingen officieel worden gemaakt en gepubliceerd. Het doel van de kamer is het toezien op het voortbestaan van Papiamento en het bevorderen van een correct gebruik ervan.

CULTUUR EN ONDERWIJS

- Cultuur als vak in het onderwijs
- Cultuur als een naschoolse activiteit
- Cultuur in buurtcentra
- Faculteit op het gebied van cultuur
- Rietveld Academie

Door middel van onderwijs wordt cultuur bijgebracht aan kinderen/jongeren waarbij zij leren over tradities, gewoontes, waarde en gedrag patronen binnen hun sociale groep/maatschappij. Deze kennis maakt mogelijk dat zij zich kunnen aanpassen aan hun sociale omgeving. Onderwijs is dus belangrijk voor de overdracht van culturele kennis. Dit wordt bereikt door behoud en overdracht van taal van generatie op generatie. Onderwijs brengt de gewenste veranderingen aan voor zowel de culturele waarden als de ontwikkeling van de maatschappij.

De theorie van 'Multiple Intelligences' (meerdere intelligenties) van professor Howard Gardner van Harvard University onderscheidt de menselijke intelligentie in soorten van specifieke intelligentie in plaats van intelligentie als één algemeen vaardigheid te definiëren. Zo'n soort is muziek (culturele expressie) oftewel het gedeelte van intelligentie dat gevoelig is voor geluid, toon en ritme. De personen die muzikale intelligentie bezitten, hebben een goed toongevoel, kunnen goed zingen op goed een instrument bespelen en kunnen muziek componeren. Daarom is het belangrijk dat muziek als een cultureel vak in het onderwijs bestaat.

Het accent van de functie van buurtcentra moet weer gelegd worden op de mogelijkheid dat (buurt)bewoners van alle leeftijd en sekse, aan culturele activiteiten kunnen deelnemen.

Er bestaat een groot tekort aan specialisten in de culturele sector waardoor het aan te raden is om studenten vroegtijdig te interesseren/stimuleren in een studie op het gebied van cultuur. Dit dient te geschieden in overeenstemming met bestaande en toekomstige vacatures in de culturele sector.

De Rietveld Academie had een positief effect op Aruba aangezien studenten met interesse in de vakken met raakvlakken met cultuur, een hogere studie op Aruba zelf konden volgen. De instelling van het Rietveld academie enkele jaren geleden had als doel de ontwikkeling van een 'cultural based knowledge economy' om verdere inhoud te geven aan innovatie en de mogelijke tot stand brenging van een nieuw economisch pilaar voor Aruba.

FONDSEN

- Overheid
- Stichtingen
- Cultuur Fonds
- Stimuleren participatie private sector

Een gedeelte van de fondsen voor cultuur komt van de overheid. De DCA beheert deze financiële middelen ten behoeve van projecten/activiteiten gericht op cultuur en die voldoen aan enkele andere criteria. Het gedeelte van de overheidsbegroting dat toekomt aan cultuur is altijd zeer laag geweest namelijk 0,6%. De wens van Accion21 is om dit percentage naar 1% op te krikken.

Er bestaan verschillende stichtingen die culturele projecten subsidiëren. Echter het verzoeken hiervan is zeer ingewikkeld. Het knelpunt is dat het aan mensen met (culturele) kennis ontbreekt om een uitgebreid en goed onderbouwd verzoek in te dienen. Daarnaast vechten diverse actoren in het cultureel speelveld, voor de geldmiddelen van deze zeer gelimiteerde fondsen.

Op cultureel gebied is het altijd een uitdaging geweest om subsidie voor bepaalde culturele projecten te krijgen. Daarom is het zaak om de private sector meer te laten participeren op cultureel (creatief) gebied. Er dient een nauwere samenwerking te komen tussen de private sector en de culturele sector om fondsen te verkrijgen voor culturele projecten/activiteiten.

CULTUUR EN ECONOMISCHE ONTWIKKELING

- Culturele en Creatieve Industrie (kenniseconomie en innovatie²)
- Nation building
- Nation branding
- Toeristisch product
- Creatieve culturele ervaring
- Culturele toerist
- San Nicolas: culturele hoofdstad van Aruba

² De noodzaak om de rol van innovatie, kennis en creativiteit te erkennen ter versterking van de economische potentie om sociaaleconomische ontwikkeling te bewerkstelligen, is onvermijdbaar. Aruba heeft een weinig ontwikkelde creatieve industrie en deze is niet stabiel. Dit bemoeilijkt het zicht op de synergie tussen innovatie, kennis en creativiteit. Daarom is het van belang deze synergie te stimuleren door versnelde innovatie op Aruba op alle niveaus voor de komende jaren. Dit houdt in aandacht schenken aan onderwijs, de nationale strategische innovatieplannen, de ontwikkeling van het recht op intellectuele eigendommen en buitenlandse investeringen, ter creatie van een economische sfeer geschikt voor de versterking van de ondernemingsgeest, het talent en sociale innovatie.

Bij het diversifiëren van de Arubaanse economie door de stimulering van de culturele en creatieve industrie (CCI), wordt gesproken over het creëren van werkgelegenheid, het duurzaam behoud van het erfgoed en sociale cohesie. Voor de eerste keer is het mogelijk dat CCI een sociale cohesie creëren in de sociaaleconomische ontwikkeling van ons eiland gebaseerd op de oprechte acceptatie van een inclusieve culturele identiteit. Het kan begrip opwekken voor de noodzaak voor culturele modernisering/verjonging, rekening houdende met de multiculturele context in Aruba. CCI zal de eerste industrie zijn die geld kan genereren terwijl er sociale veranderingen plaatsvinden in de Arubaanse economie. In de precaire sociale financiële situatie waarin Aruba heden verkeert, zal de CCI zeker een positieve bijdrage leveren aan de duurzame ontwikkeling van onze maatschappij. Cultuur en creativiteit dienen het hart te zijn van onze duurzame ontwikkeling.

Accion21 wenst een pilotproject CCI te beginnen ten behoeve van artiesten die problemen hebben om werk te krijgen. Het pilotproject houdt in dat werkloze artiesten maandelijks een geldbedrag ontvangen en als tegenprestatie een kunststuk dienen te maken welke beoordeeld wordt door een kwaliteitscontrolecommissie. De kunststukken ter huur aangeboden worden aan diverse ondernemingen (banken, vliegveld etc.).

Nation building (natievorming) is het actief proces waarin nationale identiteit wordt uitgewerkt onder gelijktijdige erkenning van culturele diversiteit en syncretisme. Het is van belang alle nationaliteiten die aanwezig zijn op Aruba te erkennen (meer dan 100) waarbij cultuur van ultiem belang is. Op Aruba speelt ons inheems erfgoed een centrale rol, hoewel dit op het eerste gezicht niet zichtbaar is.

Nation branding (natie reputatievorming) is gericht op het meten, opbouwen en behouden van de reputatie van een land. Het betreft een middel om het strategische voordeel van een land op te bouwen en te behouden met het oog op economische groei. Het gaat om de toepassing van concepten en technieken van ondernemingsmarketing voor de landen in het buitenland met het doel de internationale reputatie te verbeteren. In de meeste gevallen is het doel om relaties te creëren tussen actoren die niet per sé beperkt zijn tot een natie. Het breidt zich uit tot de publieke en private sector. Bovendien wensen zij aan multilaterale projecten deel te nemen. Een manier is het accentueren van de belangrijkheid van de symbolische waarde van producten die de unieke karakteristieken van een land bevatten en het overtuigen dat het even belangrijk is als hetgeen dat zij zelf werkelijk produceren en verkopen. Het imago en de reputatie van een land kunnen de economische vitaliteit van een land op dramatische wijze beïnvloeden. In het kader van 'nation branding' wordt getracht toeristen, kapitaalinvesteringen en talentvolle/creatieve werkkrachten aan te trekken, de export te verhogen en de culturele en politieke invloed in de wereld te verbeteren. Op Aruba kunnen de iconografie van ons bankbiljet, ons inheems erfgoed, onze taal en ons Nationaal Park beschouwd worden als unieke karakteristieken ter gebruik voor 'nation branding.'

Onze culturele potentie is groot. Niet alleen om ons unieke karakteristiek maar ook om onze creativiteit en culturele diversiteit. Ons toeristisch product is niet compleet als een bezoeker (doch ook de Arubaan) door gebruik van zijn/haar vijf zintuigen, op een persoonlijke manier, niet kan ervaren hoe uniek onze cultuur is.

Aruba kan door gebruikmaking van 'nation branding' een cultureel centrum in het Caribisch gebied worden. Hiertoe dienen culturele evenementen naar het eiland aangetrokken worden. Het is bewezen dat vrijetijdstoeristen van de VS die aan onze culturele activiteiten deelnemen of aan ons erfgoed, 63% meer geld uitgeven dan de andersoortige toeristen.

Er is een project gestart om San Nicolas de culturele hoofdstad van Aruba te maken. Maar dit project is min of meer gestaakt. Accion21 vindt dit project geen slecht idee en is voornemens dit project in een betere vorm en uitgebreider voort te zetten. CCI zal ongetwijfeld een substantiële bijdrage leveren aan de sociaaleconomische ontwikkeling van San Nicolas.

ERKENNING VAN ONS VERLEDEN EN CULTURELE DIVERSITEIT

- Werelderfgoed lijst
- Personen die een stempel hebben gedrukt op ons verleden (<1900)
- Erkenning van de culturen die over een lange periode deel uitmaken van de Arubaanse identiteit

Een belangrijk aspect in de 'nation branding' van ons product Aruba en voor onze identiteit, is de erkenning door UNESCO van materieel en immaterieel erfgoed. Enkele hebben universele waarde en eenmaal geaccepteerd kunnen zij toegevoegd worden aan het Werelderfgoedlijst hetgeen een enorme bijdrage levert aan de sociaaleconomische cohesie en identiteit van Aruba. In het verleden zijn pogingen hiertoe getracht maar de aanmeldingen waren niet sterk genoeg. We hebben echter bijvoorbeeld locaties

die tekeningen hebben van de inheemse bewoners van het eiland (een belangrijk deel van ons prehistorische geschiedenis en ons cultureel archeologische erfgoed) die alle karakteristieken bevat om op de Werelderfgoedlijst te worden opgenomen.

Gedurende de geschiedenis van Aruba, die 3500 jaren inhoudt, hebben mensen van verschillende landen invloed uitgeoefend op ons eiland. De meeste van hen zijn echter helemaal vergeten. De meeste aandacht gaat uit naar ons meest recente geschiedenis (na 1900). Een voorbeeld van een vergeten icoon is Andres Tromp, de eerste fiscalist van het Sint Annakerk en leider van de eerste opstand van de inheemse bewoners van Aruba tegen de Europese overheersers in 1795. Een standbeeld om deze persoon te herdenken is volkomen op zijn plaats om de Arubaanse burgers bewust te maken van hun verleden en om de Arubaanse identiteit te versterken. Een ander voorbeeld is Virginia Dementricia wie de meest rebelse slaaf was in de Arubaanse geschiedenis.

Een ander belangrijk aspect van 'nation branding' is de creatie van syncretisme tussen de verschillende culturen zodat zij geïncorporeerd worden in onze huidige identiteit om zodoende hun bijdrage aan onze cultuur te erkennen en hun de waardering te geven die zij verdienen.

SPORT

AANDACHTSGEBIEDEN: SPORT PIRAMIDE

- Massale sport
- Recreatieve sport
- School sport
- Topsport

Het is belangrijk om alle sporten die onder de sport piramide vallen te stimuleren, promoveren en te verrijken. De bewustwording van het belang van sport voor onze fysieke en mentale gezondheid dient bevorderd te worden. IBISA³ dient een coördinerende/regisserende rol in deze te spelen. Sportverenigingen - verbonden of niet-verbonden aan de ASU⁴ of de COA⁵ - dienen in aanmerking te komen voor (financiële) steun om het maximale resultaat uit hun sport te halen.

FOCUSGROEPEN

- Alle leeftijd
- Alle sekse

Sport is bestemd voor personen van alle leeftijd en van alle sekse inclusief de personen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Een groep die speciale aandacht behoeven zijn onze ouderen c.q. personen van boven de 60-jarige leeftijd. Voor hun lichamelijke en geestelijke gesteldheid, is het van vitaal belang dat zij makkelijk toegang hebben

tot sport (beweging) of dat sport vaker aan hen wordt aangeboden.

- Alle sporten

Het gaat om alle sporten op het eiland, ongeacht of deze wel of niet zijn erkend door de IOC⁶, ASU of COA. En ongeacht de sporters of de verenigingen lid zijn van de ASU of COA of geen lid daarvan zijn (verenigingen die recreatief sport bedrijven of verenigingen die competitief sport bedrijven maar geen lid kunnen of willen worden).

Sport kan onderscheiden worden in individuele sport en teamsport (sport in groepsverband). Beide types hebben een positief invloed op de ontwikkeling en het leven van het individu. Sport kan ook onderscheiden worden in fysieke sport (voetbal) en mentale sport (schaken).

PROFESSIONALISERING SPORTSECTOR

- Professionalisering sportleiders
- Opleiding voor sport als beroep

Er dienen meer sportleiders te worden opgeleid/getraind op alle sportgebieden die onderdeel uitmaken van de sport piramide. In de meeste gevallen betreffen deze vrijwilligers die heel hard werken maar tekort komen aan kennis van de sport op zich en een gebrek hebben aan theoretische, didactische en pedagogische kennis en ervaring. Het werven van vrijwilligers is cruciaal voor sport maar er

3 Instituto Biba Saludabel y Activo (overheidsdienst gericht op de bevordering van de gezondheid door sport en beweging)

4 Aruba Sport Unie

5 Comité Olimpico Arubano

6 Internationaal Olympisch Comité

dient rekening te worden gehouden met het feit dat het aantal vrijwilligers in de loop der tijd sterk aan het verminderen is.

De vorming van sportleiders/-agenten die op hun beurt zorgdragen voor de opleiding/training van potentiële (top) sporters, geniet weinig aandacht. De laatste tijd is er verandering hierin gekomen vanwege de gegroeide interesse van jongeren om van sport hun beroep te maken. Jongeren komen tegenwoordig in aanmerking voor beurzen waarmee ze zich kunnen ontplooiën tot (top)sporter of tot een sporttrainer/gymleraar.

SPORTFACILITEITEN

- Sportfaciliteiten (gebouwen, sportterreinen/-velden, clubs en openlucht)
- Sportcomplexen van verenigingen (zowel particulier als privé)
- Sportcomplexen beheert door FFD⁷
- Buurtcentra
- YMCA

De kwaliteit van sportfaciliteiten verdient continue aandacht. Sportfaciliteiten vergen onderhoud, sportattributen/toestellen en upgrading. Hiervoor is men vaak afhankelijk van fundraising en/of subsidies (ASU, COA, Ministerie van Sport, internationale fondsen) maar een gedeelte valt onder het beheer van de FFD.

Het accent van de functie van buurtcentra moet weer gelegd worden op de mogelijkheid dat (buurt)bewoners van alle leeftijd en sekse, aan sportactiviteiten kunnen deelnemen.

Aruba beschikt over twee YMCA's die verschillende sportactiviteiten aanbieden aan jongeren. Deze werkzaamheden van de YMCA's dienen ondersteund en gestimuleerd te worden.

Aruba beschikt echter niet over een officieel sportcentrum voor mensen met een geestelijke beperking. Hoewel er informeel clubs bestaan gericht op deze doelgroep. Maar de daaraan verbonden kosten zijn hoog en er bestaan geen geschikte faciliteiten/gebouwen hiertoe. Buurtcentra werden in het verleden voor deze doelgroep gebruikt maar dit betreft geen locatie die constant en op de lange termijn kan worden gebruikt en de continuïteit garandeert.

Accion21 wenst dat in al onze wijken sportfaciliteiten worden geïntroduceerd zoals minivoetbal, minihonkbal, beach tennis). In sommige wijken bestaan deze sportfaciliteiten al, gesubsidieerd door internationale stichtingen.

FONDSEN / SUBSIDIE

- Creatie sportfonds
- Stimulering participatie privésector

In het verleden hebben diverse politieke partijen aangegeven een sportfonds te willen creëren. Tot heden is dit helaas niet geschied. De mogelijkheden hiertoe dienen geanalyseerd te worden omdat een sportfonds een substantiële bijdrage kan leveren aan de verbetering van (het welzijn) de bevolking door middel van sport.

Geld is altijd een uitdaging voor sport geweest. Een oplossing is het actiever betrekken van de privésector bij sportevenementen/-activiteiten op zowel lokaal als internationaal niveau. Het is in het voordeel van zowel de sportbeoefenaar(s) als de deelnemende privé bedrijven.

SPORT EN ECONOMISCHE ONTWIKKELING

- Nation Building
- Nation Branding
- Sportcentrum/-hub in het Caribisch gebied

Gevoelens van nationalisme zijn direct verbonden met Nation building. Naast religie is sport de enige 'draad' dat mensen bijeen brengt en de gevoelens van patriotisme en eenheid stimuleert. Sport vormt het karakter van een land en helpt bij de ontwikkeling van discipline, vastberadenheid, teamwork en mentale fitness ervan. Sport stuurt jongeren in de juiste richting, helpt met de opbouw van infrastructuur en brengt een globale maatschappij tot stand.

Sport is een instrument voor 'nation branding' vooral wanneer het een sport betreft waarin een bepaald land excelleert en goede resultaten behaalt. Het kan het imago van een land bepalen. Het kan gaan om een specifieke sport of een top presterende sporter van een bepaald land op internationaal niveau.

Aruba beschikt over de infrastructuur om grote sportactiviteiten/-evenementen te organiseren die een bijdrage leveren aan onze economische ontwikkeling en aan het 'nation branding'-concept. In vergelijking met de andere Caribische (ei)landen

heeft Aruba het voordeel te beschikken over goede vliegbereikbaarheid, goede klimaat, hoog niveau van veiligheid en politieke stabiliteit.

SPORT EN VOLKSGEZONDHEID

- Gezonde lichaam
- Gezonde geest
- Voeding

Fysieke sporten hebben een directe invloed op de lichamelijke gezondheid van de mens. Sport kan bijvoorbeeld chronische ziektes bestrijden. Mentale sporten hebben een grote invloed op de cognitieve ontwikkeling van de mens hetgeen bepaalde mentale ziektes voorkomt of verlicht (dementie, ADHD, depressie, verslaving).

In het algemeen hebben sporters een goed, gezond voedingspatroon. Er bestaat een verschil in voeding door fysieke sporters en mentale sporters. Het voedingspatroon is tot slot afhankelijk van het feit of de sport, recreatief of competitief wordt beoefend.

SPORT EN ONDERWIJS

- Curriculum
- Naschoolse activiteiten
- Koninkrijk spelen
- Opleidingen voor sport als beroep

Om eerder genoemde redenen dient sport onderdeel te zijn van het curriculum van alle basis- en middelbare scholen. Het blijkt dat heden leraren die niet daarvoor

opgeleid zijn, gymlessen verzorgen. Bovendien beschikken niet alle scholen over geschikte sportfaciliteiten (gymzaal, sportterreinen). Sommige scholen hebben helemaal niets en gebruiken voor de gymlessen, ongebruikte, leegstaande velden en terreinen in de nabijheid van de school. Het is dus zaak dat scholen over zowel leraren die opgeleid zijn om gym te verzorgen en geschikte sportfaciliteiten beschikken, om sport de plaats te geven die het verdient in ons onderwijssysteem.

In onze naschoolse opvang (Tra'i merdia) wordt sport gegeven maar het geniet niet de prioriteit in het naschoolse programma waardoor sport in de niet door opgeleide/professionele gymleraren wordt verzorgd.

Het is van belang dat de Koninkrijk spelen (Olimpiada Escolar) in het jaarlijks onderwijsprogramma in stand blijft.

CENTRUM VOOR TOP PRESTATIE

- Multifunctioneel complex
- Overeenkomst met scholen
- Overeenkomst met bedrijven
- Overeenkomst met de medische wereld

Aruba heeft een grote potentie in diverse sporten. Dit is bewezen door de Arubaanse sporttalenten die zeer goede resultaten hebben bereikt op internationaal niveau. Dit is het geval in de laatste tien jaren.

Helaas wordt sport op Aruba nog niet gezien als een belangrijk bestanddeel in het onderwijssysteem, vergeleken met andere landen. Er bestaan ook geen permanente structuren waarin onze sporttalenten door professionelen worden begeleid/opgeleid tot topsporter.

Veel landen hebben een zogenaamde 'Centrumvoortopprestatie' waar ingevolge nationale criteria bepaalde sporten en sporters worden geselecteerd voor een programma voor top prestatie. Vaak zijn deze centra gevestigd in multifunctionele complexen. Hoewel Aruba niet over zo'n modern multifunctioneel centrum beschikt, is de infrastructuur aanwezig om programma's voor 'top prestatie'-atleten, uit te voeren.

De 'top prestatie'-atleten dienen de ruimte en tijd te krijgen om hun sport op een professioneel manier te kunnen beoefenen. Door middel van overeenkomsten/contracten met scholen of bedrijven kan de schooltijd/werktijd aangepast worden zodat de school/werk gecombineerd kan worden met het professioneel beoefenen van de sport.

Overeenkomsten met de medische wereld zijn gevegd om geschikte medische begeleiding en behandeling te geven gerelateerd aan de sport die die wordt beoefend.

Ook op dit gebied hadden diverse politieke partijen mooie plannen (het verlenen van beurzen aan toptalenten) die nooit tot de werkelijkheid zijn gekomen. Op regelmatige basis krijgen lokale top talenten een beurs van buitenlandse universiteiten om deze - naast het volgen van onderwijs - in de betreffende sport te vertegenwoordigen.

Er bestaan diverse lokale als internationale sportevenementen waarin onze toptalenten participeren en welke gesubsidieerd worden door 'Lotto pa deporte'. Een internationaal evenement dat door de overheid wordt gesubsidieerd en al een lange tijd als een top sportevenement wordt beschouwd, zijn de Koninkrijk Spelen. Deze spelen

zijn een soort olympische spelen tussen de scholen van alle landen/delen van het Koninkrijk.

INTEGRAAL DUURZAAMHEID BELEID

- Corporate Governance Code
- Interministerieel
- Multidisciplinair

Omdat sport raakvlakken heeft met diverse sectoren, dient beleidsvorming hieromtrent integraal te geschieden.

In het verleden is sport door zowel de overheid als de NGO's politiek misbruikt. Er was sprake van onrechtvaardige politieke inmenging door gebrek aan kennis en professionalisme. Daarom is het belangrijk dat zowel overheidsdiensten en NGO's zich houden aan de Corporate Governance Code.

Op overheidsniveau dient sport onderdeel te zijn van een integraal aanpak/ beleid met een multidisciplinaire inbreng om een maximale kwaliteitsniveau te bereiken.

MILIEU, DUURZAME ONTWIKKELING EN HET WELZIJN VAN DIEREN

De Arubaanse burger, kinderen en kleinkinderen hebben het recht om te leven in een schoon, zeker en gezond milieu. Een milieu die biodiversiteit van ecosystemen respecteert. Een milieu dat zijn culturele en natuurlijke erfgoed waardeert en waar economische groei/ontwikkeling in balans verloopt met het welzijn van de mens en milieu.

Om dit te bereiken heeft Accion21 de volgende aandachtspunten:

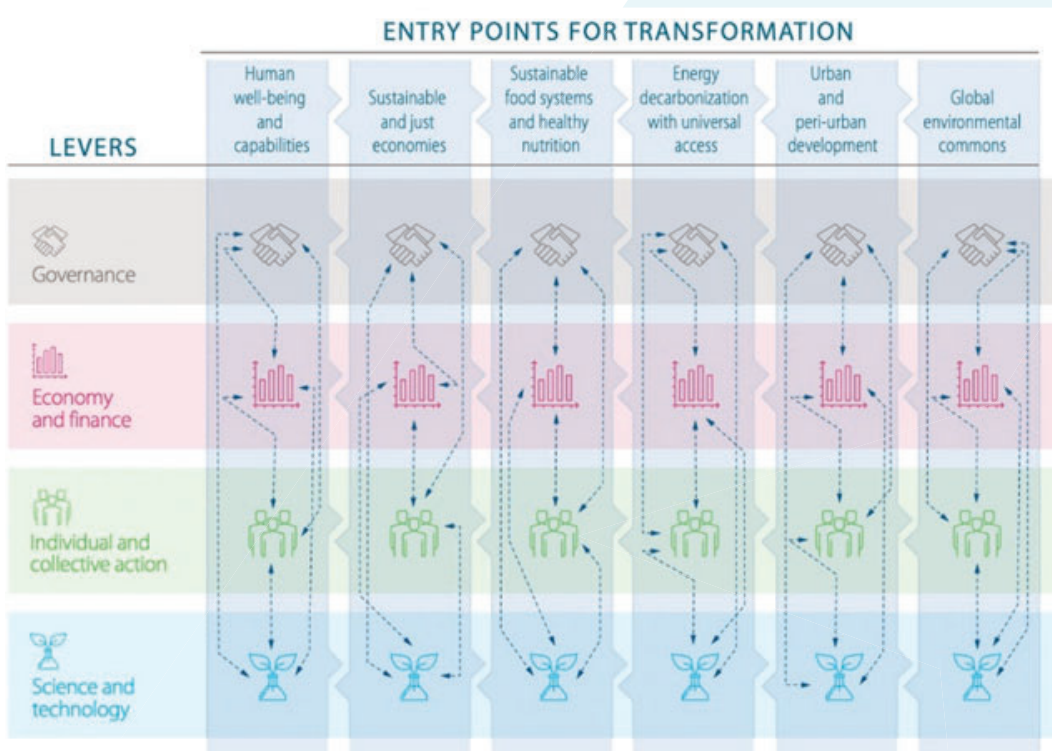
- 1. Betere bescherming van ons milieu, flora en fauna.**
- 2. Een verantwoordelijk afvalbeleid.**
- 3. Duurzame energie.**
- 4. Duurzame (economische) ontwikkeling.**
- 5. Welzijn van dieren.**

Aruba moet zich houden aan de gemaakte afspraken voor wat betreft de doelen voor duurzame ontwikkeling (SDG¹). Het is algemeen bekend dat het bestrijden van armoede en andere (maatschappelijke) problemen gepaard dienen te gaan met strategieën ter verbetering van de gezondheid en onderwijs, ter vermindering van ongelijkheid en ter bevordering van een economische groei rekening houdende met de klimaatverandering en het behoud van ons natuur. Duurzaamheid is een onderwerp dat in principe niet onder één directie/dienst kan worden ondergebracht. Duurzaamheid is dus directie-/dienstoverstijgend en dient integraal te worden aangepakt.

De nulmeting die in het jaar 2018 ten aanzien van SDG's is verricht (SDG Baseline Measurement), heeft uitgewezen dat de grootste uitdaging om vooruitgang te boeken, het gebrek aan data en gegevensuitwisseling is. Accion21 staat achter 'open data' en zal ervoor zorgdragen dat de communicatie en uitwisseling van informatie tussen de betrokken overheidsdiensten en tussen deze overheidsdiensten en de niet-gouvernementele organisaties (NGO's) wordt geïntensiveerd. Bovendien wenst Accion21 de voortzetting van de Commissie SDG faciliteren door versterking van de relatie tussen academische instellingen en NGO's.

Het 'Global Sustainable Development Report' (GSDR) van de Verenigde Naties heeft bericht dat ondanks globale inzet/moeite, de gestelde doelen niet in 2030 zullen worden bereikt. Vier factoren die een belemmering vormen, zijn: toename in de ongelijkheid tussen personen, klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en

toename in de consumptieafval. Dezelfde uitdagingen waar Aruba mee te kampen heeft. Het GSDR signaleert ook het gebrek aan bewustwording dat de verschillende SDG's niet onafhankelijk zijn van elkaar. Het bereiken van SDG nummer 9 is doorslaggevend om verder te kunnen gaan met SDG nummer 13. Aruba heeft de kracht om de onderlinge afhankelijkheid tussen de SDG's te begrijpen en deze kenbaar te maken aan de wereld. Een gebalanceerd proces om de SDG's te bereiken, geniet prioriteit.

Figuur 1: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24797GSDR_report_2019.pdf

BETERE BESCHERMING VAN ONS MILIEU, FLORA EN FAUNA

De wijze waarop heden ons milieu, flora en fauna worden beschermd, laat veel te wensen over. De huidige formele regels over het milieu biedt geen waarborg dat economische ontwikkeling/groei in balans verloopt met ons milieu en het welzijn van de Arubaanse burgers.

INTRODUCTIE EN TOEPASSING MILIEUWET

Om een heerlijke leefomgeving voor alle burgers van Aruba te bereiken moet ervoor gezorgd worden dat een landelijk milieuwet wordt ontwikkeld en ingevoerd die ongecontroleerde (economische) ontwikkeling afremt. Op deze manier wordt via regulering de nodige voorwaarden gesteld om daadwerkelijk een duurzame en verantwoorde ontwikkeling/groei te bewerkstelligen. Aan de invoering van deze wet is enige urgentie geboden omdat Aruba één van de meest bevolkte landen in de regio is en daarom het gebruik van de schaarse ruimte op verantwoorde wijze dient te geschieden. De wet zal ook sancties bevatten voor de gevallen waarin de milieuregels worden overtreden.

INTRODUCTIE EN TOEPASSING MARINE PARK

Herziening en invoering van de wet regelende de Marine Park is van wezenlijk belang om ook ons maritiem leven te beschermen zoals onze riffen, mangroven, koralen, speciale vissoorten, schildpadden etc. Voor de financiering hiervan kan teruggevallen worden op internationale

organisaties die geld ter beschikking stellen voor projecten op het gebied van duurzaamheid zoals Blue Finance en Carbon Credit Off-set. Ook kan er gedacht worden aan de oplegging van een belasting voor de gebruikers van de Marine Park (divers tax).

VERBETERING VAN DE KWALITEIT VAN ONZE LUCHT

Het planten van bomen gepaard met behoud van bestaande bomen, dienen bevorderd te worden. Naast het feit dat bomen de nodige schaduw op ons zonnig eiland bieden, zorgen bomen ook voor een schonere lucht. Er dient ook een wet te worden geïntroduceerd die regelt in welke mate de lucht mag worden vervuild.

EEN VERANTWOORD AFVALBELEID

Om tot een optimale oplossing te komen voor de afvalproblematiek, moet men gaan denken in termen van circulaire economie. Dit wil zeggen dat we de types afval waarmee we te kampen krijgen dienen te worden bestudeerd/geanalyseerd om te bepalen of dit afval kan worden verminderd, hergebruikt of gerecycled. Burgers en bedrijven dragen in dit kader de verantwoordelijkheid om tot duurzame oplossingen voor ons afvalprobleem te komen.

SLUITING VUILNISSTORTPLAATS PARKIETENBOS EN ACCENTUEREN VAN RECYCLEN

De vuilnisstortplaats te Parkietenbos dient te worden gesloten om dit terrein te gebruiken voor andere doeleinden bijvoorbeeld een zonnepanelenpark. Hiervoor is wel de afdekking van de huidige vuilnisbelt geveegd. Bovendien dienen de verschillende vormen van afval te worden geanalyseerd om uiteindelijk te kunnen bepalen welke soort afval dient te worden verminderd, welke soort afval kan worden hergebruikt en welke gerecycled. In dit kader dient gedacht e worden aan bijvoorbeeld:

- herintroductie van statiegeld op flessen van glas;
- in gebruik neming van een kleine verbrandingsoven ten behoeve van het ziekenhuis voor de verwerking van medisch afval;
- invoering van een verbrandingsoven bestemd voor de verwerking van dode dieren;
- hergebruik van onbruikbare, versleten autobanden voor de aanleg van nieuwe

wegen, trottoirs etc.

- hergebruik van tuinafval als compost.

BETERE COÖRDINATIE EN EFFICIENCY VUILNISOPHAAL

De toekenning van concessies voor routes voor het ophalen van vuilnis per district, dient via een openbare aanbesteding te geschieden. De winnende concessiehouder is verantwoordelijk voor het schoon maken en houden van het hem/haar toegewezen gehele district (ook terreinen zonder bebouwing).

Om te verzekeren dat men voor deze dienst betaalt, stelt Accion21 voor om de betaling voor het ophalen van vuilnis, via de waterrekening te verrichten.

VERNIEUWING RWZI TE BUBALI PLAS

De gehele vernieuwing van de Riool Water Zuivering Installatie te Bubali Plas (RWZI) is van urgent belang. De kosten voor een nieuwe installatie bedraagt rond de 60 miljoen Arubaanse florins. Aangezien de overheid zich in een precaire financiële situatie bevindt, is de beste oplossing om de RWZI te privatiseren via een openbare aanbesteding. De privatisering biedt garantie voor continuïteit (in het onderhoud) van de RWZI. De wijze waarop geld kan worden gegenereerd is door de hotels te laten betalen voor het gezuiverde rioolwater die zij als irrigatie van hun planten en golfterreinen gebruiken. Dit water is goedkoper dan het normale water dat uit onze kranen komt. Vermeldenswaardig is dat de privatisering van de RWZI geen kosten voor het Land met zich meebrengt.

VERMINDERING GEBRUIK FOSSIEL ENERGIE (DUURZAME ENERGIE EN VERBETERING VAN HET VERVOER)

Aruba is gezegend met een overmaat aan zon en wind en is bovendien geheel omringd door de zee. We bezitten dus de juiste ingrediënten om op termijn geheel onafhankelijk van fossiel energie (olie, benzine, diesel etc.) te worden.

INVENTARISATIE VAN DE KOSTEN VOOR WATER EN ELEKTRICITEIT

Er dient een onderzoek te worden verricht naar de kosten van bedrijfsvoering van onze water- en elektriciteitsbedrijven. Ook de kosten verbonden aan de Raad van Commissarissen van deze utiliteitsbedrijven dienen onder de loep genomen te worden. Het doel van het onderzoek is om te kunnen bepalen of de (operatie)kosten van deze bedrijven kunnen worden verlaagd met als gevolg de verlaging van water- en elektriciteitsrekeningen voor de burger. Er dient niet te worden vergeten dat het doel van de utiliteitsbedrijven is betaalbare water en elektriciteit voor het volk.

OVERGANG OP ELEKTRISCHE VOERTUIGEN OF LPG-VOERTUIGEN IN DE PUBLIEKE SECTOR

Alle voertuigen van de overheid die thans op diesel of benzine rijden dienen vervangen te worden door elektrische

voertuigen of voertuigen die rijden op LPG/natuurlijke gas. Voor wat betreft de elektrische voertuigen is het streven dat deze opgeladen worden door gebruikmaking van oplaadstations die energie opwekken door gebruikmaking van zonnepanelen. Zodoende draagt de overheid een steentje bij in het bevorderen van duurzaamheid en het verminderen van CO₂-uitstoot. De kosten voor wat betreft zwaardere voertuigen (trucks, van) kunnen gedrukt worden door deze te laten rijden op LPG/natuurlijke gas. Accion21 zal in deze de ontwikkeling van andere soorten duurzame, schone energie van dichtbij bewaken om (formeel) voorbereid te zijn op de ingebruikneming hiervan.

VERHOOGING MOGELIJKHEDEN TER PRODUCTIE VAN DUURZAAM ENERGIE

Verhoging van 'distributed generation'² door opheffing van enkele beperkingen voor 'net metering'³ zodat het aanschaffen van zonnepanelen door burgers aantrekkelijker wordt. De financiering van zonnepanelen dient ook te worden vergemakkelijkt zodat elke burger van de (financiële) voordelen kan genieten. De FCCA⁴ kan voor hun sociale woningbouwprojecten, zonnepanelenparken laten installeren ter verlaging van de elektriciteitskosten. Accion21 stelt voor om in het gebied van de hotels, ten behoeve van die hotels,

2 Gedistribueerde opwekking: elektrische opwekking en opslag die wordt uitgevoerd door een verscheidenheid aan kleine, op het elektriciteitsnet aangesloten of op het distributiesysteem aangesloten apparaten die gedistribueerde energiebronnen worden genoemd.

3 Een systeem waarbij zonnepanelen of andere generatoren van hernieuwbare energie zijn aangesloten op een openbaar elektriciteitsnet en overtollige stroom wordt overgedragen aan het net, waardoor klanten de kosten van stroom die van het nutsbedrijf wordt afgenomen, kunnen compenseren.

4 Fundacion Cas pa Comunidad Arubano (Arubaanse sociale woningbouw stichting)

'district cooling' oftewel stadskoeling⁵ te gebruiken om de invoer van petroleum te verlagen. De overheid dient de kaders te scheppen die private ondernemingen prikkelt om te investeren in initiatieven op het gebied van duurzame energie, bijvoorbeeld installaties en apparatuur voor stadskoeling.

OPENBAAR VERVOER

Openbaar vervoer wordt op Aruba niet vaak gebruikt omdat er een gebrek bestaat in de coördinatie, toegankelijkheid en kennis hiervan. De uitstippeling van de routes en plaatsing van haltes, dienen te worden heroverwogen. In ieder geval dienen de meeste haltes te worden voorzien van eenabri, om bescherming tegen de zon te bieden aan de gebruikers.

⁵ Stadskoeling is een moderne, efficiënte manier om een netwerk van gebouwen in steden of campussen te voorzien van airconditioning.

DUURZAME (ECONOMISCHE) ONTWIKKELING

Om een heerlijke leefomgeving voor alle burgers van Aruba te creëren, dient het accent gelegd te worden op duurzame ontwikkeling.

BETERE CONTROLE OP INFRASTRUCTURELE PROJECTEN

Thans is een vereiste dat wordt gesteld aan projecten, de indiening van een milieu effecten rapportage (MER) om de effecten op de omgeving waar er gebouwd gaat worden in kaart te brengen. Helaas beschikt Aruba momenteel niet over een onafhankelijke commissie van milieudeskundigen - zoals dat wel het geval is in Nederland - die voorwaarden aan de MER's kan stellen of in staat is de ingediende MERS's te beoordelen. Met andere woorden: een MER wordt vereist maar de deskundigheid om dit rapport te beoordelen ontbreekt.

De instelling van een onafhankelijke commissie van milieudeskundigen dient zo spoedig mogelijk te worden ingesteld.

SAMENWERKING MET UNIVERSITAIRE FACULTEITEN BINNEN HET KONINKRIJK OP HET TERREIN VAN DUURZAAMHEID

De Nederlandse universiteiten hebben diverse faculteiten gericht op duurzaamheid. Er dienen samenwerkingsverbanden tussen deze universiteiten en onderwijsinstellingen op Aruba (UvA, EPI) te worden geschept om zodoende onderzoeken en/of projecten toegespitst op duurzaamheid, in Aruba mogelijk te maken. Naast het feit dat de Nederlandse universiteiten de kans

krijgen om onderzoek in Aruba te doen - het klimaat leent zich hier uitstekend voor - krijgen Arubaanse studenten de kans om zich op Aruba zelf op het gebied van duurzaamheid verder te ontwikkelen/ professionaliseren.

RE-URBANISATIE VAN ORANJESTAD EN SAN NICOLAS

Aruba kent veel leegstaande gebouwen of gebouwen die niet optimaal worden benut die zich in de binnenstad van Oranjestad en San Nicolas bevinden. Deze leegstaande gebouwen kunnen doeltreffend gebruikt worden als bijvoorbeeld studentenwoningen. De ervaring leert dat verhoging van het aantal studenten in een bepaalde buurt, leidt tot een verhoging van de economische activiteiten in die buurt (restaurants, cafés, kledingzaken etc.).

CITY INSPECTOR

Het Bureau City Inspector (BCI) speelt een belangrijke rol in het beheer en behoud van ons milieu. BCI is de frontliner in het constateren van milieuovertredingen en het boeten van overtreders. Accion21 wenst dat de milieuwetten worden geactualiseerd, beter worden gehandhaafd en overtreders vaker en hoger worden beboet.

Hierbij heeft Accion21 de volgende aandachtspunten:

- de milieuwetten zodanig veranderen dat het boeten van overtreders sneller en makkelijker kan geschieden;

- versterking van het BCI met gekwalificeerd en getraind personeel die de bevoegdheid van een bijzonder opsporingsambtenaar bezitten;
- bijscholing van de medewerkers op het gebied van hinder(verordening);
- controle op vervuilers, dierenmishandelaars en hinder dient ook in de nachtelijke uren en in de weekeindes plaats te vinden;
- introductie van milieurechercheurs om zware milieumisdrijven te onderzoeken;
- introductie van een vergunningensysteem waarbij een vergunning dient te worden aangevraagd voor de bewaring van verlaten voertuigen, installaties, machines e.d. op open terreinen, die formeel niet daarvoor bestemd zijn
- meting van de effectiviteit van het Milieu Samenwerkingsteam;
- het BCI als een afdeling onderbrengen bij de Directie Natuur en Milieu;
- wijziging van de naam 'City Inspector' in milieu inspecteur.

WELZIJN VAN DIEREN

Arubaanse dieren leven al jaren onder slechte omstandigheden. Het maakt niet uit of die dieren een thuis hebben of op straat leven. Onze verantwoordelijkheid is om alle dieren te beschermen en zorgdragen dat zij een waardig leven leiden op ons eiland. Een leven zonder mishandeling en lijden.

In dit kader heeft Accion21 de volgende aandachtspunten:

- betere bescherming voor al onze dieren;
- voorlichting/educatie;
- afremmen reproductie/voortplanting;
- veiligere wijken;
- verbieden van honden- en hanengevechten.

BETERE BESCHERMING VAN ALLE DIEREN

De bescherming van onze dieren is verankerd in de wet. Deze wet wordt helaas zeer zelden gehandhaafd. Mishandeling van dieren is een misdrijf omdat dit indruist tegen de normen en waarden van de maatschappij.

Enkele aandachtspunten van Accion21 hierbij zijn:

- intensivering van handhaving: de politie en het BCI dienen vaker rond te rijden om op dierenmishandeling te controleren. Indien dit wordt geconstateerd, dient de mishandelaar flink te worden beboet. Het opvoeren van de frequentie dat mishandelaars worden beboet, geeft het signaal af dat mishandeling van dieren niet wordt geaccepteerd.

- registratie: er dient zorg gedragen te worden dat honden van een chip worden voorzien en worden geregistreerd in een bestand. In het bestand staan de namen van de dierenbazen opgenomen met vermelding van het aantal dieren dat hij / zij bezit.

- dierenfokkersbestand: er dient een bestand te worden geïntroduceerd bevattende de namen van alle dierenfokkers op het eiland. Dierenfokkers dienen zich ook bij de KvK te registreren omdat zij als het ware een bedrijf voeren.

VOORLICHTING / EDUCATIE

De jeugd/jongeren dienen verandering te brengen in de bewustwording voor wat betreft het belang van (een schoon) milieu. Op scholen dienen er lessen verzorgd te worden toegespitst op hoe het best om te gaan met het milieu en hoe dieren het best behandeld dienen te worden. Deze vakken dienen een gestandaardiseerd curriculum te worden, onderwezen op alle scholen.

Ook staat Accion21 achter voorlichtingscampagnes die in de Arubaanse wijken worden georganiseerd. Tot slot dient er een Meldpunt Dierenmishandeling te worden geïntroduceerd waar ook hulp en/of begeleiding wordt gegeven aan de burger, in de correcte omgang met dieren.

AFREMME REPRODUCTIE / VOORTPLANTING

Aruba heeft een overschot aan honden en katten. We dienen de voortplanting van deze dieren af te remmen door sterilisatie van zowel huisdieren als de dieren die op straat leven. De stichting 'Stimami Sterilisami' die thans over het gehele eiland dieren steriliseert, zal in juni 2021 een punt zetten achter haar activiteiten. De reproductie van dieren ten gevolge hiervan zal helaas weer stijgen. Ter overname van de werkzaamheden van 'Stimami Sterilisami', wenst Accion21 een sterilisatie bus te introduceren. Deze bus is vooral bedoeld voor de dieren in de meest behoevende wijken.

Aruba bezit een CCC die een bewaarplaats is voor honden en katten die van de straat geplukt zijn of zijn ontnomen van hun bazen. Indien een hond of kat van een bepaalde baas wordt ontnomen, dient hij/zij een levenslang verbod op het houden van dieren te krijgen. Voor wat betreft de honden en katten die van de straat worden geplukt is er behoefte aan een groter bewaarplaats om meer dieren van de straat weg te kunnen halen. Na een periode van gewenning met de nieuwe omgeving kan besloten worden of de honden geschikt zijn om ter adoptie aangeboden te worden of niet.

Woeste, gevaarlijke honden dienen op een diervriendelijk manier (zonder pijn te lijden) in slaap te worden gebracht (gedood).

VEILIGERE WIJKEN

Het ongestructureerd voeren van straathonden/-katten door burgers in diverse wijken, biedt geen oplossing voor de overlast die deze dieren binnen die wijken veroorzaken. Het is beter per wijk

een voedgebied aan te wijzen waar de straatdieren op gezette tijden, van voedsel worden voorzien. Dit vergemakkelijkt de opsporing van de dieren die (nog) gesteriliseerd dienen te worden en de woeste, gevaarlijke dieren die van de straat gehaald dienen te worden.

Accion21 benadrukt het belang van het registreren 'chippen' van dieren. Hierdoor kunnen de personen/instanties die met de straatdierenproblematiek te kampen hebben, het kaf van het koren scheiden. Er kan snel worden geconstateerd of het betreffende dier een baas heeft of niet. Indien er een baas aanwezig is, dient hij/zij te worden aangesproken op zijn/haar laakbaar gedrag jegens de dieren.

VERBIEDEN VAN HONDEN- EN HANENGEVECHTEN

Illegale activiteiten waarbij gebruik wordt gemaakt van dieren (honden- en hanengevechten) dienen te worden gestopt. De betrokken overtreders dienen zwaar beboet te worden of zelfs een celstraf krijgen.

BESCHERMING VAN SCHILDPADNESTEN OP HET STRAND

De nesten waarin de reuzeschildpadden jaarlijks hun eieren leggen, dienen te worden beschermd. Deze bevinden zich op de zuidelijke stranden van Aruba. De nesten dienen duidelijk afgebakend/afgezet te worden zodat het publiek deze niet vernielen. Dit kan ook bereikt worden door de plaatsing van waarschuwingsborden in nabijheid van de nesten.

VOLKSGEZONDHEID

De COVID-19 pandemie heeft de uitdagingen op het terrein van de gezondheidszorg aan het licht gebracht. Duidelijk is dat onze medische zorg met spoed aandacht vergt. Terwijl er wachtlijsten bestaan op diverse medische specialismen. Behoeven professionelen/specialisten in de medische zorg meer ondersteuning en hulp. De precaire financiële situatie van de overheid, de maandelijkse inkorting van 5 miljoen op de AZV¹ -begroting die de overheid boven het hoofd hangt en de onevenredige aantal medische specialisten tussen Aruba en de andere partners binnen het Koninkrijk, zijn redenen voor bezorgdheid en onzekerheid.

Onze visie is om een zorgstructuur te creëren waarin preventieve zorg een centrale rol speelt en waarin de patiënt centraal staat.

De aandachtspunten zijn:

- Preventieve zorg
- Versterking van de AZV en de DVG²
- AZV-kostenplaatje / -uitgaven
- Interinsulaire zorg
- Geestelijke gezondheidszorg
- Verslavingszorg
- Legalisering euthanasie
- Legalisering medische cannabis en alternatieve geneesmiddelen
- Legalisering abortus
- Invoering van een patiëntrecht
- Invoering van een patiëntenraad
- Inventarisatie van de AZV-premie voor gepensioneerden
- Accreditatie van artsen
- Geriatrische zorg (Ouderenzorg)
- Instituto Medico San Nicolas (IMSAN)
- Innovatie in de zorg

1 Algemene Ziektekosten Verzekering

2 Directie Volksgezondheid

PREVENTIEVE ZORG

Ons voornemen is om de AZV een iets ruimer doel toe te schrijven waarin met name de preventieve zorg wordt opgenomen en geaccentueerd. De Landsverordening Ziekte- en Ziektekostenverzekering dient zodanig te worden gewijzigd dat naast curatieve zorg ook preventieve zorg wordt geregeld. De ervaring leert dat de vroegtijdige ontdekking van een bepaalde ziekte tot minder ziektekosten leidt omdat de betreffende patiënt minder (specialistische) medische behandelingen behoeft om gezond te worden. Hierdoor staat onze partij achter de invoering van reguliere medische controles om vroegtijdig diagnoses te kunnen stellen die op de lange termijn tot vermindering van de AZV-kosten zullen leiden.

Ons idee is gebaseerd op de 'National Health Service' van het Verenigd Koninkrijk dat als de meest efficiënte universeel medisch systeem ter wereld wordt beschouwd. Enkele procedures vanuit de 'National Health Service' die leiden tot betere zorg maar ook verlaging van de kosten, dienen te worden overgenomen.

VERSTERKING VAN DE AZV EN DE DVG

Ons idee is gebaseerd op de 'National Health Service' van het Verenigd Koninkrijk dat als de meest efficiënte universeel medisch systeem ter wereld wordt beschouwd. Enkele procedures vanuit de 'National Health Service' die leiden tot betere zorg maar ook verlaging van de kosten, dienen te worden overgenomen.

- Gele Koorts en Muskieten Bestrijding (GKMB);
- DVG-de afdeling belast met de inspectie van voedsel en hygiëne. De toezichthouders van deze afdeling dienen bijgeschoold te worden om hun inspectietaken bij hotels, restaurants, cafés, bars e.d. op een verantwoorde wijze, conform vigerend internationale normen, te kunnen uitvoeren.
- Om belangenverstremgeling te voorkomen dient de veterinaire dienst te beslissen of zij nog onder de DVG wenst te ressorten of over gaat tot privatisering, oftewel openen van een private dierenartspraktijk.
- Het formele register van medisch personeel dient geactualiseerd en regelmatig bijgehouden te worden om een goed zicht te behouden van welke artsen, specialisten etc. op het eiland rechtmatig werkzaam zijn.
- De evaluatie/beoordeling van het Kwaliteit Instituut Aruba, in handen stellen van het Arubaanse ministerie van Volksgezondheid en een Nederlands inspectieorgaan op het gebied van gezondheidszorg.
- De ontkoppeling van de Inspectie geneesmiddelen van de IVA zoals dit het geval was vóór de formele instelling van de IVA³.

- Versterking van de IVA om een beter beeld te krijgen van de kwaliteit van onze gehele gezondheidszorgsector.
- Conform de formele functievereisten dient de directeur van de DVG minstens een arts te zijn. Dit vereiste is niet meer van deze tijd. Naar onze mening hoeft de directeur DVG niet per sé een arts te zijn maar dient wel een gedegen academisch werk- en denkniveau te bezitten met opgedane werkervaring op het terrein van de gezondheidszorg.
- De handhaving van de regels op het gebied van de gezondheidszorg, schiet tekort. De gezondheidszorgsector dient versterkt te worden met meer gekwalificeerde toezichthouders. Deze toezichthouders dienen de kennis en vaardigheden bijgebracht te worden zodat zij de allocatie van de financiële middelen kunnen beoordelen, bestaand beleid kunnen evalueren en voorstellen kunnen doen voor nieuw beleid.

AZV-kostenplaatje / -uitgaven

De stappen die - conform het met Nederland overeengekomen landspakket - genomen dienen te worden om de AZV-kosten te verlagen, staan vermeld bij onderdeel F van voornoemd landspakket. Deze zijn onder o.a.:

- de aanschaf van medicatie, middelen, materialen en apparatuur, gezamenlijk met de Caribische partners van het Koninkrijk verrichten;
 - de regionale opleiding en capaciteitsplanning van zorgpersoneel om minder terug te hoeven te vallen op buitenlandse opleidingen of buitenlandse specialisten, die duurder zijn;
 - in plaats van het inhuren van medische specialisten door het ziekenhuis, dient het ziekenhuis deze specialisten in dienst nemen om continuïteit te garanderen (sterfhuisconstructie).
- Naar de mening van onze partij dienen de plannen voor de verlaging van de kosten maar ook verhoging van de inkomsten van de AZV, de volgende zaken te bevatten:
- inventarisatie en analyse van de kosten van het personeel in dienst van de AZV-organisatie;
 - verrichten van een nulmeting terzake de kosten verbonden aan huisartsen(praktijken) om de efficiency hiervan te kunnen beoordelen;
 - invoering van een AZV+ pakket waarbij verzekerden, additionele medische diensten of producten - die niet in het basispakket zijn opgenomen - kunnen inkopen;
 - het voorkomen dat vermogende verblijfsvergunninghouders misbruik maken van de AZV;
 - de uitzending van patiënten naar het buitenland, dient te geschieden op grond van een behandelingsplan waarin o.a. zijn geregeld: de termijn waarbinnen de behandeling geschiedt, welke kosten de betrokken buitenlandse medische instellingen of specialisten in rekening wordt gebracht bij overschrijding van de termijn, hoe de nazorg bij terugkomst op het eiland plaatsvindt;
 - de communicatie tussen de lokale en de buitenlandse medische specialisten die Arubaanse patiënten behandelen, dient te worden verbeterd doch rekening houdende met de formele kaders die de verschillende ziektekostenverzekeringen in deze, stellen;

- de invoering van een call center die constant op de hoogte is van de stand van zaken over de behandeling van de patiënten in het buitenland;
- bewust maken van de burger over de hoogte van de kosten, door hun kwitanties van hun medische behandeling en medicijnen op te sturen;
- erkennen dat de AZV in een zeer precaire financiële situatie verkeert waardoor de invoering van een eigen bijdrage onvermijdelijk is.

In het landspakket wordt ook aangegeven dat de laboratoriumzorg dient te worden gerationaliseerd en het aantal laboratoria teruggebracht. Voor wat betreft de rationalisering van de laboratoriumzorg is onze partij van mening dat eerst een onderzoek hiertoe dient te worden verricht. Voor wat betreft het aantal laboratoria gelooft onze liberale partij echter in een open markt economie waarbij het marktmechanisme het bestaan van het aantal laboratoria bepaalt.

INTERINSULAIRE ZORG

In het landspakket wordt voorgesteld om het aantal medische uitzendingen naar derde landen te reduceren door uitbreiding van het zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg).

Onze partij is er niet van overtuigd dat dit voorstel tot verlaging van de kosten leidt. De onzekerheid is of we binnen de eilanden dezelfde 'economy of scale' kunnen bereiken zoals dat het geval is in bijvoorbeeld Colombia, waar naar toe overigens de meeste lokale patiënten

worden uitgezonden. Bovendien zijn de huidige reis- en verblijfskosten ten aanzien van uitzending naar een Caribisch partnerland hoger dan die voor uitzending naar Colombia.

GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Momenteel telt Aruba ongeveer 12.000 personen die geestelijke gezondheidszorg behoeven. De ervaring leert dat alleen 25% van hen zorg ontvangen en dat er een lange wachtlijst bestaat. Het knelpunt is dat de vraag naar geestelijke zorghulp veel hoger is dan het aanbod.

In dit kader is het belangrijk om:

- de bestaande artsen op het gebied van geestelijke gezondheidszorg verder op dit terrein te professionaliseren;
- meteen zorg aan patiënten met acute psychische problemen te verlenen;
- huisartsen te ondersteunen met geestelijke gezondheidszorg.

Het is onaanvaardbaar dat thans ongeveer 7.000 personen die recht hebben op geestelijke zorg, deze niet ontvangen. Een punt van bezorgdheid is het feit dat voor minderjarigen de wachttijd op loopt tot zelfs één jaar.

Er dient ervoor gezorgd te worden dat het 'Flexible Assertive Community Treatment'-team bemand is met gekwalificeerde personen om de uitdagingen voor wat betreft geestelijke gezondheidszorg het hoofd te kunnen bieden.

De communicatie en uitwisseling van informatie tussen de verschillende instanties op het gebied van de geestelijke

gezondheidszorg (SPD⁴, FMAA⁵, Respaldo⁶) en ook tussen deze instanties en huisartsen, dienen te worden verbeterd. De doorverwijzing door huisartsen van patiënten met psychische problemen naar voornoemde instanties, dient te worden vergemakkelijkt.

Onze partij gelooft in de centralisering van de geestelijke gezondheidszorg door de fusie van de SPD, de FMAA en Respaldo. Ook gelooft onze partij in het op Aruba zelf verzorgen van opleidingen op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg om het aantal psychologen te verhogen.

VERSLAVINGSZORG

Er dient geïnvesteerd te worden in de infrastructuur van de centra voor behandeling van personen met verslavingsproblemen oftewel de centra ter rehabilitatie. Belangrijk hierbij zijn de zogenaamde 'halfway houses' om een tussenstation te bieden in de rehabilitatie van de verslaafden en hun voor te bereiden op de re-integratie in de maatschappij waaronder het vinden van een baan. In de meeste gevallen is er naast verslaving ook sprake van psychische problemen waardoor behandeling door een psycholoog of een psychiater gevergd is. De preventie voor wat betreft verslaving is nog steeds voorlichting aan zeer jonge kinderen over de risico's van drugsgebruik en de negatieve gevolgen van verslaving.

LEGALISERING EUTHANASIE

Naar onze mening dient euthanasie gelegaliseerd te worden ten behoeve van terminale patiënten om hen de mogelijkheid te bieden zelf te bepalen

wanneer zij van hun lijden wensen te worden verlost. Natuurlijk dient er studie hiertoe te worden verricht om de voorwaarden voor euthanasie te bepalen waarbij ook rekening dient te worden gehouden met gevoelens van de directe familieleden.

Uit onderzoek is gebleken dat 43% van de bevolking euthanasie ondersteunt, 31% tegen euthanasie is en 27% geen mening heeft. Het feit dat een groter gedeelte van de bevolking euthanasie ondersteunt dan afwijst, is naar onze mening reden genoeg om een concept landsverordening samen te stellen waarin de voorwaarden en procedure voor euthanasie worden vastgelegd.

LEGALISERING MEDISCH CANNABIS EN ALTERNATIEVE GENEESMIDDELEN

Als een liberaal progressief partij geloven wij heilig in de vrijheid om te kiezen voor alternatieve geneeswijzen. Maar wel de alternatieve geneeswijzen waarvan is bewezen dat zij hebben geholpen in de genezing van de patiënt. We geloven in de uitbreiding van het aantal alternatieve, natuurlijke medicijnen. Bijvoorbeeld: in het geval van een patiënt met alleen één nier is het belangrijk meer natuurlijke medicijnen te gebruiken om de overlevingskans te verhogen.

In Aruba had je in het verleden zogenaamde 'curanderos', medicijn mannen / vrouwen die hun medicijnen uitsluitend van bomen, bladeren, gras en andere natuurlijke producten maakten met zeer positieve resultaten voor wat betreft genezing.

4 Sociaal Psychiatrische Dienst

5 Fundacion pa Maneho di Addicion di Aruba (Verslavingszorg stichting)

6 Stichting die geestelijke gezondheidszorg biedt

De 'National Health Service' van het Verenigd Koninkrijk biedt de mogelijkheid om traditionele Chinese geneeswijzen te gebruiken. In Cuba vormt acupunctuur een nationaal geaccepteerd en toegepast methode om ziektes te bestrijden. Het opnemen van bepaalde alternatieve geneeswijzen en geneesmiddelen in het AZV-pakket kan holistische voordelen met zich meebrengen voor patiënten.

LEGALISERING ABORTUS

Als liberaal progressief partij geloven we in de vrijheid van de vrouw om keuzes te maken over haar eigen lichaam (pro choice). De beste manier om abortus te bestrijden is naar onze mening voorlichting en educatie en niet het verbieden ervan.

Accion21 wenst de legalisering en introductie van een controlemechanisme die de veiligheid van de patiënt waarborgt maar waarin de abortus ook strafbaar wordt gesteld voor zowel arts als patiënt, indien de abortus geschiedt na 16 weken van zwangerschap.

De legalisering van abortus dient gepaard te gaan met een structuur van sociale ondersteuning om de patiënt en eventueel haar familieleden te begeleiden in het nemen van het juiste besluit. Hierbij is ook de nazorg voor de patiënt en eventueel haar familieleden van uiterst belang.

Uit onderzoek is gebleken dat 40% van de bevolking van mening is dat abortus gerechtvaardigd is, 43% tegen abortus is en 27% geen mening heeft. Desondanks gelooft onze liberale partij meer in de keuzevrijheid van de vrouw om een abortus te ondergaan.

INVOERING VAN EEN PATIËNTRECHT

Voor wat betreft gezondheidszorg gelooft onze partij in het centraal stellen van de patiënt en wil in dit kader een zogenaamde 'Bill of Rights' introduceren, naar voorbeeld van de Verenigde Staten, om te garanderen dat alle AZV-verzekerden:

- informatie krijgen over hun behandeling;
- toegang hebben tot spoedeisende hulp;
- met respect worden behandeld en niet worden gediscrimineerd;
- kunnen vertrouwen dat hun privacy gevoelige informatie beschermd is;
- de mogelijkheid krijgen om bezwaar klachten in te dienen en recht hebben op onderzoek hiervan;
- op de hoogte zijn van hun verantwoordelijkheden.

INVOERING VAN EEN PATIËNTRAAD

In het vorige gedeelte is aangegeven dat de patiënt de mogelijkheid krijgen om bezwaar/klachten in te dienen en recht hebben op onderzoek hiervan. In het kader hiervan wenst Accion21 een patiëntraad in te voeren die belast is met de ontvangst en behandeling van klachten/bezwaren. Deze patiëntraad dient onafhankelijk van de AZV te functioneren.

INVENTARISATIE VAN DE AZV-PREMIE VOOR GEPENSIONEERDEN

Voor wat betreft de AZV-premie die gepensioneerden dienen af te dragen, bestaat de situatie dat de gepensioneerden voor zowel het werkgevers- als het werknemersdeel dienen te betalen, welke samen 10,5% . Naar ons mening dient deze premiepercentage voor gepensioneerden

met een laag inkomen niet te gelden. Inventarisatie en analyse van de inkomens van gepensioneerden zal uitwijzen waar de inkomensgrens komt te zitten.

ACCREDITATIE VAN ARTSEN

Het doel van Accion21 is om alle jonge professionals met een diploma op het gebied van de gezondheidszorg, van een loopbaan te verzekeren. Ook diegenen die in landen in de regio hebben gestudeerd (Colombia, Costa Rica).

Om dit te bereiken wenst Accion21 een ARUBIG⁷ te introduceren die die diploma's, ervaring en capaciteiten van dergelijke jongeren beoordeeld, om de continuïteit van gezondheidszorg te waarborgen of deze te verbeteren. De voorwaarden hieraan verbonden zijn:

- oprichting van een kwaliteitsinstituut ter registratie van alle jonge personen die in de regio aan het studeren zijn of in de regio hebben gestudeerd;
- deze kwaliteitsinstituut dient samen te werken met de andere Koninkrijkspartners en relevante andere landen om tot normen van 'best practices' te komen ter verbetering van de zorgkwaliteit en ten behoeve van accreditatie;
- instellen van een commissie die alle mogelijkheden van accreditatie die bestaan in de wereld zoals bijvoorbeeld het MIR⁸ -examen in Spanje;
- ontwikkelen van samenwerkingsverbanden tussen de lokale universiteit en medische instellingen, zodat Arubanen die in de regio zijn afgestudeerd, lokaal aan de ontbrekende kwalificaties kan voldoen.

Onze partij wenst dat de ARUBIG zodanig wordt geformaliseerd dat naast de

Nederlandse BIG ook personen die bij medische onderwijsinstellingen in het buitenland hebben afgestudeerd, in Aruba hun beroep kunnen uitoefenen.

GERIATRISCHE ZORG (OUDERENZORG)

Uitbreiding van de AZV door de introductie van preventieve zorg zal tot een aanzienlijke verbetering van de kwaliteit van de zorg voor ouderen leiden. In ons programma Sociale Zaken en Arbeid wordt beschreven hoe er gestalte wordt gegeven aan het stellen van minimale zorgvereisten. Bijvoorbeeld: het aantal ouderen die per m² in een tehuis mogen verblijven.

Gepensioneerden dienen voor wat betreft de eigen bijdrage, buiten beschouwing gelaten te worden. De kosten voor ouderenzorg stijgen jaarlijks met 5%. Een hoger percentage dan onze economische groei. Daarom is het belangrijk om in het ouderenzorgsysteem, de gebieden waar de kosten kunnen worden verlaagd, worden geïdentificeerd zoals:

- verbetering van de mantelzorg oftewel de verantwoordelijkheid voor de zorg van ouderen terugleggen bij familieleden;
- uitbreiding van de thuiszorg ten behoeve van ouderen zodat de periode van ziekenhuisverblijf wordt ingekort;
- het percentage van personen die lijden aan dementie is schrikbarend namelijk een derde van de lokale bevolking. Daarom is het van belang om te onderzoeken welke veranderingen wij dienen aan te brengen in onze levenswijze om de kans op dementie te minimaliseren;

7 Arubaanse Beroepen In de Gezondheidszorg

8 Medico Interno residente

- de EPI⁹ dient een bijdrage te leveren aan de verbetering van de zorg voor ouderen met een chronische ziekte;
- stimulering van de voornemens van de SABA¹⁰ om in samenwerking met het HOH¹¹ -academie, een opleiding op Hbo-niveau op poten te zetten;
- spoedeisende zorg aan 65-plussers dient thuis te geschieden;
- erkennen dat de SABA in wezen een klein ziekenhuis runt en hierdoor structureel financiële middelen behoeft;
- verbeterde zorg voor ouderen met fysieke en/of mentale aandoening;
- verbeterde regulering van (de controle op) de ouderenzorg waaronder tehuizen;
- minimale grenzen stellen aan het aantal ouderen dat - afhankelijk van de grootte - in een bepaald tehuis mogen wonen.

INSTITUTO MEDICO SAN NICOLAS (IMSAN)

Accion21aplaudisseert de ontwikkelingen bij de Imsan die van een klein medisch instituut aan het uitgroeien is tot een middelgroot ziekenhuis. Imsan is één van de weinige medische instellingen in de regio die op het punt staat de JCI¹² accreditatie te ontvangen. De Imsan treedt in sommige gevallen complementair op voor het HOH maar in andere gevallen zijn zij elkaars concurrenten. Voor onze partij is het van belang dat de AZV, de verzekeren vrijlaat in hun keuze van het ziekenhuis (HOH of Imsan) voor behandeling.

Tot slot wenst Accion21 voor een verbinding tussen de geautomatiseerde systemen van het HOH en de Imsan zodat onnodig dubbelwerk kan worden vermeden.

INNOVATIE IN DE ZORG

Accion21 wenst dat er overeenkomsten wordt gesloten met Nederlandse universiteiten om plaatsen ten behoeve van Arubaanse studenten te reserveren voor hun faculteit geneeskunde. Overigens is zo'n overeenkomst ten behoeve van studenten uit Curaçao met Nederlandse universiteiten inmiddels gesloten.

Onze partij een verhoogde bewustwording van het belang van goede voeding ter bevordering van de gezondheid. In dit kader dient gedacht te worden aan bijvoorbeeld campagnes voor gezonde voeding op scholen.

Accion21 wenst een diabetes centrum op te richten waar patiënten met suikerziekte specialistische behandelingen kunnen ondergaan en hun genezingsproces digitaal kunnen monitoren.

Onze partij wenst uitbreiding van de digitalisering van de gezondheidszorg waarbij de diverse geautomatiseerde systemen van medische zorginstellingen op elkaar zijn aangesloten, met elkaar communiceren en onderling informatie uitwisselen.

9 Educacion Profesional Intermedio (Middelbaar beroepsonderwijs)

10 Stichting Algemeen Bejaardenzorg Aruba

11 Horacio Oduber Hospitaal

12 Joint Commissioner International, zeer erkend Amerikaans instituut ter verbetering van de kwaliteit en veiligheid van gezondheidszorg voor alle patiënten ter wereld

INFRASTRUCTUUR EN TRANSPORT

Het goed functioneren van de economie van een land is voor een groot deel afhankelijk van een goede infrastructuur. Een goede infrastructuur speelt een centrale rol in het faciliteren van bedrijfstransacties, het verhogen van efficiëntie en het verbeteren van het welzijn van de burgers.

Er bestaat een correlatie tussen het Bruto Nationaal Product (BNP) van een land en de staat van zijn infrastructuur.

Het gebrek aan onderhoud van onze wegen en van andere infrastructurele zaken heeft geresulteerd in de verslechtering van onze infrastructuur. De grootste bezorgdheid van de Arubaanse burger is de steeds verslechterende infrastructuur in de districten/wijken.

Aruba verkeert in een precare financiële situatie met een infrastructuur die dringend aandacht vergt. De wijze waarop de verbeteringen van de infrastructuur wordt gefinancierd vormt de grootste uitdaging voor de overheid.

INFRAPLAN 21

Accion21 wenst een pakket van overheidsinvesteringen te introduceren om achterstallig onderhoud aan de infrastructuur in te halen. Ook de investering in modernisering en innovatie is noodzakelijk.

- verbetering van het wegennet;
 1. actualisering / inhalen van achterstallig onderhoud;
 2. het asfalteren van zandwegen;
- uitbreiding van voetpaden / trottoirs;
- uitbreiding van fietspaden;
- uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen;
- verbetering / verhoging van de veiligheid;
- verandering van de verkeersrichting om een betere verkeersstroom te bewerkstelligen;
- stimulering elektrische voertuigen.

WEGENBELASTING

Op Aruba wordt de wegenbelasting geheven en geïnd middels het kenteken van voertuigen. Naar de mening van Accion21 mag het geld dat aan wegenbelasting wordt geïnd, uitsluitend aan infrastructuur worden besteed. Elk jaar ontvangt de overheid ongeveer 35 miljoen gulden aan wegenbelasting doch een minimaal deel hiervan wordt besteed aan het onderhoud en het asfalteren van ons wegennet. Ons partij wenst via regulering en/of formele procedures, de inkomsten gegenereerd door de heffing van wegenbelasting, uitsluitend gealloceerd wordt voor uitbreiding, onderhoud en verbetering van onze wegen.

Ook de uitbreiding van voetpaden/trottoirs vergt aandacht en behoeft investering. Aanpassingen dienen doorgevoerd worden om de mobiliteit van mensen met een motorieke beperking te verbeteren. De voetpaden dienen makkelijk toegankelijk te zijn voor mensen in een rolstoel of mensen die gebruik maken van een rollator.

Accion21 wenst de kwaliteit van onze openbare wegen te verbeteren (plaatsing van functionele zitplaatsen bij bijvoorbeeld bushaltes, betere verlichting bij bepaalde kruispunten, betere waterafvoer op wegen) en te verfraaien (gebruik van lokale kunst in parken).

VOETPADEN / TROTTOIRS

Accion21 wenst de voetpaden te reconstrueren op een duurzame, innovatieve wijze met het accent op de bevordering van de mobiliteit van mensen met een motorieke beperking (rolstoel).

FIETSPADEN

Het fietsenpadennet dient te worden uitgebreid.

PARKEERPLAATS

Er bestaat een groot tekort aan parkeerplaatsen met name in de binnenstad. Daarom dienen de parkeermogelijkheden c.q. de plekken waar mag worden geparkeerd, te worden uitgebreid.

VEILIGHEID

- uitbreiding straatverlichting;
- oranje verlichting bij kruispunten en t-kruisingen;
- digitaal cameratoezicht (CCTV)
- betere controle op fout parkeren met name op trottoirs

VERANDERING VERKEERSRICHTING TER VERBETERING VERKEERSSTROOM

We hebben geconstateerd dat infrastructurele projecten zoals de tram, green corridor, Watty Vos boulevard, een verandering in het gebruik van onze wegen en de verkeersstroom hebben veroorzaakt. Accion21 wenst een onderzoek te verrichten om na te gaan hoe het verkeer beter kan worden (om) geleid om betere bereikbaarheid naar en toegang tot het centrum van Oranjestad en San Nicolas te bewerkstelligen.

STIMULERING GEBRUIK ELEKTRISCHE VOERTUIGEN

- Uitbreiding van het aantal oplaadstations
- voorkeur parkeerplaatsen aanwijzen voor uitsluitend elektrische voertuigen.

OPENBAAR VERVOER

Accion21 gelooft in investeringen ter verbetering van ons Openbaar Vervoer. Op de lange termijn zal het openbaar vervoer. Openbaar Vervoer zal niet alleen voordelen met zich meebrengen voor wat betreft de economie en het milieu maar zal tevens invulling geven aan haar sociale verantwoordelijkheid om efficiënt (betaalbaar) vervoer te bieden aan iedereen; ook voor mensen die voor hun mobiliteit afhankelijk zijn van bijvoorbeeld een rolstoel.

Het bevorderen van het gebruik van het Openbaar Vervoer is goed voor het milieu, verlaagt de druk op onze wegennet en vermindert het aantal verkeersongelukken.

Voordelen van een goed Openbaar Vervoersysteem zijn:

- vermindering van het verkeer;
- vermindering van het reistijd;
- afname milieuvervuiling (CO₂-uitstoot)
- verlaagde onderhoudskosten ten aanzien van wegen
- verruiming van mobiliteit (vermindering van de afhankelijkheid van anderen voor vervoer)
- maakt mobiliteit van minderjaren mogelijk
- is goedkoop

Op Aruba wordt het Openbaar Vervoer min of meer verwaarloosd. In vergelijking met andere landen wordt op Aruba bij de opstelling van de begroting, niet genoeg middelen gereserveerd voor Openbaar Vervoer. Erkend wordt dat het gebrek aan voldoende financiële middelen gepaard

met de bevolkingsgroei, belemmeringen zijn voor de ontwikkeling van een optimaal (efficiënt) Openbaar Vervoersysteem.

Ook wordt in dit kader toegegeven dat een bepaald stigma bestaat op het gebruik van het Openbaar Vervoer. Iemand die gebruik maakt van het Openbaar Vervoer, wordt namelijk vaak beschouwd als een tweederangs burger. Het in bezit hebben van een auto, geeft blijk van status en prestige.

VERBETERING BUSHALTES

Passagiers die gebruik maken van het Openbaar Vervoer dienen vaak op de bus te wachten bij bushaltes die tekort schieten aan (geschikte) infrastructurele faciliteiten. Accion21 is van mening dat het comfort bij bushaltes dient te worden verbeterd door het aanbrenge vanabri's ter bescherming tegen zon, regen en/of wind.

- zorgdragen dat bushaltes worden voorzien vanabri's, zitplaatsen en reistijden en -routes borden;
- introductie van een centraal busstation in zowel Noord als in Santa Cruz (net zoals die van San Nicolas en Oranjestad);
- opnemen van de kleine bussen in het routenetwerk van de grote bussen ter verbetering van verbinding en/of aansluiting.

RUTANAN DI BUS

- digitalisering van het reisschema van bussen en het ontwikkelen van een app voor de vergemakkelijking van aansluiting en het tracken van de locatie van een bepaalde bus via het GPS;
- onderzoek naar de mogelijkheden voor het opnemen van de kleine bussen in het routenetwerk van de grote bussen ter verbetering van verbinding en/of aansluiting.

- introductie van het 'call a ride'-systeem voor mensen met een lichamelijke/mobiele beperking.

AMPLIA ACCESO NA CAYA G.F. BETICO CROES

- invoering van de mogelijkheid dat het Openbaar Vervoer (zowel grote als kleine bussen) door de Caya G.F. Betico Croes, 24 uur per dag mogen rijden;
- onderzoek naar de mogelijkheid voor wijziging van de verkeersrichting in de binnenstad om de verkeersstroom daar naar toe te verhogen;
- zorgdragen dat het Openbaar Vervoer overal in het verkeer makkelijk kan instromen en overal voorrang krijgt.

ARUBUS

- betere coördinatie / afstemming van de vraag naar busvervoer en het aanbod hiervan;
- verbetering van de toegankelijkheid tot bussen voor mensen met een lichamelijke beperking (mensen in een rolstoel);
- de bussen dienen op de middellange termijn uitsluitend te rijden op duurzaam energie;

ACCION21

*Solucion ta cuminsa cu **#Accion!***